

Programmabegroting 2022

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2022.....	1
Inhoudsopgave.....	2
Aan de raad	4
Aan de gemeenteraad	4
Leeswijzer	5
Wijze van behandeling.....	6
Tot slot (voorstel tot besluitvorming).....	6
Financiële positie	7
Financieel positie	7
Totaal overzicht lasten en baten van de programma's	14
Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en mutaties in reserves	15
Mutaties in reserves	17
Kerngegevens.....	19
Kerngegevens 2022.....	19
Programma 1 Veiligheid	21
Missie en doelstelling: programma 1	21
Programmaonderdeel: Crisisbeheersing en brandweer.....	22
Programmaonderdeel: Openbare orde en veiligheid	23
Beleidsindicatoren: programma 1	23
Wat mag het kosten: programma 1	24
Programma 2 Openbaar gebied	24
Missie en doelstelling: programma 2.....	24
Programmaonderdeel: Verkeer en wegen	25
Programmaonderdeel: Openbaar groen	25
Programmaonderdeel: Openbare verlichting en bruggen.....	26
Wat mag het kosten: programma 2	26
Programma 3 Bedrijvigheid en duurzaamheid	27
Missie en doelstelling: programma 3.....	27
Programmaonderdeel: Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen.....	27
Programmaonderdeel: Economische promotie	28
Beleidsindicatoren: programma 3	30
Wat mag het kosten: programma 3	30
Programma 4 Onderwijs.....	31
Missie en doelstelling: programma 4.....	31
Programmaonderdeel: Openbaar basisonderwijs.....	31
Programmaonderdeel: Onderwijshuisvesting.....	33
Programmaonderdeel: Onderwijsbeleid en leerlingzaken.....	33
Beleidsindicatoren: programma 4	35
Wat mag het kosten: programma 4	35
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie.....	36
Missie en doelstelling: programma 5.....	36
Programmaonderdeel: Sportbeleid en activering.....	36
Programmaonderdeel: Sportaccommodaties	36
Programmaonderdeel: Cultureel erfgoed	37
Programmaonderdeel: Media	37
Programmaonderdeel: (openlucht) Recreatie	37
Beleidsindicatoren: programma 5	38
Wat mag het kosten: programma 5	38
Programma 6 Sociaal domein	38
Missie en doelstelling: programma 6.....	38

Programmaonderdeel: Jeugdhulp	38
Programmaonderdeel: Inkomensregelingen	41
Programmaonderdeel: Minimabeleid	41
Programmaonderdeel: Begeleide participatie	42
Programmaonderdeel: Schuldhulpverlening	43
Programmaonderdeel: Wmo voorzieningen	43
Programmaonderdeel: Diversiteit	45
Beleidsindicatoren: programma 6	45
Wat mag het kosten: programma 6	46
Programma 7 Milieu en gezondheid	47
Missie en doelstelling: programma 7	47
Programmaonderdeel: Milieubeheer	47
Programmaonderdeel: Riolering	48
Programmaonderdeel: Afval	48
Programmaonderdeel: Begraafplaatsen	48
Programmaonderdeel: Volksgezondheid	49
Beleidsindicatoren: programma 7	50
Wat mag het kosten: programma 7	50
Programma 8 Wonen	50
Missie en doelstelling: programma 8	50
Programmaonderdeel: Ruimtelijke Ordening	51
Programmaonderdeel: Wonen en bouwen	52
Beleidsindicatoren: programma 8	53
Wat mag het kosten: programma 8	53
Programma 9 Inwoners en bestuur	54
Missie en doelstelling: programma 9	54
Programmaonderdeel: Bestuur	54
Programmaonderdeel: Burgerzaken / Klantcontactcentrum	55
Programmaonderdeel: Beheer overige gebouwen en gronden	58
Beleidsindicatoren: programma 9	59
Wat mag het kosten: programma 9	59
Algemene dekkingsmiddelen	59
Overhead	61
VPB	62
Onvoorzien	63
Verplichte paragrafen	64
Lokale heffingen	64
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	71
Financiering	78
Onderhoud Kapitaalgoederen	82
Bedrijfsvoering Westerwolde	86
Verbonden partijen	93
Grondbeleid	105
Bijlagen	107
Staat van reserves en voorzieningen	107
Liquiditeitsplanning	109
Overzicht recapitulatie programma/taakvelden	110
Lasten en baten per programma per taakveld	117
Incidentele lasten en baten	119
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	119
Berekening EMU-saldo en geprognostiseerde balans	122
Beleidsindicatoren	123
MIP projecten 2022 - 2025	126

Raadsbesluit	129
Afkortingenlijst	133

Aan de raad

Aan de gemeenteraad

Hierbij bieden wij u de begroting voor 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 aan op basis van de uitgangspunten, zoals verwoord in de Kadernota en het collegeprogramma. De begroting 2022 is gebaseerd op de meicirculaire 2021 en heeft een batig saldo van ruim 1,2 miljoen euro. Meerjarig is het beeld ook sluitend, maar is sprake van een grillig beeld, waarbij 2024 een tekort toont.

Dit wisselend beeld wordt onder andere veroorzaakt door de compensatie voor de Jeugdhulp, die voor het jaar 2022 volledig is verwerkt, maar op de langere termijn mede afhankelijk is van het beleid van het nieuwe kabinet, waardoor behoedzaam is geraamd; temeer daar wijzigingen rond het zogenoemde woonplaats-beginsel de nodige onzekerheden met zich meebrengen. Deze onzekerheden spelen ook rond het btw-compensatiefonds en de herverdeeffecten van het Gemeentefonds.

Voor het sociaal domein is in deze begroting een taakstellende bezuiniging opgenomen van € 200.000,- oplopend tot € 500.000 in 2025. Met name de kosten voor de huishoudelijke hulp blijven nog steeds stijgen.

Ook in deze begroting zijn onder andere noodzakelijke investeringen in ruimtelijk- en gebouwenbeheer, onderhoud van overige kapitaalgoederen en onderwijshuisvesting nog niet verwerkt. Wel hebben we verdergaande bezuinigingen op het huidige dienstverlening- en voorzieningenniveau in onze gemeente kunnen afwenden en lijkt de financiële impact van de Covid-19 crisis vooralsnog beperkt te zijn. Onze algemene bestemmingsreserve blijft hierbij boven de kritische ondergrens zitten, waarmee er samen met de gebonden- en

bestemmingsreserves voldoende weerstandsvermogen in takt blijft om risico's te kunnen afdekken.

Gelet op de onzekerheden rond de financiële positie beperken wij ons ook dit jaar tot het uitvoeren van investeringen die wettelijk verplicht en/of strikt noodzakelijk zijn en een aantal noodzakelijke vervangingsinvesteringen. Kortom, we voeren nog steeds een voorzichtig maar uitgebalanceerd financieel beleid. Met deze begroting bieden we dan ook voldoende financiële basis in een onzekere tijd, waarbij we voor het komende jaar een extra bezuinigingsopgave hebben weten te beperken.

Volgend jaar zal er naar verwachting ook meer duidelijkheid ontstaan over de keuzes die we moeten maken rond vastgoed, ruimtelijk beheer in relatie tot onze visie op dienstverlening.

Als er meer zicht is op een structurele verbetering van onze financiële situatie hebben we ook meer mogelijkheden om te blijven werken aan onze aantrekkelijkheid als werkgever.

Ondanks de huidige onzekerheden rond de financiële middelen zien we dit met vertrouwen tegemoet, omdat gedurfde keuzes op basis van visie ons nieuwe mogelijkheden en perspectieven zullen verschaffen en we hebben bewezen flexibel en verantwoordelijk te kunnen zijn.

Sellingen, 28 september 2021
College van Burgemeester & Wethouders.

Leeswijzer

De begroting 2022 geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente Westerwolde. Hierbij zijn zoveel mogelijk landelijke (financiële) ontwikkelingen en daarnaast lokaal (financieel) beleid samengevoegd vanuit de oude gemeenten. Het komend jaar levert het voldoende uitdaging om het beleid te harmoniseren, naast alle wettelijke taken die we als gemeente hebben.

In Hoofdstuk 2 wordt onze financiële positie toegelicht. Daarbij wordt nader ingegaan op de begrotingsuitkomst en de meerjarenraming. Ook wordt aandacht besteed aan de reservepositie en het meerjareninvesteringsplan.

In de negen programma's staan de ambities en activiteiten die we in 2022 willen uitvoeren. Het programmaplan bevat inhoudelijke programma's en een financieel programma over de algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en mutaties in de reserves. Per programma is er een missie en doelstelling opgenomen. Per programma zijn de volgende drie W-vragen opgenomen, waarbij deze zo specifiek mogelijk zijn opgenomen.

- Wat willen we bereiken? (onze ambities);
- Wat gaan we daarvoor doen? (de activiteiten);
- Wat mag het kosten? (de begroting).

Tot slot is een aantal verplichte paragrafen in de begroting opgenomen. In deze paragrafen gaan we in op de lokale heffingen, de risico's en weerstandsvermogen en de bedrijfsvoering. Als aparte bijlagen bij deze begroting is een concept ombuigingsplan en meerjareninvesteringsplan opgenomen. Deze twee bijlagen worden gezamenlijk met de begroting in behandeling genomen.

Wijze van behandeling

Voor de behandeling van de begroting 2022 is de volgende planning opgesteld:

Bespreken concept-programmabegroting 2022 in MT	15/22 september 2021
Eerste bespreking concept-programmabegroting 2022 in college	21 september 2021
Tweede bespreking concept-programmabegroting 2022 in college	28 september 2021
Digitale verzending concept-programmabegroting 2022 aan de raad	29 september 2021
Bespreken concept-programmabegroting met de afstemmingsgroep financiën	13 oktober 2021
Indiening technische vragen via griffie@westerwolde.nl	20 oktober 2021 (uiterlijk tot 12.00 uur)
Beantwoording en verzending technische vragen aan griffie@westerwolde.nl	28 oktober 2021 (16.00 uur)
Begrotingsvergadering	3 november 2021
Verzending van programmabegroting 2022 incl. bijlagen aan de Provincie Groningen	vóór 15 november 2021

Tot slot (voorstel tot besluitvorming)

Wij gaan er van uit de gemeenteraad voldoende informatie en heldere kaders aangereikt te hebben om de controlerende taak adequaat te kunnen uitvoeren en stellen daarom uw gemeenteraad voor te besluiten tot vaststelling van de programmabegroting 2022 en het daarbij behorende meerjarenperspectief t/m 2025.

Sellingen, 28 september 2021

College van Burgemeester & Wethouders.

Financiële positie

Financiële positie

Gemeentefonds

De algemene uitkering van het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2021. Ingaande 2019 is het integreerbare deel van de Integratie uitkering Sociaal Domein (IU-SD) overgeheveld naar de algemene uitkering van het gemeentefonds. Uitzondering hierop zijn de onderdelen: Wmo beschermd wonen, Jeugd Voogdij/18+ en participatieonderdelen Wajong, begeleiding en WSW. Hiervoor wordt nog een aparte IU-SD verstrekt. De uitvoering van de taak beschermd wonen en de bijbehorende middelen gaan van centrumgemeenten naar alle gemeenten, en de verdeling gaat van historisch naar objectief (o.b.v. maatstaven). De overheveling van de uitvoering van de taak beschermd wonen van centrumgemeenten naar alle gemeenten beperkt zich tot nieuwe cliënten en wordt in een tijdsbestek van 10 jaar geleidelijk gerealiseerd. Het nieuwe objectieve verdeelmodel wordt parallel met de herijking van het gemeentefonds vanaf 1 januari 2023 geleidelijk ingevoerd. Het budget voor IU Jeugd Voogdij/18+ gaat ingaande 1 januari 2023 over van een historisch naar objectief verdeelmodel en wordt overgeheveld van de IU Voogdij/18+ naar de algemene uitkering van het gemeentefonds. Dit wordt meegenomen in de nieuwe verdeling van het gemeentefonds en is dus nog niet verwerkt in deze meicirculaire.

BCF-plafond

Met ingang van 2019 worden geen voorschotten meer verstrekt voor de ruimte die gemeenten onder het BCF (BTW Compensatiefonds) plafond blijven en die wordt toegevoegd aan de algemene uitkering. Jaarlijks wordt op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van het lopende jaar een nieuw eerste voorschot gegeven hetzelfde jaar. Voor de begroting 2022 met bijbehorende meerjarenraming is in de meicirculaire 2021 een advies opgenomen dat die raming maximaal gelijk mag zijn aan de afrekening van 2020, zijnde macro € 192 miljoen in alle jaren. (Westerwolde € 305.000). De provinciaal toezichthouders hebben aangegeven dit advies als richtlijn te gebruiken bij het beoordelen van de begroting. Voor Westerwolde is in de algemene uitkering 2022 e.v. 50% van bovengenoemd bedrag meegenomen, groot € 152.500. Dit bedrag is ook in de risicoparagraaf vermeld.

Extra middelen jeugdzorg

In 2019 heeft het kabinet besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. In 2019 gaat het om € 420 miljoen (waarvan € 20 miljoen tijdelijk aan de jeugdautoriteit beschikbaar wordt gesteld) en in 2020 t/m 2022 om jaarlijks € 300 miljoen. In samenspraak met BZK is het toegestaan deze 300 mln. structureel op te nemen. Voor Westerwolde is vanaf 2023 de algemene uitkering structureel verhoogd met € 470.000 voor de extra middelen jeugdzorg. De gemeente Westerwolde neemt zelf maatregelen ter beperking van de kosten jeugdzorg door nog meer in te zetten op het voorliggend veld.

Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen Rijk en VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel. Deze afspraken volgen op de arbitrage uitspraak van de Commissie van Wijzen. Als onderdeel van de afspraken komt er voor het jaar 2022 een bedrag van € 1,3 mld. extra beschikbaar, bovenop de eerder toegezegd € 300 mln. Het indicatiebedrag voor Westerwolde bedraagt € 2.086.691. Bij de septembercirculaire 2021 zal het definitieve bedrag worden verwerkt. In de begroting 2022 is de algemene uitkering met een bedrag van € 2.000.000 verhoogd.

De provinciale toezichthouders hebben onderling afgesproken dat voor de jaren 2023 t/m 2025 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de arbitragecommissie van uit gaat. In de meerjarenraming van de gemeente Westerwolde is de algemene uitkering voor de jaren 2023 t/m 2025 aanvullend verhoogd met resp. € 830.000, € 670.000 en € 520.000.

De stelpost is echter geen financiële garantie. Het nieuwe kabinet zal moeten besluiten over de structurele financiën.

Hervormingsagenda jeugd (bedragen * 1 mln.)	2023	2024	2025
Arbitrage commissie	1.454	1.365	1.258
Stelpost: 75%	1.091	1.024	944
Begroting gemeente Westerwolde	2023	2024	2025
1 mln. staat gelijk aan:	1.588	1.588	1.588
Totaal toegestane raming	1.731.763	1.625.761	1.498.320
Stelpost: reeds opgenomen (obv 300 mln.)	470.000	470.000	470.000
Stelpost: aanvullende raming	830.000	670.000	520.000
Totaal opgenomen in de begroting	1.300.000	1.140.000	990.000

De aanvullende raming is deels voor de extra middelen die noodzakelijk zijn voor jeugd vanaf 2023 en deels als aanvullende dekking voor de begroting.

In totaliteit is de algemene uitkering voor de jaren 2023 t/m 2025 verhoogd met resp. €1.300.000, € 1.140.000 en € 990.000. Dit bedrag is ook in de risicoparagraaf vermeld.

Herverdeling gemeentefonds

De nieuwe voorlopige herverdeling van het gemeentefonds is bekend gemaakt. Voor Westerwolde is het effect positief, te weten € 15 per inwoner (circa € 390.000). Hierin is het volgende verwerkt.

1. Actualisatie van de gebruikte verdeelmaatstaven naar 2019;
2. Verwerking van alle budgetontwikkelingen die tussen 2017 en 2019 hebben plaatsgevonden volgens de nieuwe verdeling;
3. Samenvoeging van de raadsledenvergoeding in de algemene uitkering voor alle gemeenten en de integratie-uitkering voor kleine gemeenten (bestaat sinds 2018);
4. Een actuelere gemeentelijke indeling (2019).

Er is sprake van voorlopige effecten. Na definitieve besluitvorming over de invoering van het verdeelvoorstel zal met de dan bekende gegevens nog een actualisatie plaatsvinden naar 1 januari 2023. Het beoogde moment van invoering van de nieuwe verdeling. Deze laatste actualisatieslag zal inzicht geven in de definitieve herverdeeleffecten voor gemeenten. In deze begroting 2022 is geen rekening gehouden met de voorlopige herziene herverdeeleffecten. De is conform de richtlijnen van de provinciale toezichthouders.

Woonplaatsbeginsel

Ingaande 2022 gaat de IU Voogdij/18+ over naar een nieuw woonplaatsbeginsel: de voogdijregeling wordt afgeschaft en de gemeente wordt verantwoordelijk voor de kinderen die uit de eigen gemeente ter behandeling worden doorgezonden. Het gaat landelijk om naar schatting 20.000 jongeren die over gaan. Met het nieuwe woonplaatsbeginsel worden twee compensatieregelingen in het leven geroepen:

1. Gemeenten die in 2022 nadeel ondervinden van de vervallen T-2-systematiek
2. Gemeenten die in 2022 en 2023 kosten moeten maken voor jongeren waar geen financieel verantwoordelijke voor is aan te wijzen.

Voor de gemeente Westerwolde betekent dit een negatieve bijstelling van de IU Voogdij/18+ 2022 e.v. van circa € 400.000. Tegenover dit nadeel staan (deels) lagere lasten vanwege het verschuiven van verantwoordelijkheden naar andere gemeenten. Ten tijde van het opstellen van de begroting is nog niet in kaart te brengen in welke mate dit een daling van de lasten betekent. Derhalve is in de begroting onder algemene baten en lasten voorzichtigheidshalve een stelpost ter grootte van € 200.000 opgenomen als lagere lasten, zijnde 50% van de daling van de IU Voogdij/18+.

Onderwijshuisvesting

In november 2020 is het nieuwe Integraal huisvestingsplan (IHP) vastgesteld. Het IHP verbindt en harmoniseert het beleid van de voormalige gemeenten. Het IHP geeft een zo compleet mogelijk beeld van de stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van de onderwijshuisvesting in de gemeente. Het geeft meerjarig inzicht in de omvang, kwaliteit en kosten van schoolgebouwen. Op basis van het IHP kunnen de gemeente en schoolbesturen proactief huisvestingsbeleid voeren, strategische keuzes maken en besluiten integraal afwegen. Het IHP richt zich op de periode tot en met 2035.

Op basis van een knelpuntenanalyse is een voorstel opgenomen voor de toekomstige huisvesting en prioritering. Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) zijn aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit en behoren tot de 1e fase van het IHP. De BR-onderwijshuisvesting heeft momenteel een omvang van 4,4 miljoen. Om de 1e fase van het IHP te bekostigen is een structurele dotatie nodig van € 200.000. Jaarlijks wordt op basis van de 1e fase van het IHP vanaf 2022 een bedrag van € 200.000 gestort in de BR-onderwijshuisvesting. Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw van scholen in het PO en VO worden middelen ontvangen via de algemene uitkering.

Meerjarenraming 2023 tot en met 2025

De meerjarenraming geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente, op korte en middellange termijn. Dit beeld is van wezenlijk belang, omdat onder meer de algemene uitkering in een meerjarig kader is geplaatst. Door hiermee rekening te houden kan de meerjarenraming uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenramingen

- voortzetting van bestaand beleid;
- basis is de begroting 2022;
- een constant loon- en prijsniveau t.o.v. 2022;
- een constant inwoner aantal;
- onveranderde stand van de reserves en voorzieningen (met bekende mutaties is rekening gehouden);
- autonome stijging van gemeentelijke belastingen;
- vrijkomende kapitaallasten, waarbij is uitgegaan van een gelijkblijvend rentepercentage;
- noodzakelijke vervangingsinvesteringen binnen de begroting;
- constante prijzen voor de meerjarenprognose van de algemene uitkering.

De begroting 2022 is gebaseerd op de meicirculaire 2021 en heeft een voordelig saldo van € 1.212.453. De saldi van de meerjarenraming bedragen respectievelijk € 67.168 voordeel in 2023, € 259.435 nadeel in 2024 en € 78.589 voordeel in 2025.

De saldi van de jaren 2022 t/m 2025 zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Jaar	Resultaat
2022	€ 1.212.453 (overschot)
2023	€ 67.168 (overschot)
2024	€ 259.435 (tekort)
2025	€ 78.589 (overschot)

Presentatie van het structureel begrotingssaldo 2022-2025

In het kader van Gemeenschappelijk Financieel Toezicht vanuit de provincie Groningen dienen wij onderstaande tabel "structureel begrotingssaldo" te presenteren. Onderstaande tabel laat het structurele begrotingssaldo van de gemeente Westerwolde zien. Behalve in 2024 worden in de andere jaren de structurele lasten gedekt door de structurele baten.

Bedragen in duizenden euro's	2022	2023	2024	2025
LASTEN				
bruto lasten (cf overzicht art. 17 BBV)	€ 94.012	€ 92.261	€ 92.069	€ 91.614
incidentele lasten	€ -/ 1.041	€ -/ 300	€ -/ 100	€ -/ 0
incidentele toevoegingen reserves	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0
structurele lasten (a)	€ 92.971	€ 91.961	€ 91.969	€ 91.614
BATEN				
bruto baten (cf overzicht art. 17 BBV)	€ 95.225	€ 92.328	€ 91.810	€ 91.692
incidentele baten	€ -/ 498	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0
incidentele onttrekkingen reserves	€ -/ 693	€ -/ 100	€ -/ 0	€ -/ 0
structurele baten (b)	€ 94.034	€ 92.228	€ 91.810	€ 91.692
structurele saldi (c = b-a)	€ 1.063	€ 267	€ -/ 159	€ 78

De in de tabel opgenomen bedragen incidentele lasten en baten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele lasten en baten en bevatten eveneens de incidentele mutaties reserves.

Taakstelling sociaal domein

In deze programmabegroting 2022 hebben wij een taakstelling op genomen voor het sociaal domein van € 200.000 voor 2022 met een evenredige groei van € 500.000 in 2025. Wij denken deze taakstelling op verschillende manieren te kunnen bereiken:

Versterken van de poort op de aanvraag van uitkeringen (BUIG) (taakstelling € 100.000;

- Een scherpe screening op de aanvraag van uitkeringen
- Intensief re-integratie traject
- Intensivering van fraudebestrijding
- Uitvoering actieplan Jeugdhulp (taakstelling € 100.000);
- Maatregelen beheersing kosten maatwerkvoorzieningen Wmo (taakstelling € 300.000)
 - Interventies op beheersing kosten huishoudelijke hulp
 - Verhogen bijdrage gehandicaptenparkeerkaarten.

Beschikbaar stellen MIP projecten 2022-2025

Er is een drietal Mip projecten in de begroting opgenomen ter uitvoering. Voor een nadere onderbouwing van de MIP-projecten verwijzen wij u naar de bijlage achterin de begroting.

Twee Mip projecten te weten 2202 en 2203 moeten eerst nog ter besluitvorming aan de raad te worden voorgelegd alvorens men tot uitvoering kan overgaan. De dekking van alle Mip projecten is al wel in de begroting opgenomen.

Wij stellen u dan ook voor akkoord te gaan met de volgende lijst van MIP-projecten:

Doen

IP nr.	Omschrijving	Bedrag	Dekking	Jaar
2201	Verduurzamen openb verlichting ¹	9.800	Begroting	2022-2023
2202	Internationalisering	10.000	Begroting	2022-2026
2203	Cultuur	30.000	Begroting	2022-2026

Ad 1. De kapitaallasten worden gedekt binnen de bestaande begroting openbare verlichting.

Vervangingsinvestering

Om in de toekomst het wagen-en machinepark voor de buitendienst adequaat op peil te houden en de bijbehorende kosten in beeld te brengen, is de gemeente begonnen met het opstellen van een meerjarig vervangingsplan. De noodzakelijke investeringen op basis van leeftijd, inzet en technische onderhouds-toestand van het materieel worden hierin aangegeven. Nog voordat dit plan gereed is moet een aantal tractiemiddelen urgent worden vervangen, omdat zij technisch zijn afgeschreven en de reparaties en onderhoudskosten te hoog worden, of omdat de dienstverlening niet meer kan worden gegarandeerd. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen vindt u nadere uitleg hierover.

Wij stellen voor de volgende investeringskredieten beschikbaar te stellen voor het doen van vervangings-investeringen. De benodigde kapitaallasten zijn al in de begroting opgenomen.

1. 3 bedrijfswagens, totale investering € 120.000.
2. 1 vrachtwagen, totale investering € 260.000.
3. 2 getrokken zoutstrooiers en 3 opzetstrooiers, totale investering € 220.000.

Reserves en voorzieningen

Van belang voor een goede beoordeling van onze financiële positie is tevens de stand van zaken met betrekking tot reserves en voorzieningen. Onderstaand overzicht geeft de geprognosticeerde saldi weer van de reserves.

	1/1/2021		1/1/2022	
Algemene reserves	€	9.366.000	€	9.339.000
Bestemmingsreserves	€	17.614.000	€	14.758.000
Gebonden (bestemmings-)reserves kapitaallasten	€	9.021.000	€	8.942.000
	€	36.001.000	€	33.039.000

De voorzieningen zijn als volgt te specificeren:	1/1/2021		1/1/2022	
Voorzieningen Algemene Dienst	€	13.135.000	€	13.386.000

De gebonden reserves zijn in bovenstaand overzicht apart opgenomen. Gebonden reserves zijn reserves waarvan de aanwending niet vrij is. Ze worden ingezet ter dekking van kapitaallasten in de begroting op basis van in het verleden genomen besluiten.

Voor een nadere specificatie wordt overigens verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen, die als bijlage in de programmabegroting 2022 is opgenomen.

Voor een meer gedetailleerde beoordeling van de financiële positie zijn niet alleen de verwachte saldi van de reserves bij aanvang van het begrotingsjaar van belang. Het is ook belangrijk te weten welk beslag er in de begrotingsjaren daarna reeds op de algemene- en bestemmingsreserves ligt. Op die manier kan worden bepaald welk deel nog vrij besteedbaar is.

In onderstaand overzicht is per groep reserves weergegeven op welk deel van de reserves voor de komende jaren reeds beslag ligt. Tevens zijn hierin de toevoegingen aan de reserves opgenomen. Dit kan zijn door raadsbesluit, toekenningsbesluit of door de meerjarenraming. Door hun aard is er bij de gebonden reserves en bij de voorzieningen geen sprake van een vrij besteedbaar deel.

De verwachte toekomstige mutaties in de reserves zijn als volgt te specificeren:

	Algemene reserves	Bestemmingsreserves
Verwachte saldi per 1/1/2022	€ 9.339.000	€ 14.758.000
Verwachte mutaties 2022	€ -591.000	€ -84.000
Verwachte mutaties 2023, 2024 en 2025	€ -37.000	€ 1.160.000
	<u>€ 8.711.000 *</u>	<u>€ 15.834.000</u>
* Afgesproken is dat de algemene reserve een minimum saldo van € 8.000.000 moet hebben ten behoeve van het weerstandsvermogen.		

Door de raad te autoriseren begrotingsbedragen 2022-2025

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming		
				2023	2024	2025
Lasten						
1. Veiligheid	2.867	2.598	2.559	2.559	2.559	2.441
2. Openbaar gebied	8.700	6.668	6.298	6.172	6.183	6.129
3. Bedrijvigheid en duurzaamheid	656	589	619	511	511	511
4. Onderwijs	9.483	9.774	9.810	9.783	9.760	9.734
5. Sport, cultuur en recreatie	4.380	4.420	4.277	4.177	4.132	4.195
6. Sociaal domein	45.805	44.792	44.608	43.895	43.759	43.447
7. Milieu en gezondheid	8.141	8.244	8.230	8.328	8.424	8.546
8. Wonen	2.456	3.157	2.091	1.981	1.881	1.880
9. Inwoners en bestuur	5.094	6.376	4.728	4.319	4.340	4.366
Algemene dekkingsmiddelen	923	380	205	162	112	92
Overhead	7.967	9.682	9.914	9.703	9.710	9.703
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	53	49	100	100	125	100
Mutaties reserves	8.615	2.318	574	574	574	469
Totaal lasten	105.141	99.047	94.012	92.261	92.069	91.614
Baten						
1. Veiligheid	404	113	118	118	118	118
2. Openbaar gebied	118	52	67	47	47	47
3. Bedrijvigheid en duurzaamheid	22	29	29	29	29	29
4. Onderwijs	7.614	6.947	7.086	7.086	7.086	7.086
5. Sport, cultuur en recreatie	433	474	493	473	473	473
6. Sociaal domein	11.133	8.749	8.691	8.691	8.691	8.691
7. Milieu en gezondheid	7.379	7.422	8.077	8.077	8.056	8.056
8. Wonen	2.207	590	399	399	399	399
9. Inwoners en bestuur	759	1.038	371	349	491	495
Algemene dekkingsmiddelen	66.849	67.191	68.159	66.334	65.813	65.755
Overhead	314	226	171	171	171	171
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	8.627	6.216	1.564	555	435	372
Totaal baten	105.858	99.047	95.225	92.328	91.810	91.692
Saldo (exclusief mutaties reserves)						
1. Veiligheid	2.463	2.485	2.441	2.441	2.441	2.323
2. Openbaar gebied	8.582	6.616	6.231	6.125	6.136	6.082
3. Bedrijvigheid en duurzaamheid	634	560	590	482	482	482
4. Onderwijs	1.869	2.827	2.724	2.696	2.673	2.648
5. Sport, cultuur en recreatie	3.947	3.946	3.784	3.704	3.660	3.722
6. Sociaal domein	34.673	36.043	35.917	35.204	35.068	34.756
7. Milieu en gezondheid	762	823	154	251	367	490
8. Wonen	249	2.567	1.692	1.582	1.482	1.482
9. Inwoners en bestuur	4.336	5.337	4.357	3.970	3.850	3.871

Algemene dekkingsmiddelen	-65.926	-66.812	-67.954	-66.173	-65.701	-65.663
Overhead	7.653	9.456	9.743	9.532	9.539	9.532
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	53	49	100	100	125	100
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo voor bestemming	-705	3.898	-222	-86	121	-176
Mutaties in reserves (per saldo)	-11	-3.898	-990	19	138	97
Saldo na bestemming:						
overschot	-717	0	-1.212	-67		-79
tekort					259	

Totaal overzicht lasten en baten van de programma's

Onderstaand is een samenvattend overzicht van de lasten en baten over het boekjaar 2022 van de programma's opgenomen, zoals genoemd in het programmaplan. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat dit de bedragen zijn, zoals opgenomen in de primitieve begroting.

Voorgesteld wordt om onderstaande bedragen voor de lasten en baten vast te stellen.

Progr.	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
1	Veiligheid	2.558.643	118.042	-2.440.601
2	Openbaar Gebied	6.297.876	67.354	-6.230.522
3	Bedrijvigheid en duurzaamheid	618.595	29.000	-589.595
4	Onderwijs	9.810.422	7.086.340	-2.724.082
5	Sport, cultuur en recreatie	4.276.968	492.888	-3.784.080
6	Sociaal domein	44.607.829	8.690.841	-35.916.987
7	Milieu en gezondheid	8.230.446	8.076.935	-153.511
8	Wonen	2.090.566	398.717	-1.691.849
9	Inwoners en bestuur	4.728.122	370.642	-4.357.480
Saldo programma's		83.219.468	25.330.759	57.888.708

Algemene dekkingsmiddelen	205.238	68.159.272	67.954.034
Overhead	9.913.922	171.000	-9.742.922
VPB	0	0	0
Onvoorzien	100.000	0	-100.000
Saldo van baten en lasten	93.438.628	93.661.031	222.403
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	573.618	1.563.667	990.049
Saldo na bestemming	94.012.246	95.224.698	1.212.452

Ingevolge de richtlijnen van de BBV dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het resultaat voor bestemming en het resultaat na bestemming. Door dit onderscheid wordt de invloed van de verrekening met reserves op de begrotingsuitkomst afzonderlijk zichtbaar gemaakt.

In bovenstaand overzicht is het verwachte (positieve) begrotingsresultaat 2022 ad € 1.212.452 nog niet verwerkt in de reserves.

Voor een toelichting op de "algemene dekkingsmiddelen", "onvoorzien" en "mutaties in de reserves" wordt verwezen naar het volgende hoofdstuk.

Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en mutaties in reserves

Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van deze inkomsten alsmede de overige dekkingsmiddelen. Vervolgens wordt een korte toelichting gegeven bij een aantal inkomsten.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroot bedrag
Algemene uitkering	51.377.752
Uitkering COA	334.030
Integratie-uitkering deelfonds sociaal domein	9.503.030
OZB gebruikers niet- woningen	3.929.900
OZB eigenaren woningen	788.171
OZB eigenaren niet-woningen	1.563.135

Toeristenbelasting	313.000
Forensenbelasting	66.000
Dividend BNG	50.000
Dividend vennootschappen verkoop Essent	112.000
Saldo financieringsfunctie	306.619
Overige algemene dekkingsmiddelen	-389.603
Totaal	67.954.034

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op informatie uit de meicirculaire 2021.

Uitkering COA

Voor het opvangcentrum ontvangt de gemeente een financiële vergoeding. Bij een opvangcapaciteit vanaf 1.500 asielzoekers is de vergoeding gebaseerd op 2.000 asielzoekers. Bij een opvangcapaciteit van minder dan 1.500 is de vergoeding gebaseerd op 1.650 asielzoekers.

In de begroting is een vergoeding van structureel € 334.000 opgenomen. Met ingang van 2019 wordt er niets meer in de BR COA gestort (Ombuiging 2019).

Belastingsopbrengsten

De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. In tegenstelling tot bijvoorbeeld leges, rioolrechten en afvalstoffenheffing zijn deze inkomsten niet geormerkt. De OZB wordt geheven van eigenaren van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken en gebruikers van niet-woningen.

Opbrengst Onroerendzaakbelasting

OZB gebruikers niet-woning	€ 788.000
OZB eigenaren woning	€ 3.930.000
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.563.000
	€ 6.281.000

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven terzake van het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeeronderkomens, niet beroepsmatig verhuurde ruimten en op vaste standplaatsen tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Bij watertoeristenbelasting (voormalig gemeente Vlagtwedde) gaat het om overnachting in havens. De heffing is gebaseerd op artikel 224 van de Gemeentewet. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Hier is dus sprake van een tweede woning. De heffing is gebaseerd op artikel 223 van de Gemeentewet. Het tarief is afhankelijk van de waarde van de woning in het economisch verkeer.

Dividend

De verwachte dividenduitkering bedraagt € 162.000 en is als volgt gespecificeerd:

Instellingwaarde	per aandeel	aantal aandelen	Dividend
BNG	€ 1,72	29.055	€ 50.000
Vennootschappen verkoop Essent	€ 0,50	222.642	€ 112.000
		Totaal	€ 162.000

Onvoorzien

In de begroting zijn stelposten opgenomen die in de loop van het begrotingsjaar via een begrotingswijziging functioneel verwerkt zullen worden. Stelposten die dit jaar niet worden ingevuld kunnen incidenteel worden ingezet. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van deze stelposten.

Stelposten	Begroot bedrag
Onvoorzien incidenteel	€ 100.000
Onvoorzien verkiezingen	€ 0
Totaal	€ 100.000

Mutaties in reserves

Mutaties in reserves

Reserveringen	Begroot bedrag
Toevoegingen	573.618
Onttrekkingen	1.563.667
Per saldo	-990.049

Het *resultaat voor bestemming* bedraagt € -222.403 (positief). De mutaties op de reserves worden verrekend met dit bedrag. Na verwerking van de mutaties van per saldo € 990.049 bedraagt het *resultaat na bestemming* € 1.212.452 (begrotingsoverschot 2022). Hieronder worden de bedragen aangegeven die aan de betreffende bestemmingsreserves worden toegevoegd of onttrokken.

<i>Toevoeging:</i>	
Reserve:	(bedragen)
- Alg. reserve,Uittreedsom GR VKB 3e/2020	104.583
- BR gebouw afhankelijk	8.720
- BR personeel OBS	257.008
- BR leerlingafhankelijk OBS	3.307
- BR onderwijshuisvesting	50.000
- BR onderwijshuisvesting	150.000
	573.618

<i>Onttrekking:</i>	
Reserve:	(bedragen)
- BR Duurzaamheid Vlw, MIP 1909. (1e BW/2019)	5.000
- Alg. reserve onttrekking Fonds Leefbaar Westerwolde (Mip 1911)	75.000
- BR Omgevingswet, Budgetvoorstel DSO/omgevingsplan (4e bw 2020)	130.000
- Alg.reserve tekort 2e Begrw. 2021 - Septembercirculaire 2020	193.214
- Alg. reserve bijdr. FLO-negatieve voorziening VRG 2020 t/m 2024	117.354
- Alg. reserve inrichten gemeentelijk gronddepot	180.000
- Alg. reserve, exploitatielasten Parc Emslandermeer	130.000
- BR. Groot onderhoud gebouwen	413.073
- Geb BR Optimaliseren parkeren plein Molenweg	1.111
- Geb. BR. Voet/fietspad Emslandermeer/Vlw dorp	6.552
- Geb.BR Verduurz. Openb. verlichting (Mip 1201)	12.051
- Geb BR Verbeterplan Wollingboerweg	886
- Geb BR Marktgebouw Ter Apel	1.134
- Geb BR Koppeling Runde - Ruinten Aa	1.322
- Geb BR Woonplan, WP 2005-2007 restant maatregelen	1.143
- Geb BR Woonplan seniorenwoningen Sellingen (MIP 701)	938
- Geb BR Renovatie sporthal TA	7.992
- Geb BR Uitbreiding toestelbergingen (Mip 1003)	4.593
- Geb BR Zwembad Moekesgat aanpassing entree	327
- Geb BR Afdekdeken diepe bad Moekesgat	4.793
- Geb BR Zwembad Moekesgat verduurzaming	4.351
- Geb BR Kunstgrasveld Ter Apel, topklaag/onderbouw	38.622
- Geb BR Oude stelmakerij Sellingen	3.625
- Geb BR Verbouwing infocentrum Bourtange	2.485
- Geb. BR Dagrecr. Terr. Sellingerbeetse (Beetswerweg 58)	646
- Geb. BR Markt TA tourist info/openbaar toilet	4.741
- Geb BR Stimulering jeugd en skatevoorziening Ter Apel	1.870
- Geb BR Kindercentrum Bourtange	4.727
- Geb BR Werk/vergader ruimte gemeentehuis (Mip 1112)	5.253
- Geb BR Optimalisering werkklimaat +fietsenstalling MFA Vlw	7.000
- Geb BR Kantoormeubilair	1.545
- Geb BR Openbare verlichting Bellingwolde Noord	650
- Geb BR OV Fietsr, openb verlicht langs fietspaden	3.357
- Geb. BRHerinrichting centrum Blijham	4.824

- Geb. BR Brug vesting Bourtange Vriesseweg	7.750
- Geb BR Brug vesting Bourtange, Friessche Poort	20.800
- Geb. BR Bosbrug, Ter Apel	2.250
- Geb BR Brug Klein Ulsda, renovatie	6.000
- Geb BR Oeverbescherming Westerwolde-Zuid (OOR 2019)	36.250
- Geb BR, Brug Vesting Bourt. Vriesseweg (brug3)	8.480
- Geb BR Muntersche Poort, (OOR 2019)	21.200
- Geb BR Bourtanghe Sluis, (OOR 2019)	0
- Geb BR Westerstraatbrug, (OOR 2019)	0
- Geb. BR Overbeschoeiing Barnflair Oost/West Nota OOR 2019 (4e BW/ 2019)	47.377
- Geb BR 6e verlaat Zandberg	4.720
- Geb BR RSG inrichting openbare ruimte	6.436
- Geb BR Aanschaf werkvloten	856
- Geb BR 5 jarenplan beschoeiingen	0
- Geb BR Renovatie fietsbrug Barnflair	3.104
- Geb Br Aanschaf vergadersystemen	7.668
- Geb BR GRP project Zuiderstr/Noorderstra (K)	4.865
- Geb BR Stalen brugdeel fietsbrug 096	841
- Geb BR Betonpalen onderbouw fietsbrug 097	746
- Geb BR Renovatie stalen brugdeel fietsbrug 097	1.106
- Geb BR Renovatie de Meet	4.606
- Geb BR Fiets- voetbrug Spetsebrugweg	148
- Geb BR Brug Buiskoolweg Hebrecht	2.375
- Geb BR Vervanging beregeningspompen	502
- Geb BR Renovatie twee tennisbanen TA	635
- BR onderwijshuisv., huurvergoeding gymzaal H.Gerardus	4.773
	1.563.667

Kerngegevens

Kerngegevens 2022

Fysieke structuur	Per 1 januari 2020 Werkelijke cijfers	Per 1 januari 2021 Werkelijke cijfers	Per 1 januari 2022
Oppervlakte gemeente in ha.	28.064	28.064	28.064
- Land	27.578	27.575	27.575
- Binnenwater	486	489	489
Woonruimten	12.433	12.517	12.563
Weglengte in beheer (in km)	759	759	759
- Asfaltwegen	282	282	282
- Klinker en betonwegen	123	123	123
- Zand en puinwegen	116	116	116
- Rijwiel en voetpaden	238	238	238
Openbaar groen (in ha)	307	307	307
- Plantsoen en parken	110	110	110
- Bebossing en singels	197	197	197

Fysieke structuur	Per 1 januari 2020 Werkelijke cijfers	Per 1 januari 2021 Werkelijke cijfers	Per 1 januari 2022
Aantal inwoners (excl. COA Ter Apelerven)	24.483	24.613	24.637
- 0 t/m 19 jaar	4.479	4.425	4.412
- 20 t/m 64 jaar	13.266	13.209	13.201
- 65 jaar en ouder	6.738	6.979	7.024
Aantal inwoners COA Ter Apelerven	1.233	1.591	1.488
- 0 t/m 19 jaar	656	767	677
- 20 t/m 64 jaar	562	801	798
- 65 jaar en ouder	15	23	13
Aantal uitkeringen			
- W.W.B.	419	430	420
- Zelfstandigen	2	3	5
- I.O.A.W.	40	37	37
- I.O.A.Z.	4	3	3
Aantal aanvragen			
- Bijzondere bijstand	404	415	420
- Schuldhulpverlening	200	204	210
Aantal leerlingen			
- Openbaar basisonderwijs	1.057	905	838
- Bijzonder basisonderwijs	692	774	721
- Voortgezet onderwijs	1.207	1.217	1.130
Gewone uitgaven	103.286.000	98.930.000	94.112.000
- Per inwoner	4.016	3.775	3.602
Boekwaarde vaste activa	73.090.000	78.862.000	84.921.000
- Per inwoner	2.842	3.010	3.251
Opbrengst onroerendezaakbelasting	5.673.000	6.083.000	6.281.000
- Per inwoner	220	232	240
Opbrengst overige belastingen, riolheffing en afvalstoffenheffing	7.930.000	8.055.000	7.895.000
- Per inwoner	308	307	302
Algemene uitkering gemeentefonds <small>excl COA</small>	48.914.000	49.703.000	51.378.000
- Per inwoner	1.902	1.897	1.967
Vaste schuld	16.063.000	24.312.000	23.588.000
- Per inwoner	625	928	903
Reserves en voorzieningen	41.649.000	44.226.000	46.425.000
- Per inwoner	1.613	1.688	1.777

Programma 1 Veiligheid

Missie en doelstelling: programma 1

Een veilige gemeente Westerwolde voor iedereen, nu en in de toekomst. De inwoners, ondernemers en bezoekers van Westerwolde moeten met een veilig gevoel kunnen wonen, werken en recreëren. Wel bestaat er tussen de behoefte aan veiligheid en de onmogelijkheid om veiligheid in absolute zin te garanderen een zeker spanningsveld. We dragen zorg voor hulpverlening en een crisisorganisatie die continu paraat is om een optimale veiligheid voor en bescherming van mensen, dieren, (culturele erf-)goederen en het milieu te kunnen bieden in situaties van brand, rampen en andere buitengewone omstandigheden. Maar ook in de nafase van een incident of ramp. In samenwerking met partners in de veiligheidsketen zetten we in op preventie en handhaving. Daarbij is extra aandacht voor het opvangcentrum in Ter Apel met al haar factoren en facetten. Maar ook zetten we in op stimulering van de eigen verantwoordelijkheid door aandacht te vragen voor maatschappelijke waarden en normen. De doelstellingen kunnen als volgt worden omschreven:

- bevorderen van een veilige en leefbare woonomgeving;
- handhaving openbare orde;
- naleving van regelgeving en vergunningsvoorschriften;
- voorbereid zijn op een eventuele crisis of ramp;
- Investeren in preventie en communicatie, mede met het oog op zelfredzaamheid.

Naast de landelijke High Impact Crimes en de regionale prioriteiten van de politie worden er door de gemeenteraad lokale prioriteiten vastgesteld. Uitgangspunt is wat lokaal kan, doen we lokaal en wat regionaal beter kan, wordt regionaal gezamenlijk opgepakt.

Programmaonderdeel: Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken

1. Goede voorbereiding op incidenten, rampen en crises door planvorming, opleiden - trainen - oefenen, advisering, evaluatie en de organisatie van het lokale team en het regionale Team Bevolkingszorg.

Wat gaan we er voor doen

1a. Uitvoering van de gemeentelijke taken ter voorbereiding op incidenten, rampen en crises

1b. Het aantal medewerkers voor het regionale Team Bevolkingszorg wordt geleverd

Wat willen we bereiken

2. Een adequate en effectieve brandweezorg waarbij aandacht is voor preventie en die snel kan worden ingezet om kwalitatieve hulp-pverlening te leveren.

Wat gaan we er voor doen

2a. De gemeente Westerwolde beschikt over drie brandweerposten met voldoende vrijwilligers

2a. Zorgdragen voor goede secundaire arbeidsvoorwaarden voor de vrijwillige brandweer

2c. Wij spannen ons in om de bluswatervoorziening toekomstbestendig te maken

Wij spannen ons in om de bluswatervoorziening toekomstbestendig te maken, waar mogelijk en nodig de bluswatervoorziening te verbeteren en waar het niet mogelijk is om extern bluswater bij een object te krijgen wordt voorlichting gegeven over brandveiligheid.

Programmaonderdeel: Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

1. Versterking veiligheidsgevoel van de inwoners en ondernemers.

Wat gaan we er voor doen

1a. Een bijdrage leveren aan de lokale veiligheidsprioriteiten

1b. Bij casuïstiek wordt samengewerkt met het Sociaal Domein en het Actiecentrum Veiligheid en Zorg Groningen

1c. Toezicht en handhaving op naleving regelgeving

1d. Er wordt medewerking verleend aan de aanpak van de ketenmariniers

1e. Uitvoering geven aan raadsbesluit van 6 november 2019 inzake het politiebureau Ter Apel en dienstverlening politie cluster Westerwolde

Beleidsindicatoren: programma 1

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2020	9	11
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2019	7,7	2,3
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2020	5,8	4,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2019	2,6	2,3

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2020	5,8	6,2
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1	1

Van de hierboven opgenomen verplichte beleidsindicatoren met betrekking tot veiligheid geldt dat deze gegevens worden overgenomen van de website waarstaatjegemeente.nl. De bronhouder is het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Op basis van de rapportages situatie gemeente Westerwolde en in het bijzonder Ter Apel is bekend dat het opvangcentrum Ter Apel met een opvangcapaciteit van maximaal 2000 personen zorgt voor meer registraties bij de politie.

Wat mag het kosten: programma 1

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Veiligheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	404	113	118	118	118	118
Lasten	2.867	2.598	2.559	2.559	2.559	2.441
Subtotaal programma: 1	-2.463	-2.485	-2.441	-2.441	-2.441	-2.323
Onttrekking aan reserves	120	0	117	117	117	0
Toevoeging aan reserves	25	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	96	0	117	117	117	0
Saldo programma: 1	-2.367	-2.485	-2.323	-2.323	-2.323	-2.323

Programma 2 Openbaar gebied

Missie en doelstelling: programma 2

De gemeente Westerwolde is een bijzonder en geografisch robuust gebied. Het 280 km² grote grondgebied vormt een betekenisvol geheel en heeft grote waarde. Om ook in de toekomst optimaal gebruik te kunnen blijven maken van de unieke kwaliteiten van ons gebied, willen we zo efficiënt mogelijk invulling geven aan het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte. Binnen de bandbreedte van de beschikbare middelen willen we daarom zoveel mogelijk een planmatige en integrale aanpak. We willen:

- een veilige, schone en duurzame leefomgeving bieden aan de inwoners van onze gemeente;
- de bijzondere en unieke leefomgeving van Westerwolde duurzaam en veilig in stand houden;
- de wegen, openbare verlichting, het wegmeubilair en openbaar gebied op het afgesproken onderhoudsniveau brengen en houden;

- de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren.

De klimaatverandering brengt extra uitdagingen met zich mee. Dit vertaalt zich in extremere droogte, heviger regenval en soms ook kort na elkaar. Het lijkt erop dat de zomers langer en droger worden. Toch valt er gemiddeld meer regen. Het zal aanpassingen vragen van de infrastructuur om dit in goede banen te leiden. Bij het opzetten van nieuwe plannen houden we daar rekening mee.

Programmaonderdeel: Verkeer en wegen

Wat willen we bereiken

1. Uitvoeren van het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP).

Wat gaan we er voor doen

1a. De voor 2022 geldende top 5 van meest gevaarlijke verkeerssituaties oplossen.

1 b. Uitvoering van het MIP project 2118 (Fietsveilig Westerwolde). We zoeken zoveel mogelijk naar subsidiemogelijkheden door derden (o.a. Rijk/Provincie)

1 c. Saneren en/of beter zichtbaar maken van circa 58 fietspaaltjes/obstakels op – en langs gemeentelijke fietspaden in de gemeente (met subsidie provincie).

Wat willen we bereiken

2. De gemeente is goed en veilig bereikbaar: er kan door weggebruikers veilig aan het verkeer worden deelgenomen over goed begaanbare wegen en paden.

Wat gaan we er voor doen

2. De wegen met het beschikbare budget zo goed mogelijk onderhouden. Daar waar projecten uitgevoerd worden kijken naar combinatiemogelijkheden.

Wat willen we bereiken

3. We blijven ons inzetten voor een goede bereikbaarheid van onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen

3. Voortzetten van project Automaatje en Publiek Vervoer. We blijven aandacht vragen voor beter openbaar vervoer bij het OV-Bureau. We zetten ons in voor de Nedersaksenlijn.

Programmaonderdeel: Openbaar groen

Wat willen we bereiken

1. Met (groene) voorzieningen een duurzame bijdrage leveren aan de functies wonen, recreatie, natuur, werken en milieu.

Wat gaan we er voor doen

1. Het planmatig beheren en onderhouden van het openbaar groen in de openbare ruimte.

Wat willen we bereiken

2. Behoud en herstel van de kwaliteit van het openbaar gebied waarmee een veilige, schone en duurzame leefomgeving wordt geboden.

Wat gaan we er voor doen

2a. Uitvoering geven aan het onderdeel groen uit de Nota Openbare Ruimte.

2b. Het actueel houden van de beheerpakketten

2c. Het jaarlijks snoeien en inspecteren van zo'n 15.000 bomen en het bestrijden van de eikenprocessierups op zo'n 30 hotspots.

Programmaonderdeel: Openbare verlichting en bruggen

Wat willen we bereiken

1. Openbare verlichting op een zodanige manier vormgeven, dat inwoners veilig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte.

Wat gaan we er voor doen

1. Uitvoering geven aan het beheers- en onderhoudsplan als onderdeel van het beleidsplan openbare verlichting.

Wat willen we bereiken

2. Veilige bruggen om een goede infrastructuur te waarborgen.

Wat gaan we er voor doen

2. Uitvoering geven aan het beheers- en onderhoudsplan voor 138 bruggen. Renovatie van de hefbrug Barnflair Oost/Munnekemoer. Voorbereiden van de renovatie van 14 bruggen over het Ruiten Aa kanaal.

Wat mag het kosten: programma 2

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Openbaar gebied

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	118	52	67	47	47	47
Lasten	8.700	6.668	6.298	6.172	6.183	6.129
Subtotaal programma: 2	-8.582	-6.616	-6.231	-6.125	-6.136	-6.082
Onttrekking aan reserves	1.878	258	288	125	125	126
Toevoeging aan reserves	132	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	1.746	258	288	125	125	126
Saldo programma: 2	-6.835	-6.359	-5.942	-5.999	-6.011	-5.956

Programma 3 Bedrijvigheid en duurzaamheid

Missie en doelstelling: programma 3

In deze tijd van schaalvergroting en veralgemenisering vinden wij het belangrijk om in ons fijnschalige gebied de lokale identiteit te bewaken, te versterken en verder uit te dragen. Met Cittaslow laten wij zien dat wij een gemeenschap zijn waarin wij het verleden delen en gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor het heden en de toekomst. Hierbij stellen wij de kwaliteit van leven voorop.

Vanuit deze basis zetten wij ons in voor een duurzame samenleving in Westerwolde, ondersteund door een gezonde arbeidsmarkt en een sterk economisch klimaat. Een inspanning in de marketing moet zorgen voor een grotere toeloop van toeristen in ons gebied. Een nog betere samenwerking tussen ondernemers en meer bezoekers aan ons gebied moeten er voor zorgen dat het toerisme een grotere bijdrage gaat leveren aan de lokale economie.

Programmaonderdeel: Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken

1. Een sterke economie creëren, dat zorgt voor banen, kansen biedt aan ondernemers en welvaart genereert voor de inwoners.

Wat gaan we er voor doen

1a. Bereikbaar en zichtbaar zijn voor de ondernemers én ondernemers (vooral ook starters) actief ondersteunen.

Bereikbaar en zichtbaar zijn voor de ondernemers én ondernemers (vooral ook starters) actief ondersteunen. Samen met GroBusiness van de provincie worden bedrijven ondersteund bij de vragen die zij hebben, onder andere over corona.

1b. De detailhandel versterken door de maatregelen uit het uitvoeringsplan van de 'Detailhandelsvisie' op te pakken.

1c. De samenwerking tussen onderwijs-, kennisinstellingen en ondernemers aanjagen, onder andere via innovatiewerkplaatsen en gebiedscoöperaties.

1d. Nauwe afstemming met de accountmanagers van Afeer en Wedeka.

1e. Innovatie in de agrarische sector aanjagen, onder andere via de Agenda voor de Veenkoloniën, LTO en door innovatieve projecten te ondersteunen.

1f. Regelmatig bedrijfsbezoeken afleggen vanuit het college en vanuit de EZ-ambtenaren.

Programmaonderdeel: Economische promotie

Wat willen we bereiken

1. Cittaslow doorontwikkelen

Wat gaan we er voor doen

1a. De bekendheid en mogelijkheden van Cittaslow onder inwoners en collega's vergroten.

Dit doen we door de inzet van onze communicatiemiddelen. Verder hebben we hierin een faciliterende rol: we brengen inwoners, ondernemers en organisatie samen. We faciliteren en stimuleren initiatieven vanuit inwoners, ondernemers en organisaties.

1b. De waarden van Cittaslow inzetten om Westerwolde als uniek en toeristisch gebied op de kaart te zetten.

Dit doen we via de marketingorganisatie van Oost-Groningen en ons netwerk van Cittaslow. Zo geven we uitvoering aan onze visie vrijetijdseconomie Westerwolde.

1c. Samenwerking tussen supporters van Cittaslow versterken door ontmoetingen en bijeenkomsten te organiseren.

We zoeken als gemeente de samenwerking op met andere Cittaslow gemeenten door werkwijzen te delen en gezamenlijk arrangementen op te stellen.

Wat willen we bereiken

2. Profileren van de gemeente als interessant vestigingsgebied voor bedrijven.

Wat gaan we er voor doen

2 a. Vermarkten van bedrijfsterreinen. Voor het gebied langs de N366 wordt er gekeken of er meer ruimte voor bedrijven moet komen.

Voor het gebied langs de N366 wordt er gekeken of er meer ruimte voor bedrijven moet komen. Dit doen we samen met buurgemeenten en de provincies Groningen en Drenthe.

2 b. Profileren van onze gemeente, o.a. op beurzen en evenementen.

2 c. Uitvoering geven aan de 'Detailhandelsvisie' Westerwolde

Wat willen we bereiken

3. Een groei van het aantal overnachtingen en meer werkgelegenheid in Westerwolde en daarmee een groei van de regionale economie mogelijk maken.

Wat gaan we er voor doen

3 a. Samen met de Oost-Groninger gemeenten de nieuwe marketingorganisatie voor de gebieden Oldambt, Veenkoloniën en Westerwolde starten door een samenvoeging van SPW en Marketing Oldambt.

3 b. De visie vrijetijdseconomie Westerwolde uitwerken in duidelijke plannen en activiteiten zoals een plan om de fysieke recreatieve fietsinfrastructuur en voorzieningen in Westerwolde te verbeteren.

3 c. De samenwerking tussen toeristische ondernemers in Westerwolde aanmoedigen door ze bij elkaar te brengen en ze te ondersteunen bij het maken van arrangementen.

3 d. Deelnemen in overleggen rond de vaarrecreatie onder leiding van de provincie Groningen om afspraken te maken over openstelling van bruggen en sluizen in het vaarseizoen.

Wat willen we bereiken

4. Goed functionerende bedrijven–terreinen.

Wat gaan we er voor doen

4a. Ondernemers ondersteunen bij hun plannen voor het opwaarderen en collectief verduurzamen van bedrijventerreinen.

4b. Samen met parkmanagement deelnemen aan de jaarlijkse schouw van bedrijventerrein 't Heem in Ter Apel.

Wat willen we bereiken

5. Westerwolde verduurzamen door CO2 reductie te bevorderen, energie te besparen, duurzame energie op te wekken en circulariteit te bevorderen.

In de Visie Westerwolde Samen Verduurzamen zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- In 2030 is de uitstoot van broeikasgassen minimaal 49% lager ten opzichte van 1990;
- In 2035 is Westerwolde geheel energieneutraal;
- In 2035 is Westerwolde voor de helft circulair en in 2050 helemaal.

Om de ambitie te realiseren is er in 2019 een Uitvoeringsprogramma vastgesteld. In 2022 worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

Wat gaan we er voor doen

5a. Verder ontwikkelen Regionale energiestrategie Groningen

5b. Verder uitrollen plan Oost-Groningen bespaart energie

5c. Ontwikkelen warmtetransitievisie met bijbehorende wijkuitvoeringsplannen

5d. Campagne opzetten voor inwoners van Westerwolde voor het isoleren van woningen en energie besparen.

5e. Het duurzaamheidsfonds implementeren, evalueren en bijstellen.

5f. Uitkomsten van de beleidsevaluatie zonneparken en kleine windmolens implementeren

5g. Proces en maatwerk ondersteuning voor zonnepark initiatieven

5h. Zorgdragen voor participatie bij zonneparken

5i. De Energietool Westerwolde actief inzetten om energiegebruik in Westerwolde te monitoren

Beleidsindicatoren: programma 3

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Functiemenging	%	2020	43,1	53,2
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2020	151,1	158,4

Wat mag het kosten: programma 3

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Bedrijvigheid en duurzaamheid

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	22	29	29	29	29	29
Lasten	656	589	619	511	511	511
Subtotaal programma: 3	-634	-560	-590	-482	-482	-482
Onttrekking aan reserves	135	7	7	7	7	7
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	135	7	7	7	7	7
Saldo programma: 3	-499	-554	-583	-476	-476	-475

Programma 4 Onderwijs

Missie en doelstelling: programma 4

Onderwijs is belangrijk en de basis voor de toekomst. De jeugd van Westerwolde krijgt optimale ontwikkelingskansen om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Daarom willen we inzetten op een stevige verankering van kwaliteit in het onderwijs. De gemeente Westerwolde kent een goede onderwijsstructuur met voldoende, goed verspreide basisscholen. In samenwerking met de schoolbesturen en de peuteropvangaanbieders biedt de gemeente Westerwolde een groot aantal (onderwijs)voorzieningen, variërend van peuteropvang tot en met voortgezet onderwijs. Basisonderwijs en peuteropvang zijn overal in de gemeente dicht bij huis beschikbaar.

Het openbaar onderwijs (uit de voormalige gemeente Vlagtwedde) blijft in de komende bestuursperiode integraal bestuurd vanuit de gemeente.

Programmaonderdeel: Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken

1. In ons strategisch beleidsplan 2019 – 2023 hebben we onze ambities geformuleerd in een aantal grote doelen

In ons strategisch beleidsplan 2019 – 2023 hebben we onze ambities geformuleerd in een aantal grote doelen:

- **De onderwijskwaliteit duurzaam verbeteren**
door het verdiepen en verbreden van de competenties van de leerkrachten. Professionalisering en innovatiebereidheid spelen daarbij een belangrijke rol.
- **Kennisdelen met professionele ruimte**
binnen een op leren gerichte cultuur door te werken vanuit de principes gespreid leiderschap en medewerkers eigenaar te laten zijn van hun eigen professionele ontwikkeling.
- **Het bieden van toekomstgericht en uitdagend onderwijs**
door in te zetten op een brede ontwikkeling, om kinderen een stevige basis voor de toekomst mee te geven.
- **Verlagen werkdruk en ziekteverzuim**
door het nemen van aanvullende maatregelen.

- **Optimaliseren kwaliteitszorg**
door gebruik te maken van alle onderdelen van het kwaliteitssysteem, om de onderwijskwaliteit goed in beeld te hebben en zo nodig bij te kunnen sturen om gestelde doelen te behalen.
- **Borgen doorgaande lijn VVE-PO-VO**
door een goede en nauwe samenwerking met de voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs.

Wat gaan we er voor doen

1. De grote doelen vormen ontwikkelthema's voor deze beleidsperiode. Met onze zeven scholen geven we daar op de volgende wijze uitvoering aan

De grote doelen vormen ontwikkelthema's voor deze beleidsperiode. Met onze zeven scholen geven we daar op de volgende wijze uitvoering aan:

- Functiebeleid maakt deel uit van het personeelsbeleid. Medewerkers worden toe geleid naar de functiebeschrijving passend bij de inschaling. Met iedere medewerker wordt tenminste één maal per jaar een functioneringsgesprek gevoerd. Bij de formatieplanning wordt uitgegaan van 'de juiste persoon op de juiste plaats'.
- Om de kwaliteit van ons personeel te waarborgen, stimuleren en faciliteren we samenwerking, kennisdeling en (bij)scholing.
Naast individuele- en teamscholing organiseren we jaarlijks twee centrale bijeenkomsten en drie kenniscafés OOW-breed.
- Elke school relateert het onderwijsconcept aan de begrippen toekomstgericht en uitdagend onderwijs. We investeren hiervoor in duurzame en toekomstgerichte ICT gekoppeld aan de schoolplannen.
Alle leerkrachten hebben digitale vaardigheden en/of scholen zich hierin bij.
- Naast individuele ondersteuning, coaching of scholing wordt een gedeelte van het landelijk beschikbaar gestelde geld, vanuit 'Extra hulp voor de klas' en het 'Nationaal programma Onderwijs', door de scholen ingezet voor extra ondersteuning in de klas. Het ziekteverzuim ligt gelijk of onder het landelijke gemiddelde.
- Voor de kwaliteitsborging beschikken de scholen over toetsbare doelen en evalueren regelmatig of de doelen worden gehaald.
De scholen maken gebruik van collegiale consultatie en laten 1x per 4 jaar een audit uitvoeren. Op bovenschoolsniveau vindt aansluiting plaats van het formatiebeleid en de financiële administratie.
- We zoeken actief de samenwerking op met de voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs voor optimalisatie van de doorgaande leer- en zorglijn.
We voeren gestructureerd overleg met de VO-partner(s) over de te bereiken doelen, de verwachting over de eindresultaten en de adviesprocedure
- Beheersen mogelijke risico's (krimp en fluctuatie aantal leerlingen Interschool) door flexibele schil personeelsbestand en een zo hoog mogelijke financiële reserve.
- Evaluatie strategisch beleidsplan en opstart voor nieuwe beleidsperiode.

Wat willen we bereiken

2. Wij blijven de onderwijskwaliteit op de openbare basisscholen verder versterken.

Wat gaan we er voor doen

2. Voor de scholen die rechtstreeks onder gemeentelijke aansturing vallen ondernemen wij de volgende acties

Voor de scholen die rechtstreeks onder gemeentelijke aansturing vallen ondernemen wij de volgende acties:

- Functiebouwhuis herijken waarbinnen nieuwe functies komen (o.a. leraarondersteuner) die de onderwijskwaliteit kunnen versterken.
- Scholing van personeel afstemmen op de kwaliteitsontwikkeling van elke school.
- Actualiseren, implementeren en borgen van de kwaliteitsdocumenten.
- Uitwerken vastgesteld strategisch beleidsplan.

Wat willen we bereiken

3. Elke leerling wordt optimaal ondersteund in zijn ontwikkelingsproces van kleuter naar tiener en gestimuleerd om zijn talenten (brede vorming) te ontwikkelen.

Wat gaan we er voor doen

3. Onze scholen beschikken over een actueel beschreven schoolondersteuningsprofiel.

Onze scholen beschikken over een actueel beschreven schoolondersteuningsprofiel.

- Daar waar de school handelingsverlegen is, schakelt de school specifieke deskundigheid in van het CJGV en overige partners om vroegtijdige signalering van problemen adequaat op te kunnen pakken.

Programmaonderdeel: Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken

1. Met het realiseren van het vastgestelde IHP willen wij binnen de gemeente voldoende (basis)scholen behouden, met een goede spreiding over de gehele gemeente.

Met het realiseren van het vastgestelde IHP willen wij binnen de gemeente voldoende (basis)scholen behouden, met een goede spreiding over de gehele gemeente. Wij willen dat ook de voorschoolse voorzieningen dichtbij de ouders en peuters beschikbaar zijn.

Wat gaan we er voor doen

1. In november 2020 is het nieuwe IHP vastgesteld. Vanuit het IHP zijn Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit.

In november 2020 is het nieuwe IHP vastgesteld. Vanuit het IHP zijn Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit. In de eerste helft van 2021 is met de drie verschillende schoolbesturen in Bellingwolde gestart met een traject om te komen tot een gezamenlijke onderwijsambitie voor het dorp/omgeving Bellingwolde. Ook zijn we intussen met de RSG het overleg opgestart voor de huisvesting van de ISK in Ter Apel. De verwachting is dat wij in de eerste helft van 2022 ook met Blijham in overleg gaan treden om de planvorming op te starten.

Programmaonderdeel: Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken

1. Centraal in het lokaal onderwijsbeleid staat de samenhang van peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie en onderwijs achterstandenbeleid.

Centraal in het lokaal onderwijsbeleid staat de samenhang van peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie en onderwijs achterstandenbeleid. Wij vinden het van groot belang dat alle peuters gebruik maken van de peuteropvang om zo een goede start op de basisschool te maken.

Wat gaan we er voor doen

1. Wij zetten middelen in voor het handhaven van de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen en op financiële toegankelijkheid voor alle ouders, ook in de kleine kernen.

Wij zetten middelen in voor het handhaven van de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen en op financiële toegankelijkheid voor alle ouders, ook in de kleine kernen. We doen dit in samenwerking en afstemming met de peuteropvang en de basisscholen.

Wat willen we bereiken

2. Het realiseren van peuteropvang op de huidige COA Locatie.

Wat gaan we er voor doen

2. Wij hebben KIWI (als grootste aanbieder van peuteropvang in onze gemeente) gevraagd om te onderzoeken of we voor de kinderen op de COA--locatie peuteropvang kunnen gaan starten.

Wij hebben KIWI (als grootste aanbieder van peuteropvang in onze gemeente) gevraagd om te onderzoeken of we voor de kinderen op de COA--locatie peuteropvang kunnen gaan starten. In het najaar van 2021 start het onderzoek en de planvorming. De insteek is omdat in 2022 te gaan starten.

Wat willen we bereiken

3. Wij hebben de ambitie dat geen kind zonder zwemdiploma van school gaat

Wat gaan we er voor doen

3. We blijven samen met het onderwijs ouders stimuleren hun kinderen bijtijds op zwemles te doen.

We blijven samen met het onderwijs ouders stimuleren hun kinderen bijtijds op zwemles te doen. Daarnaast gaan we samen met het onderwijs een plan uitwerken om de ouders van het beperkte aantal kinderen uit de bovenbouw van het onderwijs dat niet over een zwemdiploma beschikt, te stimuleren hun kind wel zwemvaardig te maken.

Wat willen we bereiken

4. Wij willen samen met de scholen de kinderen goed bewegingsonderwijs bieden, zodat de basis voor een gezonde en actieve leefstijl wordt gelegd.

Wij willen samen met de scholen de kinderen goed bewegingsonderwijs bieden, zodat de basis voor een gezonde en actieve leefstijl wordt gelegd.

Daartoe willen we het door de gemeente gefinancierde deel van het bewegingsonderwijs harmoniseren

Wat gaan we er voor doen

4. We zetten in op het proces van harmonisatie door een inventarisatie te maken van de huidige inzet van mens en middelen.

We zetten in op het proces van harmonisatie door een inventarisatie te maken van de huidige inzet van mens en middelen. Op basis van het plan van aanpak gaan wij met het onderwijs in gesprek om te komen tot eenduidige afspraken met daarbij een structurele financieringswijze.

Beleidsindicatoren: programma 4

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2019	1,8	2,4
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2019	13	26
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2019	3,2	2

Wat mag het kosten: programma 4

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Onderwijs

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	7.614	6.947	7.086	7.086	7.086	7.086
Lasten	9.483	9.774	9.810	9.783	9.760	9.734
Subtotaal programma: 4	-1.869	-2.827	-2.724	-2.696	-2.673	-2.648
Onttrekking aan reserves	80	17	28	28	28	28
Toevoeging aan reserves	796	319	469	469	469	469
Subtotaal mutaties reserves	-716	-302	-442	-442	-442	-442
Saldo programma: 4	-2.585	-3.129	-3.166	-3.138	-3.115	-3.090

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Missie en doelstelling: programma 5

We zetten ons er voor in dat iedereen, ongeacht leeftijd, financiële situatie of eventuele handicap moet kunnen participeren in sport en bewegen. We stimuleren sport en bewegen als middel om de sociale samenhang, participatie en een gezonde leefstijl te bevorderen. We stimuleren kunst en cultuur. We koesteren ons erfgoed, omdat het onze gemeente uniek maakt. Daardoor valt er veel te beleven en te genieten voor inwoners en bezoekers. Kunst en cultuur zorgen daarnaast voor creatieve vaardigheden en sociale verbondenheid.

Programmaonderdeel: Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken

1. We zetten ons er voor in dat iedereen, ongeacht leeftijd, financiële situatie of eventuele beperking handicap moet kunnen participeren in sport en bewegen.

Wat gaan we er voor doen

1a. Samen met de ondertekenaars en alle betrokken partijen gaan we verder aan de slag om de opgenomen ideeën in het lokaal sportakkoord tot uitvoering te brengen. Door de corona-inval ligt het zwaartepunt van de uitvoering in 2022.

Samen met de ondertekenaars en alle betrokken partijen gaan we verder aan de slag om de opgenomen ideeën in het lokaal sportakkoord tot uitvoering te brengen. Door de corona-inval ligt het zwaartepunt van de uitvoering in 2022. Dat is ook het laatste jaar waarvoor activiteitenbudget voor de uitvoering van het sportakkoord bij het rijk wordt aangevraagd.

1b. Oppakken van de actiepunten uit de Sport- en Bewegvisie zoals opgenomen in het Uitvoeringsplan "Gemeente Westerwolde Beweegt". Deze activiteiten zijn ingedeeld naar de thema's van het landelijke Sportakkoord.

Oppakken van de actiepunten uit de Sport- en Bewegvisie zoals opgenomen in het Uitvoeringsplan "Gemeente Westerwolde Beweegt". Deze activiteiten zijn ingedeeld naar de thema's van het landelijke Sportakkoord. Er wordt bijv. ingezet op verenigingsondersteuning voor verenigingen die het door de corona moeilijk hebben gekregen door terugloop van leden.

Programmaonderdeel: Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken

1. Het behouden van de gemeentelijke zwembaden in Sellingen en Ter Apel.

Wat gaan we er voor doen

1. De baden in Sellingen en Ter Apel open houden. Verder uitvoering geven aan de politieke besluitvorming rondom het zwembad in Vlagtwedde.

Wat willen we bereiken

2. Het behouden van het huidige voorzieningenniveau van binnen- en buitensportaccommodaties.

Wat gaan we er voor doen

2a. Wij borgen de kwaliteit van de accommodaties met het uitvoeren van het onderhoudsplan voortvloeiende uit het gemeentelijke vastgoedplan.

2b. Wij maken goede afspraken met de gebruikers om maximaal gebruik te kunnen maken van de accommodaties. In overleg met verenigingen is soms maatwerk mogelijk.

Programmaonderdeel: Cultureel erfgoed

De concrete doelstellingen, uitwerkingen en uitvoeringsplannen worden bij de nieuwe cultuurnota gepresenteerd.

Het cultuurbeleid zal voor de periode 2022-2025 worden uitgewerkt op basis van de nieuwe cultuurnota (begin 2022).

Programmaonderdeel: Media

Wat willen we bereiken

1. Stimuleren van kunst en cultuur

Stimuleren van kunst en cultuur vanwege het belang voor:

- a) persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling;
 - b) versterking sociale cohesie;
 - c) bevordering van de leefbaarheid;
 - d) versterking van de cultuurtoeristische- en recreatieve sector (economische ontwikkeling).
- Onder 'cultuur' vallen alle uitingen op het gebied van erfgoed, beeldende kunst, literatuur, Groninger en Westerwolder taal & cultuur, architectuur, audiovisuele kunst, podiumkunsten, amateurkunst en cultuureducatie.

Wat gaan we er voor doen

1. De 'Cultuurvisie Gemeente Westerwolde 2017-2020' wordt begin 2022 vervangen door de 'Cultuurnota Gemeente Westerwolde 2022-2025'.

De 'Cultuurvisie Gemeente Westerwolde 2017-2020' wordt begin 2022 vervangen door de 'Cultuurnota Gemeente Westerwolde 2022-2025'. Daarin zullen ook de ambities en activiteiten worden omschreven. Lopende dossiers zullen worden voortgezet en vloeiend overgaan in de nieuwe cultuurnota. Ingezet gaat worden op versterking van de kernpunten van het Westerwoldse cultuurbeleid, waaronder erfgoed en landschap (Cittaslow).

Programmaonderdeel: (openlucht) Recreatie

Het onderdeel recreatie wordt benoemd in programma 3: bedrijvigheid en duurzaamheid.

Beleidsindicatoren: programma 5

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Niet-Sporters	%	2016	62,2	48,7

Wat mag het kosten: programma 5

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	433	474	493	473	473	473
Lasten	4.380	4.420	4.277	4.177	4.132	4.195
Subtotaal programma: 5	-3.947	-3.946	-3.784	-3.704	-3.660	-3.722
Onttrekking aan reserves	2.653	96	144	144	121	185
Toevoeging aan reserves	2.802	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-149	96	144	144	121	185
Saldo programma: 5	-4.096	-3.850	-3.641	-3.561	-3.538	-3.537

Programma 6 Sociaal domein

Missie en doelstelling: programma 6

We hebben een aanzet gemaakt voor de start van de integrale dienstverlening binnen het Sociaal Domein. Het betreft dan de dienstverlening met betrekking tot Jeugd, Wmo en Participatie. Hier zal ook de schuldhulpverlening aan worden toegevoegd. We zijn een proces gestart voor de integratie van onze dienstverlening. Leidende principes die uitgangspunt vormen voor de dienstverlening binnen het Sociaal Domein zijn:

- De zorgvraag van de inwoner staat centraal, waarbij de eigen kracht als uitgangspunt geen excuus is om nee te zeggen. We willen hierbij duidelijk zijn.
- We willen laagdrempelig zijn en niet doorschuiven maar aanschuiven. Een vraag kan overal binnenkomen. Integrale dienstverlening staat voorop.
- Regels moeten ondersteunen. Simpel wat simpel kan en vooral niet problematiseren. Uitgaan van mogelijkheden. Beleid volgt op uitvoering.
- We kunnen het niet alleen; integraliteit, samenhang en ketenbenadering zijn van groot belang.
- Hierbij willen wij zoveel mogelijk de basisinfrastructuur die er is kritisch benutten.
- We passen ons gedrag en houding aan op alle bovenstaande punten.

Programmaonderdeel: Jeugdhulp

Wat willen we bereiken

1. Een verschuiving van geïndiceerde hulp naar preventie tot stand brengen.

Wat gaan we er voor doen

1. Pilot vrij toegankelijke ambulante jeugdhulp

Pilot vrij toegankelijke ambulante jeugdhulp:

in het kader van de regionale aanbesteding van de Jeugdhulp per 1 juli 2022 is nu al de mogelijkheid ontstaan om bepaalde vormen (lichtere) jeugdhulp lokaal te organiseren. In Westerwolde hebben we met een drietal zorgpartijen afspraken gemaakt om zonder indicatie ambulante jeugdhulp te verlenen. De hulp is daarmee sneller en dichterbij beschikbaar, de knip tussen 18- en 18+ verdwijnt en deze vorm werkt kostenbesparend. Regionaal zal de nieuwe inkoop ook mogelijk de nodige implicaties hebben.

Wat willen we bereiken

2. Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) bij alle huisartspraktijken

Wat gaan we er voor doen

2. In navolging van gebied Zuid, willen we bij alle huisartspraktijken in Westerwolde graag een (vorm van) een OJG realiseren.

Wat willen we bereiken

3. Versterken van de toegang

Wat gaan we er voor doen

3. De start met gebiedsgericht en integraal werken betekent dat het team nog meer domein overstijgende kennis zal opdoen.

De start met gebiedsgericht en integraal werken betekent dat het team nog meer domein overstijgende kennis zal opdoen. In de samenwerking met de schilpartners wordt hun specialistische kennis gebruikt in het maatwerk dat aan de cliënten kan worden geleverd. Doordat de gebiedsteams lokaal aanwezig zijn, kan preventiever gewerkt worden. De kennis en kunde, die in het team aanwezig is, zorgt ervoor dat cliënten laagdrempelig kunnen worden geholpen en dat onnodige verwijzingen naar geïndiceerde hulp worden voorkomen.

Wat willen we bereiken

4. Het uitbreiden van de doelgroep voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)

Wat gaan we er voor doen

4. De RMC-functie is opgezet om voortijdig schoolverlaten onder jongeren na de kwalificatieplichtige leeftijd te beperken.

De RMC-functie is opgezet om voortijdig schoolverlaten onder jongeren na de kwalificatieplichtige leeftijd te beperken. Scholen zijn verplicht om jongeren tussen de 18 en 23 jaar,

die zich zonder startkwalificatie uitschrijven, te melden bij hun woongemeente. De RMC-medewerker van de gemeente begeleidt jongeren zonder startkwalificatie weer terug naar school of naar werk. In Westerwolde hebben we deze doelgroep uitgebreid naar jongeren vanaf 16 jaar. De problematiek begint vaak al op vroegere leeftijd en in het kader van een preventieve integrale aanpak is schoolgang of werk een belangrijke succesfactor.

Wat willen we bereiken

5. Intensivering samenwerking Stichting Welzijn Westerwolde (SWW)

Wat gaan we er voor doen

5. We willen de samenwerking met SWW intensiveren, door de Algemeen Maatschappelijk werkers, Gezinscoaches en Jongerenwerkers nauw te betrekken in het gebiedsgericht werken.

We willen de samenwerking met SWW intensiveren, door de Algemeen Maatschappelijk werkers, Gezinscoaches en Jongerenwerkers nauw te betrekken in het gebiedsgericht werken. Hierdoor is het mogelijk om zo laagdrempelig en preventief mogelijk in het gebied te werken. Het op- en afschalen van hulp is daarbij een natuurlijk proces en de "schotten" tussen voorliggend veld en geïndiceerde hulp kunnen zo worden verminderd. Uiteraard ook in nauwe samenwerking met de eerder genoemde pilot vrij toegankelijke ambulante jeugdhulp. Daarnaast is Stichting Welzijn Westerwolde gestart met begeleide groepen voor kinderen van gescheiden ouders.

Wat willen we bereiken

6. Integrale data analyse Sociaal Domein

Wat gaan we er voor doen

6. We werken aan een integrale data analyse en een "dashboard Sociaal Domein", waardoor we een goede prognose kunnen maken van de uitgaven, maar tevens tijdig ontwikkelingen kunnen zien om daarop te kunnen rapporteren en inspelen.

Wat willen we bereiken

7. Goede en betaalbare Jeugdhulp aan Asielzoekerskinderen

Wat gaan we er voor doen

7. Wij ontvangen voor deze taak extra middelen van het Rijk, gebaseerd op het aantal kinderen dat jaarlijks op het AZC verblijft.

Wij ontvangen voor deze taak extra middelen van het Rijk, gebaseerd op het aantal kinderen dat jaarlijks op het AZC verblijft. We continueren en verbeteren steeds de gezamenlijke werkwijze van alle (keten) partners op het Centrum in Ter Apel met Algemeen Maatschappelijk Werk en Jeugdconsulent AZC. Zo werken we ook aan een voorziening voor peuteropvang op het AZC.

Programmaonderdeel: Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken

1. Wij willen dat zo weinig mogelijk mensen een beroep hoeven te doen op een uitkering.

Wat gaan we er voor doen

1a. Wij voeren de Participatiewet goed uit zodat alleen de mensen die er recht op hebben, een uitkering krijgen;

1b. Wie een uitkering aanvraagt krijgt goede en duidelijke informatie over de rechten en plichten die horen bij het ontvangen van een uitkering

Wat willen we bereiken

2. Wij willen uitkomen met het BUIG-budget.

Wat gaan we er voor doen

2a. Alleen de mensen die recht hebben op een uitkering, krijgen een uitkering. Wij zien toe op de naleving van de verplichtingen die horen bij het ontvangen van een uitkering.

2b. Wanneer achteraf blijkt dat een uitkering onterecht is uitbetaald, dan moet deze terugbetaald worden.

Programmaonderdeel: Minimabeleid

Wat willen we bereiken

1. Het terugdringen en voorkomen van financiële armoede.

Wat gaan we er voor doen

1a. Wij blijven ons inzetten op het voorkomen en op tijd signaleren van financiële armoede. Wij ondersteunen onze inwoners om zichzelf te kunnen blijven redden.

1b. Wij werken samen met onze (keten)partners.

1c. Bij kinderarmoede zetten wij in op het zoveel mogelijk mee kunnen doen aan maatschappelijke activiteiten

Bij kinderarmoede zetten wij in op het zoveel mogelijk mee kunnen doen aan maatschappelijke activiteiten, door inzet van de Participatieregeling, Stichting Leergeld en Jeugdfonds Sport & Cultuur, maar ook de inzet van het taakveld onderwijs door middel van voorlichting en educatie

1d. Om de doelgroep goed te kunnen bereiken, zetten we tussenpersonen van (keten) partners, medewerkers welzijn en onze eigen consultants in.

1e. Het inzetten van maatwerk binnen het gebiedsgericht werken

Programmaonderdeel: Begeleide participatie

Wat willen we bereiken

1. Iedereen doet mee en kan zichzelf redden, zo goed als mogelijk.

Wat gaan we er voor doen

1a. Mensen die veel moeite hebben om werk te krijgen, gaan wij extra ondersteunen

1b. Wij bieden project aan, aan mensen die tijdelijk niet kunnen werken of al lange tijd zonder werk zitten, om hiermee ook deze klanten te laten mee doen.

Wat willen we bereiken

2. Niemand zit onnodig thuis. De aandacht ligt altijd op de mogelijkheden van het iemand, wij denken in kansen, niet in hindernissen.

Wat gaan we er voor doen

2a. Mensen met een zeer lange afstand tot de arbeidsmarkt zijn in beeld en worden regelmatig gesproken over hoe het gaat.

2b. De tegenprestatie naar vermogen wordt gebruikt.

2c. Inwoners die moeite hebben om mee te doen in de samenleving en/of zich afzonderen of moeite hebben met sociale contacten worden aangezet om mee te doen aan de Westerwoldse samenleving.

Wat willen we bereiken

3. Wij doen mee in twee Gemeenschappelijke Regelingen (GR) voor de WSW. Wij willen dat Afeer en Wedeka sterk samenwerken.

Wat gaan we er voor doen

3. Wij bewaken dat de directies van beide SW-bedrijven de bedrijfsactiviteiten en de leerwerktrajecten op elkaar afstemmen zodat er in de regio een breed en aanvullend aanbod is.

Wat willen we bereiken

4. Inburgeraars zo spoedig mogelijk laten inburgeren en mee doen in de samenleving op grond van de Wet Inburgering.

Wat gaan we er voor doen

4a. Aanbieden van goede inburgeringslessen

4b. Actieve begeleiding naar werk of opleiding door Afeer en de gemeente vanaf het moment van plaatsing in onze gemeente

Programmaonderdeel: Schuldhulpverlening

Wat willen we bereiken

1. Het terugdringen en voorkomen van schuldhulpsituaties.

Wat gaan we er voor doen

1a. Verder verstevigen preventie, vroegsignalering en het bevorderen van financiële redzaamheid van onze inwoners.

1b. Om de doelgroep goed te kunnen bereiken, zetten we medewerkers vanuit welzijn, eigen consulenten en onze (keten) partners in.

1c. Inzetten op nazorg via welzijn en daarmee voorkoming van terugvallen in de oude (schuld)situatie.

Wat willen we bereiken

2. Een laagdrempelige, integrale en uniforme gemeentelijke schuldhulpverlening.

Wat gaan we er voor doen

2. Met het Voorportaal schuldhulpverlening, de GKB en (keten) partners zetten we een mix van ondersteuning en begeleiding in. Gericht op de specifieke (schuld)situatie van onze inwoners.

Programmaonderdeel: Wmo voorzieningen

Wat willen we bereiken

1. Versterken van de toegang.

Wat gaan we er voor doen

1. De start met gebiedsgericht en integraal werken betekent dat het team nog meer domein overstijgende kennis zal opdoen.

Wat willen we bereiken

2. Bij beschermd wonen zetten we in op de transformatiebeweging van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Wat gaan we er voor doen

2a. We willen de inkoop vanaf 2023 zo inrichten dat dit bijdraagt aan de transformatiebeweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. We gaan in dit inkooptraject uitwerken hoe we zoveel mogelijk naar lichtere ondersteuning kunnen toewerken.

2b. Regie voeren op in-, door- en uitstroom. De toegang houdt meer regie op het proces van in-, door- en uitstroom. We gaan de toegang professionaliseren door op gezette tijden contact te houden met de aanbieder en de cliënt over de voortgang.

Regie voeren op in-, door- en uitstroom. De toegang houdt meer regie op het proces van in-, door- en uitstroom. We gaan de toegang professionaliseren door op gezette tijden contact te houden met de aanbieder en de cliënt over de voortgang. Hierdoor kan er naar verwachting makkelijker worden ondersteunt bij het op- en afschalen en daarmee passendere ondersteuning worden geboden (met de aanbieder en het voorliggend veld) aan de cliënt.

Wat willen we bereiken

3. Betere beheersing van de kostenontwikkelingen Wmo.

Wat gaan we er voor doen

3. De Wmo heeft te maken met een stijging aan uitgaven. Daarom werken we aan een integrale data-analyse en een "dashboard Sociaal Domein".

De Wmo heeft te maken met een stijging aan uitgaven. Daarom werken we aan een integrale data-analyse en een "dashboard Sociaal Domein". Hiermee kunnen we een goede prognose maken van de uitgaven, maar tevens tijdig ontwikkelingen zien om op in te spelen. Zo kunnen we ook beter nagaan waar we beheersmaatregelen kunnen treffen.

Wat willen we bereiken

4. Uitwerken speerpunten beleidskader specifieke doelgroepen.

Wat gaan we er voor doen

4a. De gemeente gaat samen met Veilig Thuis na welke taken mogelijk overgedragen kunnen worden van Veilig Thuis naar het voorliggend veld.

4b. We gaan in overleg met de corporaties en zorginstellingen om afspraken te maken met betrekking tot de uitstroom voor inwoners die in de Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen verblijven.

Wat willen we bereiken

5. Mensen met dementie kunnen zo lang mogelijk veilig in hun vertrouwde omgeving blijven wonen.

Wat gaan we er voor doen

5a. Aan zelfstandig wonende ouderen en mensen met extra kwetsbaarheden stellen we "slimme sensoren" beschikbaar en we regelen de alarmopvolging. We gaan in gesprek met de wijkverpleging over hun rol hierin.

5b. We ondersteunen het Steunpunt mantelzorg van SWW en het Alzheimercafé in Blijham.

5c. We bouwen een lokaal netwerk Ketenzorg dementie op samen met Menzis, de wijkverpleging, de huisartsen en de GGz. We worden daarin ondersteund door Dementie Netwerk Groningen.

5d. Onze welzijnsinstelling voert activiteiten uit voor mensen met dementie (bewegen op muziek) en hun mantelzorgers.

Programmaonderdeel: Diversiteit

Wat willen we bereiken

1. Bevorderen sociale acceptatie lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen, transgenders en mensen met een intersekse conditie (LHBTI).

Wat gaan we er voor doen

1. De Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit.

De Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit. Samen met collega's, betrokken inwoners en het Discriminatiemeldpunt Groningen werken aan sociale acceptatie op terreinen als onderwijs, zorg, sport en gezondheid, maar ook wat betreft veiligheid, participatie en (gemeentelijke) communicatie. Uitvoering van activiteiten met name op de scholen en in de verzorgingshuizen en informatievoorziening naar de doelgroep en naar alle inwoners.

Wat willen we bereiken

2. Bevorderen sociale acceptatie lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen, transgenders en mensen met een intersekse conditie (LHBTI).*

Wat gaan we er voor doen

2. Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit.

Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit. Samen met de interne werkgroep van collega's en externe klankbordgroep van betrokken inwoners werken aan sociale acceptatie op terreinen als onderwijs, zorg, sport en gezondheid, maar ook wat betreft veiligheid, participatie en (gemeentelijke) communicatie.

Beleidsindicatoren: programma 6

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
-------------------------	----------------	----------------	--------------------	------------------

Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2020	594,1	795,9
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2019	6	6
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2020	60,6	68,4
Personen met en bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2020	321,8	459,7
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2020	281,4	202
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	10,8	11,9
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	1,6	1,2
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2020	0,3	0,4
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2020	960	700

Wat mag het kosten: programma 6

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Sociaal domein

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	11.133	8.749	8.691	8.691	8.691	8.691
Lasten	45.805	44.792	44.608	43.895	43.759	43.447
Subtotaal programma: 6	-34.673	-36.043	-35.917	-35.204	-35.068	-34.756
Onttrekking aan reserves	804	181	5	5	5	5
Toevoeging aan reserves	922	105	105	105	105	0
Subtotaal mutaties reserves	-119	76	-100	-100	-100	5
Saldo programma: 6	-34.791	-35.966	-36.017	-35.303	-35.168	-34.751

Programma 7 Milieu en gezondheid

Missie en doelstelling: programma 7

De gemeente Westerwolde streeft naar het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving en wil een gezonde levensstijl van haar inwoners bevorderen en een substantiële bijdrage leveren aan duurzaamheid. Hierin draagt Milieubeheer bij in de vorm van de bescherming van de leefomgeving, riolering en water, ongediertebestrijding en de VTH-werkzaamheden (die door de Omgevingsdienst Groningen worden uitgevoerd). We geven invulling aan de wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen en ter verwerking af te voeren. Dit doen we zo duurzaam mogelijk en met een zo hoog mogelijk percentage hergebruik van grondstoffen. Door te investeren in educatie over zwerfvuil in ons mooie landschap en het bijhouden van de hoeveelheid zwerfvuil, willen we Westerwolde samen met de inwoners schoonhouden. Door uitvoering van de Wet Publieke Gezondheid geven we invulling aan onze taak om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen.

Programmaonderdeel: Milieubeheer

Wat willen we bereiken

1. Een duurzame, veilige en zo schoon mogelijke leefomgeving.

Wat gaan we er voor doen

1a. Grondverzet op basis van de door de raad vastgestelde bodemkwaliteitskaarten, nota bodembeheer incl. erratum en ODG-notitie "zoute bagger".

1b. Verdere uitvoering bodemsanering voormalige stortplaats Schaalbergerweg

1c. Vullen van het gezamenlijke provincie brede bodeminformatiesysteem met de benodigde gegevens.

1d. Overdracht bodemtaken en archief van provincie naar gemeente in verband met de Omgevingswet. Het leveren van bijdragen vanuit het vakgebied milieu aan het op te stellen Omgevingsplan.

1e. Vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieu-inrichtingen door de ODG.

Programmaonderdeel: Riolering

Wat willen we bereiken

1. Een veilig en schoon watersysteem waarbij het oppervlaktewater schoon is en afvalwater op een verantwoorde wijze wordt afgevoerd en verwerkt.

Wat gaan we er voor doen

1a. Uitvoering geven aan het Afvalwaterbeleidsplan 2021-2025.

1b. Met waterschap en regiogemeenten voor uitvoering van de watertaken samenwerken aan het Afvalwaterbeleidsplan.

1c. Het uitvoeren van de maatregelen uit het uitvoeringsplan voor het jaar 2022, zoals relinen en vervangen van een deel van het vrijvervalriool.

Programmaonderdeel: Afval

Wat willen we bereiken

1. Behoud van een schone leefomgeving.

Wat gaan we er voor doen

1. Het geven van lessen op scholen over zwerfafval door o.a. IVN, bevorderen van het opruimen van zwerfafval, bijhouden waar veel zwerfafval ontstaat en waar prullenbakken moeten staan.

Wat willen we bereiken

2. Op een doelmatige wijze invulling geven aan de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval met een optimale verhouding tussen service, het milieu en de kosten.

Wat gaan we er voor doen

2. Het verbeteren van de inzameling van afval bij woonappartementen met ondergrondse containers. Het plaatsen van ondergrondse glascontainers.

Het verbeteren van de inzameling van afval bij woonappartementen met ondergrondse containers. Het plaatsen van ondergrondse glascontainers. Het invoeren van een tarief per leging van de restafvalcontainer en het kunnen inzien van het aantal legingen op internet.

Programmaonderdeel: Begraafplaatsen

Wat willen we bereiken

1. Het op een doelmatige wijze beheren van de begraafplaatsen.

Wat gaan we er voor doen

1a. Het goed inrichten van de begraafplaatsenadministratie.

1b. Uitvoering geven aan MIP 2105 voor het ruimen en opnieuw uitgeven van graven op de begraafplaats Kapelweg in Ter Apel.

Programmaonderdeel: Volksgezondheid

Wat willen we bereiken

1. Gezondheidsbevordering inwoners

Wat gaan we er voor doen

1a. We sluiten een Dienstverlenings-overeenkomst (DVO Westerwolde) met de GGD voor 2022 met de speerpunten:

We sluiten een Dienstverlenings-overeenkomst (DVO Westerwolde) met de GGD voor 2022 met de speerpunten: monitoring bereik doelgroep VVE, prenataal huisbezoek kwetsbare zwangeren, signalering laaggeletterdheid, pesten en autisme (in relatie tot onderwijs).

1b. We geven uitvoering aan ons lokaal preventieakkoord met de speerpunten terugdringen Overgewicht, Alcohol en Roken. Via de JOGG-aanpak investeren we extra in gezondheidsbevordering van onze jeugd

1c. We faciliteren onze lokale coalitie Kansrijke Start/Goede Start en geven daarmee extra ondersteuning aan kwetsbare jonge gezinnen. We bekostigen extra kraamhulp voor minder draagkrachtige en kwetsbare inwoners.

1d. We verbeteren de onafhankelijke cliëntondersteuning door deelname aan het Koploperproject van VWS.

1e. Binnen de pijler gezondheid van de regiodeal Oost-Groningen geven we uitvoering aan Preventie in de keten (aansluiting op de ziekenhuiszorg) en Tijd voor Toekomst (verrijkte schooldag).

Wat willen we bereiken

2. Samenwerkingsafspraken maken met zorgverzekeraar en huisartsen over gezondheidsbevordering en preventie

Wat gaan we er voor doen

2a. We participeren in de Regionale werkagenda gemeenten en Menzis, in het Meerjarenprogramma Psychisch kwetsbare Personen en voeren onze eigen lokale werkagenda uit.

2b. We faciliteren een goede verwijsmogelijkheid voor onze huisartsen naar het sociaal domein door aansluiting op het systeem Zorgdomein. We wijzen een Ondersteuner Sociaal Domein aan als herkenbaar aanspreekpunt voor onze huisartsen.

2c. We faciliteren de aansluiting van het FACT-jeugdteam op het sociaal domein en we stellen cursussen Mental Health First Aid (EHB psychische O) voor verenigingen en vrijwilligers beschikbaar.

Beleidsindicatoren: programma 7

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2019	140	161
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	6,2	20,1

Wat mag het kosten: programma 7

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Milieu en gezondheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	7.379	7.422	8.077	8.077	8.056	8.056
Lasten	8.141	8.244	8.230	8.328	8.424	8.546
Subtotaal programma: 7	-762	-823	-154	-251	-367	-490
Onttrekking aan reserves	343	0	5	5	5	5
Toevoeging aan reserves	195	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	148	0	5	5	5	5
Saldo programma: 7	-614	-823	-149	-246	-363	-485

Programma 8 Wonen

Missie en doelstelling: programma 8

De gemeente Westerwolde is een aantrekkelijk gebied met een prima leefklimaat en goede voorzieningen. Wij willen een kwalitatief goede woon- en werkomgeving voor burgers en bedrijven en vinden dat iedereen in een geschikte woning moet kunnen wonen.

Ruimtelijke ontwikkeling

De raad heeft de Omgevingsvisie vastgesteld. 'Ruimte voor dynamiek en rust' is het motto. De visie geeft richting aan de ontwikkeling van het Omgevingsplan. Daarin komt het beleid en de daarvan afgeleide regels in onderlinge samenhang bij elkaar. Daar ontstaat de goede

balans tussen het benutten en beschermen van de omgeving waarin we wonen, werken en onze vrije tijd doorbrengen.

Inwerkingtreding Omgevingswet

De Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) worden vermoedelijk op 1 juli 2022 van kracht. We moeten dan klaar zijn om aanvragen van vergunningen binnen de (nieuwe) gestelde termijn en wettelijke procedures te kunnen afhandelen. Dit stelt vernieuwde eisen aan onze werkwijze, onze systemen en onze informatievoorziening. De prioriteit voor 2022 is de vernieuwingen door te voeren, ervaring op te doen met de nieuwe werkwijze en de samenwerking in de keten vorm te geven.

Wonen

We willen alle inwoners een passende woning kunnen bieden. We houden rekening met ontwikkeling van de bevolking en hebben aandacht voor voorzieningen, zorg, leefbaarheid, veiligheid en groen. De komende jaren zetten we in op vernieuwing en op verbetering van bestaande woningen. Wij werken aan de uitvoering van het Regionaal Woon- en Leefbaarheidsplan, in samenwerking met andere gemeenten in Oost-Groningen. De regionale afspraken zijn uitgewerkt in de Woonvisie Westerwolde (2019-2024).

We betrekken inwoners bij het leefbaar houden van hun eigen woonomgeving. Over de SVn leningen wordt gecommuniceerd. Zo helpen en stimuleren we inwoners om de woning te verbeteren, verduurzamen of aan te passen aan het ouder worden. Omdat veel woningen nog niet (goed) zijn geïsoleerd maken we een warmtetransitieplan waarin we kijken naar alternatieven voor aardgas.

Doelstellingen

- Kwaliteitsverbetering woningbestand;
- Verduurzamen woningbestand;
- Nieuwbouw (gasloos) vooral van typen woningen die de beste aanvulling zijn op de woningen die we al hebben;
- Samen met corporaties en zorgaanbieders zorgen voor geschikte huisvesting van kwetsbare inwoners. We gebruiken hiervoor het convenant huisvesting (ex)cliënten beschermd wonen.
- Samen met de betrokken vakgebieden kijken naar ontwikkelingen op het gebied van zorg, welzijn en wonen.

Wabo

Sinds 1 januari 2018 voeren we zelf de taken op het gebied van Wabo uit. Dit betekent dat we zichtbaar zijn en korte lijnen hebben met de inwoners. We handelen de vergunningen binnen de wettelijke wet- en regelgeving en termijnen af. Voor toezicht en handhaving zetten we in op goede contacten met inwoners en bedrijven tijdens de toezichtfase, zodat we alleen noodzakelijk handhavingstrajecten opstarten. De milieutaken zijn bij de Omgevingsdienst Groningen (ODG) ondergebracht.

Doelstellingen:

- Kwalitatief goede vergunningen binnen de gestelde termijnen.
- Dichtbij en zichtbaar zijn voor de inwoners o.a. op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
- Duurzame groene en veilige leefomgeving.

Op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, werken we nauw samen met de Omgevingsdienst Groningen en met de Veiligheidsregio Groningen.

Programmaonderdeel: Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken

1. Klaar zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2022.

Wat gaan we er voor doen

1. Informatievoorziening, processen en systemen op orde brengen en inhoudelijk aan de slag met het Omgevingsplan.

Programmaonderdeel: Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken

1. Werken aan de vijf speerpunten van de woonvisie Westerwolde.

Wat gaan we er voor doen

1a. Uitvoeren van de maatregelen genoemd in de woonvisie Westerwolde.

1b. De bevolkingsprognoses 2020 en het woningmarktonderzoek 2021 zijn richtinggevend voor het woonbeleid.

1c. Regionale, meerjarige samenwerkingsafspraken maken, aangevuld met lokale afspraken

Wat willen we bereiken

2. Passende huisvesting van inwoners met een zorgvraag.

Wat gaan we er voor doen

2a. Een woonzorgvisie opstellen

2b. Bij nieuwbouw en renovatie van sociale huurwoningen rekening houden met een zorgvraag gelet op de groeiende doelgroep

2c. Samen met partners zorgdragen voor uitstroom cliënten beschermd wonen.

Wat willen we bereiken

3. Het verbeteren van de woonomgeving in de regio.

Wat gaan we er voor doen

3a. Samen met het RWLP / Regio Deal / RRE/ RREW bieden we inwoners laagdrempelige manieren om energiebesparende maatregelen te treffen.

3b. Met de actielijn vitale kernen investeren in de centrumkern

3c. Fysiek en sociaal domein werken samen met organisaties en inwoners in de gebiedsgerichte aanpak

3d. Uitvoering van de 'rotte kiezen aanpak' in de gemeente Westerwolde samen met het RWLP.

Wat willen we bereiken

4. Veilige en kwalitatief goede bouwwerken en een goede leefomgeving voor onze inwoners en bedrijven.

Wat gaan we er voor doen

4a. Kwalitatieve goede en transparante omgevingsvergunningen conform het Beleidsplan VTH 2019-2023 en binnen de wettelijke kaders (wet- en regelgeving en termijnen).

4b. Inzetten op goed en transparant toezicht en handhaving, overeenkomstig het vastgestelde Beleidsplan VTH 2019-2023 en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

4c. Verder uitvoering geven aan het 2021 gestarte traject Aanpak illegale bewoning van recreatiewoningen

Beleidsindicatoren: programma 8

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2020	0,8	8,9

Wat mag het kosten: programma 8

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Wonen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	2.207	590	399	399	399	399
Lasten	2.456	3.157	2.091	1.981	1.881	1.880
Subtotaal programma: 8	-249	-2.567	-1.692	-1.582	-1.482	-1.482
Onttrekking aan reserves	229	207	212	102	2	2
Toevoeging aan reserves	343	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-114	207	212	102	2	2
Saldo programma: 8	-363	-2.360	-1.480	-1.480	-1.480	-1.480

Programma 9 Inwoners en bestuur

Missie en doelstelling: programma 9

Het gaat hier over de relatie tussen de gemeentelijke organisatie Westerwolde en haar inwoners en over de dienstverlening die inwoners en ondernemers van ons mogen verwachten. Klantgerichtheid is hierbij één van de pijlers. Het doel is dat onze inwoners en ondernemers én onze bezoekers zich 'Westerwolds Welkom' voelen. Hierbij verschuift het initiatief steeds meer van overheid naar inwoner/ondernemer en neemt het bestuur een steeds meer faciliterende positie in.

Dienstverlening

Wat onze inwoners en ondernemers van ons mogen verwachten is verwoord in de Kernvisie van Westerwolde. Deze Kernvisie is tot stand gekomen door ruim 80 documenten die t.b.v. de herindeling zijn geschreven, te bundelen. In deze Kernvisie zijn ook de vier leidende principes van dienstverlening opgenomen. De vier principes zijn een afgeleide van de 10 beloften van Westerwolde die in het dienstverleningsconcept 'gewoon doun' zijn geformuleerd.

Vier leidende principes van dienstverlening

1. Onze taal is eerlijk, duidelijk en direct

In alle contacten met onze klanten zijn wij helder. De klant weet wat hij kan verwachten. En ook wat wij van de klant verwachten. Ook als de boodschap minder positief is. We komen onze afspraken na. Ja is ja, nee is nee.

2. We gaan respectvol met elkaar om

Klanten voelen zich welkom en serieus genomen. Wij luisteren naar onze klanten en voelen mee. Wij kijken verder dan de vraag en benaderen onze klanten met respect.

3. We durven voorbij de regels te kijken

In ons werk moeten wij ons houden aan de wet. Tegelijkertijd weerhoudt ons dit er niet van om verder te kijken dan de regels. We hebben oog voor wat de klant wil. We denken in mogelijkheden en gaan samen met de klant op zoek naar oplossingen.

4. We gaan naar de mensen toe

Wij weten wat er speelt in onze gemeente. Waar het meerwaarde heeft, gaan wij naar onze klanten toe. Onze onlinediensten zijn zo toegankelijk dat klanten hier de voorkeur aan geven. Op die manier spelen wij in op de vraag vanuit de samenleving om onze dienstverlening steeds meer online aan te bieden.

Programmaonderdeel: Bestuur

Wat willen we bereiken

1. Het verbeteren van het samenspel tussen gemeente en samenleving waarbij geparticipeerd wordt in initiatieven uit die samenleving.

Wat gaan we er voor doen

1 a. We gaan bijeenkomsten voor nieuwe inwoners organiseren.

1 b. We gaan de Newsroom doorontwikkelen. Dit houdt in dat we de webcare en de online media monitoring gaan professionaliseren.

1 c. We zetten we onze schrijfcoaches in om onze medewerkers te ondersteunen om op B1 niveau te schrijven. We passen ook onze standaardbrieven aan naar dit taalniveau;

1 d. Van "vertellen" naar "in gesprek gaan". We gaan omgevingsgericht werken onder de aandacht in de gehele organisatie. Dit is een doorlopend proces.

1 e. We gaan de mogelijkheden voor online participatie verkennen.

Wat willen we bereiken

2. De band tussen inwoner en overheid versterken.

Wat gaan we er voor doen

2. De gebiedsregisseurs onderhouden contacten met dorpsraden en dorpsbelangen door regelmatige bezoeken en netwerkgesprekken.

Wat willen we bereiken

3. Inwoners ondersteunen bij het realiseren van initiatieven.

Wat gaan we er voor doen

3. Maatwerk toepassen om onze inwoners zo goed mogelijk te kunnen bedienen in hun belangen. De gebiedsregisseurs hebben hierbij een centrale rol en houden de regie. Voor het mede mogelijk maken van initiatieven is er het fonds Leefbaar Westerwolde.

Wat willen we bereiken

4. Professionaliseren van gebiedsgericht werken

Wat gaan we er voor doen

4. Organiseren en/ of ondersteunen van bijeenkomsten. In 2021 wordt de pilot gebiedsgericht werken gestart in het gebied Westerwolde Midden.

Wat willen we bereiken

5. Mening peilen van inwoners.

Wat gaan we er voor doen

5. Naar de inwoners toe en inzet van social media.

Programmaonderdeel: Burgerzaken / Klantcontactcentrum

Wat willen we bereiken

1a. Verbeteren telefonische dienstverlening; zowel in kwaliteit als in kwantiteit. In 2022 wordt 50 procent van de binnenkomende calls in het eerste contact afgehandeld.

Wat gaan we er voor doen

1 a. Kennis van de vakafdeling bij het KlantContactCentrum (KCC) brengen

Kennis van de vakafdeling bij het KlantContactCentrum (KCC) brengen. Zowel de vakafdeling als het KCC als team online hebben hierin een plicht van halen en brengen van informatie. We zijn hiervoor altijd op zoek naar nieuwe manieren om dit te realiseren. Zo onderzoeken we of het KCC bijvoorbeeld toegang kan krijgen tot software van vakafdelingen. Zodat zij zelf de klantinformatie kunnen inzien. Ook is het actualiseren en verbeteren van de informatie op westerwolde.nl van belang voor het verbeteren van de telefonische dienstverlening (kennisbank).

Wat willen we bereiken

1b. Webcare is belegd in het KCC. De (digitale) vragen die via social media binnenkomen, worden binnen het afgesproken servicelevel afgehandeld.

Wat willen we bereiken

2 a. 90 procent van onze baliebezoekers wordt binnen vijf minuten geholpen.

Wat gaan we er voor doen

2 a. Door het werken op afspraak zijn er bijna geen wachttijden meer. De effecten van het werken op afspraak worden voortdurend gemonitord. Eventueel gewenste wijzigingen worden onderzocht en daar waar (financieel) mogelijk doorgevoerd.

Door het werken op afspraak zijn er bijna geen wachttijden meer. De effecten van het werken op afspraak worden voortdurend gemonitord. Eventueel gewenste wijzigingen worden onderzocht en daar waar (financieel) mogelijk doorgevoerd. De burgerzakenproducten worden zoveel mogelijk gedigitaliseerd door het invoeren van E-diensten. Zo wordt het aantal producten dat digitaal aangevraagd kan worden uitgebreid met het digitaal aanvragen van rijbewijs per 1 oktober 2021.

Wat willen we bereiken

2 b. Verbetering van de dienstverlening aan de hand van input van onze inwoners.

Wat gaan we er voor doen

2b. In 2022 gaan we een aantal nieuwe onderzoeksmethodes standaard gebruiken in ons werk. Bijvoorbeeld de gebruikersonderzoeken waarbij we een inwoner een (digitale) klantreis laten maken.

In 2022 gaan we een aantal nieuwe onderzoeksmethodes standaard gebruiken in ons werk. Bijvoorbeeld de gebruikersonderzoeken waarbij we een inwoner een (digitale) klantreis laten

maken. Ook meten we structureel onze webformulieren om zo te weten op welke punten onze online diensten beter kunnen.

Wat willen we bereiken

3 a. Verbeteren van de toegankelijkheid van de online diensten en voldoen aan wettelijke verplichting.

Wat gaan we er voor doen

3 a. In 2022 laten we door een externe partij een (wettelijk verplicht) onderzoek doen naar de toegankelijkheid van westerwolde.nl.

In 2022 laten we door een externe partij een (wettelijk verplicht) onderzoek doen naar de toegankelijkheid van westerwolde.nl. De resultaten gebruiken we om de site toegankelijk te maken. Ook starten we in 2022 met een nieuw instrument om de kwaliteit van content en toegankelijkheid te borgen. Voor het toegankelijk maken van al onze documenten, stelt informatiemanagement een plan van aanpak op.

Wat willen we bereiken

3 b. Verbeteren, uitbreiden en gebruiksvriendelijker maken van westerwolde.nl.

Wat gaan we er voor doen

3 b. Begin 2022 wordt westerwolde.nl volledig vernieuwd en draaien we op de nieuwste versie van ons Content Management Systeem (CMS): Drupal voor Gemeenten 9 (DVG9).

Begin 2022 wordt westerwolde.nl volledig vernieuwd en draaien we op de nieuwste versie van ons Content Management Systeem (CMS): Drupal voor Gemeenten 9 (DVG9). De update naar DVG9 stelt ons in staat om DigiD voor bedrijven (E-herkenning) en EU-burgers (EIDAS) in te voeren. Ook wordt via een vernieuwde vormgeving de website nog gebruiksvriendelijker en nog beter afgestemd op de wensen van bezoekers.

Wat willen we bereiken

4. Voortdurende optimalisatie van het proces 1e inschrijving in de BRP straat Ter Apel.

Wat gaan we er voor doen

4a. Continue opleiding van medewerkers BRP straat.

4b. Initiëren van verbeterpunten binnen landelijke BRP- straten.

4c. Doorontwikkelen Landelijk Expertise-centrum.

4d. Blijven aansluiten bij de ontwikkelingen van de ketenpartners.

4e. In 2021 is de BRP straat tijdelijk gehuisvest in Emmen. In 2022 zal de BRP straat weer gehuisvest zijn op het aanmeldcentrum Ter Apel. Onderzocht wordt of dit in een bestaande, tijdelijke of nieuwe locatie zal zijn

4f. Continu communiceren met gemeenten en ketenpartners. Uitdragen dat Westerwolde één van de inschrijfgemeenten is van Nederland

Wat willen we bereiken

5. Basisregistratie Personen

Wat gaan we er voor doen

5. Ook in 2022 continu aandacht blijven houden voor de kwaliteit van de BRP en adreskwaliteit. Opzetten protocol adresonderzoek.

Wat willen we bereiken

6. Verkiezingen

Wat gaan we er voor doen

6. De evaluaties van de vorige verkiezingen gebruiken om tot een succesvolle organisatie van de Gemeenteraadsverkiezingen te komen.

Programmaonderdeel: Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken

1. Het professioneel en duurzaam beheren van openbare gebouwen inclusief het huidige ruimteaanbod analyseren om te kunnen verkennen of efficiënter ruimtegebruik mogelijk is.

Wat gaan we er voor doen

1 a. Opstellen van een strategisch vastgoedplan.

1 b. Uitvoering geven aan "Nota Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2021-2035".

Wat willen we bereiken

2. De diversiteit aan contractvormen omtrent grondgebruik uniformiseren.

Wat gaan we er voor doen

2. Uitvoering geven aan het vastgestelde grondbeleid.

Wat willen we bereiken

3. Professionaliseren van vastgoedcontracten.

Wat gaan we er voor doen

3. Parallel aan het proces van het strategisch vastgoedplan, de actuele verhuur- en gebruikerscontracten analyseren en inventariseren.

Beleidsindicatoren: programma 9

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Demografische druk	%	2020	87,1	70,1
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2021	929	NB
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2021	929	NB

Wat mag het kosten: programma 9

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Inwoners en bestuur

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	759	1.038	371	349	491	495
Lasten	5.094	6.376	4.728	4.319	4.340	4.366
Subtotaal programma: 9	-4.336	-5.337	-4.357	-3.970	-3.850	-3.871
Onttrekking aan reserves	110	0	413	0	0	0
Toevoeging aan reserves	594	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-484	0	413	0	0	0
Saldo programma: 9	-4.819	-5.337	-3.944	-3.970	-3.850	-3.871

Algemene dekkingsmiddelen

Missie en doelstelling

Het programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de onderdelen saldo financieringsfunctie, algemene uitkering uit het gemeentefonds, lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is en overige algemene dekkingsmiddelen, waaronder onvoorzien. Kenmerk van de algemene dekkingsmiddelen is dat aan deze middelen geen vooraf bepaald bestedingsdoel gekoppeld is en zij daarmee voor de gemeente vrij besteedbaar zijn.

Treasury

Dit betreft de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury-functie:

- Financiering, beleggingen, dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven;
- Schenkingen en legaten.

OZB woningen

Hiertoe behoren de onroerend zaakbelasting op de woning:

- belasting op eigendom woningen;
- heffing en waardering woningen;
- uitvoering OZB;
- bezwaar en beroep.

OZB niet-woningen

Hieronder wordt begrepen de onroerend zaakbelasting op niet-woningen:

- belasting op eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken;
- heffingen invordering;
- bezwaar en beroep.

Belastingen overig

Dit zijn de overige gemeentelijke belastingen, zoals:

- toeristenbelasting;
- woonforensenbelasting;
- watertoeristenbelasting.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Hiertoe behoren de volgende uitkeringen uit het gemeentefonds:

- algemene uitkering;
- integratie-uitkeringen (sociaal domein);
- decentralisatie-uitkeringen;
- artikel 12-uitkering.

Overige baten en lasten

Hieronder wordt verstaan:

- stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte, etc.
- loonkosten van bovenformatief personeel.

Voor informatie omtrent de overige financiële zaken wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 "Financiële positie", en naar de paragrafen Weerstandsvermogen, Lokale heffingen, Financiering en Onderhoud kapitaalgoederen.

Voor een uitgebreide toelichting op dit programma wordt verwezen naar het overzicht "Algemene dekkingsmiddelen".

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2020	183	270

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	66.849	67.191	68.159	66.334	65.813	65.755
Lasten	923	380	205	162	112	92
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	65.926	66.812	67.954	66.173	65.701	65.663
Onttrekking aan reserves	1.006	50	130	0	0	0
Toevoeging aan reserves	2.135	775	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-1.129	-725	130	0	0	0
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	64.796	66.086	68.084	66.173	65.701	65.663

Overhead

Missie en doelstelling

In het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt voorgeschreven dat de baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's opgenomen mogen worden, maar in een apart overzicht in de programmabegroting gepresenteerd moeten worden.

Door het centraal begroten van de overhead is het niet meer mogelijk om vanuit de taakvelden de tarieven te bepalen. Daarom is in het BBV bepaald dat in de paragraaf Lokale heffingen nadere toelichting opgenomen moet worden over de totstandkoming van de tarieven.

Overhead

Tot de kosten van overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de gemeentesecretaris;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV);
- managementondersteuning primair proces.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de onderscheiden kosten overhead.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	9,4	n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	8,6	n.b.

Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	708	n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2022	11,4	n.b.
Overhead	% van totale lasten	2022	10,5	n.b.

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van Overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	314	226	171	171	171	171
Lasten	7.967	9.682	9.914	9.703	9.710	9.703
Subtotaal Overhead	-7.653	-9.456	-9.743	-9.532	-9.539	-9.532
Onttrekking aan reserves	160	7	14	14	7	7
Toevoeging aan reserves	564	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-404	7	14	14	7	7
Saldo Overhead	-8.057	-9.449	-9.728	-9.517	-9.532	-9.525

VPB

Missie en doelstelling

Met ingang van 2016 rust er een vennootschapsbelastingplicht op winstgevendende ondernemingsactiviteiten van gemeenten met als doel een gelijk speelveld te creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. De verschuldigde vennootschapsbelasting wordt extracomptabel berekend over (winstgevendende) ondernemersactiviteiten.

Vennootschapsbelastingplicht (VPB)

Op dit taakveld wordt (de raming van) het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last geboekt. Het gaat om het (geraamde) bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar/verantwoordingsjaar. Dit bedrag is verschuldigd vanwege fiscale winst die per saldo is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten, in het betreffende begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Ook in de jaarrekening zal het veelal nog gaan om een raming van het bedrag van de aanslag, omdat de definitieve aanslag dan nog niet is ontvangen. Daarom wordt op dit taakveld ook het eventueel voorkomend verschil geboekt tussen het bedrag van de in het begrotingsjaar ontvangen definitieve aanslag vennootschapsbelasting over een ouder begrotingsjaar en het bedrag dat als raming in de jaarstukken voor dat oudere jaar is opgenomen.

Voor de gemeente Westerwolde is, naar aanleiding van de geïnventariseerde, voornamelijk geen begrote post voor vennootschapsbelasting opgenomen omdat geen sprake is van vennootschapsbelastingplichtige activiteiten.

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van VPB

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Subtotaal VPB	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo VPB	0	0	0	0	0	0

Onvoorzien

Missie en doelstelling

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bepaalt in artikel 8 dat de post 'Onvoorzien' in de begroting opgenomen moet worden. Deze is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn. Dit maakt het mogelijk om gedurende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven op te vangen. De post 'Onvoorzien' is uitsluitend bedoeld voor dekking van onvoorziene lasten en maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit (zie hiervoor ook de paragraaf Weerstandsvermogen van deze begroting).

Het doel is een gezonde financiële positie van de gemeente Westerwolde te bewerkstelligen middels het realiseren van een sluitend meerjarenperspectief.

Onvoorzien omvat de onderstaande onderdelen:

Onvoorzien:

Het onderdeel onvoorzien is bedoeld om uitgaven waarvoor géén budget voorzien was, maar die wel noodzakelijk en niet te vermijden zijn, alsnog te kunnen doen.

Incidentele baten en lasten:

Baten en lasten met een incidenteel karakter en/of die niet zijn toe te rekenen aan een specifiek product worden hier verantwoord.

Stelposten:

Ramingen welke nog een nadere invulling behoeven kunnen hier worden geraamd. Bij realisatie van deze invulling worden de ramingen overgeheveld naar de desbetreffende producten.

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van Onvoorzien

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting		
				2023	2024	2025
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	53	49	100	100	125	100
Subtotaal Onvoorzien	-53	-49	-100	-100	-125	-100
Onttrekking aan reserves	1.109	300	193	0	11	0
Toevoeging aan reserves	108	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	1.001	300	193	0	11	0
Saldo Onvoorzien	948	251	93	-100	-114	-100

Verplichte paragrafen

Lokale heffingen

Belastingopbrengsten

In onderstaande tabel hebben wij een vergelijking opgenomen van de belangrijkste belastingen en van de daarop gebaseerde opbrengsten.

Belastingopbrengsten	Begroting 2022	Begroting 2021	Rekening 2020
Algemeen:			
Onroerende zaakbelastingen:			
- OZB gebruikers niet-woning	788.000	725.000	640.000
- OZB eigenaren woning	3.930.000	3.830.000	3.809.000
- OZB eigenaren niet-woning	1.563.000	1.528.000	1.224.000
Toeristenbelasting	313.000	313.000	289.000
Forensenbelasting	66.000	61.000	78.000
Specifiek:			
Afvalstoffenheffing Westerwolde	3.572.000	3.245.000	2.693.000
Rioolheffing Westerwolde	3.247.000	3.741.000	3.729.000
Liggelden	2.600	2.600	800
Marktgeden	15.000	15.000	12.300

Leges:			
- Secretarieleges Titel 1	211.000	214.000	235.000
- Omgevingsvergunningen Titel 2	333.000	333.000	815.000
- Apv en bijzondere wetten Titel 3	30.000	25.000	6.000
- Lijkbezorgingsrechten	105.000	105.000	72.000
Totaal	14.175.600	14.137.600	13.603.100

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Op grond van artikel 229 b van de Gemeentewet moeten de tarieven, geheven op grond van artikel 229, eerste lid, onderdeel a en b, zodanig vastgesteld worden, dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. Dit houdt in dat de door deze gemeente geheven afvalstoffenheffing, rioolrechten, liggelden, marktgelden, leges en lijkbezorgingsrechten niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Uitgangspunt voor het tarievenbeleid bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing is een kostendekkendheid van 100 procent. De geraamde opbrengsten van deze heffingen zijn daarom gelijk aan de uitgaven, vermeerderd met btw. Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt gerekend met een vaste opslag per direct productief uur. Deze opslag wordt berekend door de totale overheadkosten te delen door het aantal direct productieve uren.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingopbrengsten

Onroerende-zaakbelastingen

De OZB wordt geheven van eigenaren vanbinnen de gemeente gelegen onroerende zaken en gebruikers van niet-woningen. De maatstaf is de vastgestelde waarde in het kader van de Wet waardering onroerende zaken. Deze waarde wordt vastgesteld voor een tijdvak van één jaar. Voor het vaststellen van de waarde van woningen zijn de verkoopcijfers van woningen rond de waarde peildatum (1 januari 2019) van belang. Voor niet-woningen geldt een speciale methode. De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. De totale OZB-opbrengst wordt verhoogd met 1,5 procent (inflatiecorrectie).

Voor de komende jaren verwachten wij een aantal grote investeringen in duurzaamheid. Voorgesteld wordt om de investeringen in duurzaamheid apart te zien van de totale waarde en de ozb op deze objecten als extra opbrengst te begroten.

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten worden gekort op deze uitkering vanwege het hebben van de z.g. belastingcapaciteit.

De geraamde OZB-opbrengst bedraagt voor 2022:

Eigenaren woningen	3.930.000
Eigenaren niet-woningen	1.407.000
Gebruikers niet-woning	696.000
Zonnepark	248.000
Totaal	6.281.000

Toeristenbelasting/Watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven ter zake van het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeeronderkomens, niet beroepsmatig verhuurde ruimten en op vaste standplaatsen tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Bij watertoeristenbelasting gaat het om overnachting in havens. De heffing is gebaseerd op artikel 224 van de Gemeentewet. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

De totale geraamde opbrengst toeristen/watertoeristenbelasting bedraagt € 313.000,-.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Hier is dus sprake van een tweede woning. De heffing is gebaseerd op artikel 223 van de Gemeentewet.

De totale geraamde opbrengst forensenbelasting bedraagt € 66.000,-.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, artikel 229 d, eerste lid onderdeel c en tweede lid en 255 a van de Gemeentewet, alsmede artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Belastingplichtig zijn diegenen die in onze gemeente feitelijk gebruik maken van een perceel waarvoor de gemeente een inzamelplicht heeft tot het inzamelen van huishoudelijk afval.

Op 26 augustus 2020 is het grondstoffenplan Westerwolde 2021-2026 vastgesteld. Hiermee is afgesproken op welke wijze het afval de komende jaren wordt ingezameld en wat de bijbehorende tarieven voor de afvalstoffenheffing naar verwachting zullen zijn. In 2022 zal er sprake zijn van een gedifferentieerd tarief, oftewel diftar. Het tarief bestaat uit een vast recht en een variabel bedrag, dat afhankelijk is van hoe vaak de containers geleege zijn. Uiteraard wordt het exacte tarief, via de verordening, eind 2021 vastgesteld.

Het dekkingspercentage is 100% kostendekkend. Dit leidt tot onderstaande berekening van de raming van de heffingsopbrengst in 2022:

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2022

Kosten taakveld afval/reiniging incl. rente	€ 2.994.227
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 225.000
Netto kosten taakveld	€ 2.769.227
Overhead 5.853 uur * € 41,09	€ 240.500
BTW	€ 562.617

Totale kosten	€ 3.572.344
Opbrengsten heffingen	€ 3.572.344
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Het beheer van water en riolering is een wettelijke taak voor de gemeente. Het raakt aan het beleid van Rijk, provincie en waterschappen. Eind 2020 is het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2021-2025 door de raad vastgesteld. Dit WRP omvat zowel de gemeentelijke watertaken als de rioleringszorg.

Voor de bekostiging van de gemeentelijke watertaken, voorziet de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken de mogelijkheid tot het instellen van een rioolheffing (Gemeentewet, artikel 228a). Uit de opbrengst hiervan kunnen de gemeentelijke watertaken worden bekostigd.

De lasten betreffen de lopende kapitaallasten, de exploitatiekosten (met onder andere doorberekening van personeelskosten), de externe kosten (zoals reiniging en inspectie), benodigde onderzoekskosten, toegerekende btw en investeringen. Dit model is getoetst en goedgekeurd door een accountant. De gemeente Westerwolde hanteert een rentepercentage van 0,5% (+1% extracomptabel) en rekent voor deze rioolheffingsberekening zonder inflatie. De gemeente rekent als toerekenbare btw alle btw toe die drukt op goederen en diensten die direct als last op de exploitatie drukken of via een voorziening lopen, als ook de btw die drukt op de investeringen.

De aan investeringen toegerekende btw wordt als volgt berekend. In het begrotingsjaar wordt btw berekend over de spaarbedragen in de voorziening vervangingsinvesteringen van het vorige begrotingsjaar. In lijn met het WRP wordt er namelijk vanuit gegaan dat deze spaarbedragen onmiddellijk worden ingezet voor het inééns afboeken van vervangingsinvesteringen, zodat deze investeringen niet worden geactiveerd. Bij geactiveerde investeringen wordt de btw verrekend over de afschrijving en de rente in het begrotingsjaar.

Om recht te doen aan het principe "de vervuiler betaalt" wordt een gedifferentieerd riooltarief gehanteerd. Voor eigenaren van woningen heffen we een vast tarief en daarnaast wordt voor niet-woningen op basis van de WOZ-waarde een extra deel geheven. De tarieven rioolheffing worden vastgelegd in de verordening rioolheffing.

Het dekkingspercentage is 100% kostendekkend. Dit leidt tot onderstaande berekening van de raming van de heffingsopbrengst in 2022:

Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2022	
Kosten taakveld riool	€ 2.893.871
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 12.038
Netto kosten taakveld	€ 2.881.833

Toe te rekenen kosten:	
Overhead 9.614 uur á € 41,09	€ 395.039
BTW	€ 518.751
Totale kosten	€ 3.795.623
Opbrengsten heffingen	€ 3.795.623
Dekkingspercentage	100%

Liggelden

Deze rechten worden geheven ter zake van het gebruik van de gemeentelijke haven te Bourtange, de aanlegsteigers aan de Hoofdstraat te Ter Apel en de aanlegmogelijkheden aan weerszijden van de Westerstraatbrug te Ter Apel. De heffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel a en b, van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid liggelden 2022	
Kosten taakveld liggelden incl. rente	€ 94.904
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 380
Netto kosten taakveld	€ 94.524
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente 700 x € 41,09	€ 28.763
BTW	€ -
Totale kosten	€ 123.287
Opbrengsten heffingen	€ 2.600
Dekkingspercentage	2,11%

Marktgelden

Deze belasting wordt geheven voor het innemen van een standplaats op de markten. De heffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel a van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid marktgelden 2022	
Kosten taakveld marktgelden incl. rente	€ 78.357
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 14.000

Netto kosten taakveld	€ 64.357
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente(1.000* € 41,09)	€ 41.090
BTW	€ -
Totale kosten	€ 105.447
Opbrengsten heffingen	€ 15.000
Dekkingspercentage	14,23%

Leges

Onder deze naam worden rechten geheven ter zake van het genot van, door en of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, genoemd in de legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. De belangrijkste heffingen in dit kader zijn de leges burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en bouwvergunningen. Over de leges reisdocumenten moet nog opgemerkt worden dat het Rijk hiervoor maxima heeft vastgesteld. De gemeente Westerwolde brengt de maximale tarieven in rekening.

De tarieven die niet door het Rijk zijn vastgesteld worden met 1,5 procent (inflatiecorrectie) verhoogd. Op een tariefsaanpassing van het rijk heeft de gemeente geen invloed, tenzij er een lager tarief dan het maximale in rekening wordt gebracht. De heffingen zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid leges 2022

Titel 1 Burgerzaken Leges	
Kosten taakveld incl. rente	€ 640.00
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente 10.029 uur x € 41,07	€ 411.900
BTW	-
Totale kosten	€ 1.051.900
Opbrengst heffingen	€ 211.000
Dekkingspercentage Titel 1	20,06 %

Titel 2 Bouwleges(wabo)	
Kosten taakveld incl. rente	€ 651.600
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 66.587
Netto kosten taakveld	€ 585.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente 8.618 * € 41,07	€ 353.500
BTW	-
Totale kosten	€ 938.500
Opbrengst heffingen	€ 333.000
Dekkingspercentage Titel 2	35,5 %

APV en bijzondere wetten Titel 3	
Kosten taakveld incl. rente	€ 135.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 135.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente 8.618 * € 41,07	€ 102.700
BTW	-
Totale kosten	€ 237.700
Opbrengst heffingen	€ 30.000
Dekkingspercentage Titel 3	12,6 %

Lijkbezorgingsrechten

Deze rechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten 2022

Kosten taakveld lijkbezorgingsrechten incl. rente	€ 167.400
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	€ 167.400
Toe te rekenen kosten:	
Overhead (435 * €41,07)	€ 17.900
BTW	-
Totale kosten	€ 185.300
Opbrengsten heffingen	€ 105.000
Dekkingspercentage	56,7 %

Kwijtschelding

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau (jaarlijks vindt een inkomens- en vermogenstoets plaats) kunnen in de gemeente Westerwolde in aanmerking komen voor geheel of gedeeltelijke kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen. In verreweg de meeste gevallen heeft de kwijtschelding betrekking op de afvalstoffenheffing. De kosten van onder meer de hierboven genoemde bouw-, overige- en secretarie leges komen niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100 procent van de bijstandsnorm, waarbij ook een vermogenstoets plaats vindt. Afhankelijk van de inkomens- en vermogenstoets worden de woonlasten voor minima geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden.

De gemeente Westerwolde beoordeelt de aanvragen niet zelf. Al jaren bestaat er een samenwerkingsverband met het Waterschap Hunze en Aa's. Door deze samenwerking hoeft belanghebbende slechts één aanvraag in te dienen bij het Noordelijk Belastingkantoor. Na een advies van het Noordelijk Belastingkantoor over al of niet verlenen van kwijtschelding verstuurt de gemeente de beschikking. Voor 2022 is hiervoor een bedrag geraamd van € 115.000-.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De risicoparagraaf is één van de verplichte paragrafen van de begroting (artikel 9 Besluit Begroting en Verantwoording BBV). Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Westerwolde wordt bepaald door twee componenten: de (financiële) risico's en de weerstandscapaciteit om deze risico's op te vangen.

Er is geen wettelijk grondslag die een minimum of maximum aan weerstandscapaciteit voorschrijft.

Deze paragraaf bestaat uit een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en de risico's die zij op moeten vangen en een beoordeling van het weerstandsvermogen. Ook zijn aan het eind van deze paragraaf een aantal wettelijk voorgeschreven kengetallen opgenomen die behulpzaam kunnen zijn voor een beoordeling van de positie van de gemeente.

Weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan financiële middelen dat beschikbaar is en aangewend kan worden om mogelijke risico's en omstandigheden op te vangen. De aanwezigheid van weerstandscapaciteit is belangrijk om te voorkomen dat ongewenste beleidswijzigingen moeten worden doorgevoerd wanneer zich niet afgedekte risico's voordoen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit een incidenteel en een structureel deel, die beide worden gesplitst in onderdelen.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve, de begrotingsruimte en de post onvoorzien incidenteel. Deze capaciteit wordt aangewend om incidentele en, zo nu en dan, structurele financiële tegenvallers gedurende een begrotingsjaar op te vangen. In het volgende begrotingsjaar wordt, waar nodig, een oplossing gezocht voor tegenvallers met een structureel gevolg. De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Incidentele weerstandscapaciteit	Bedrag
Algemene reserve per 1.1.2022 (vrij aanwendbaar)	€ 9.339.462
Begrotingsruimte na ombuigingen	€ 1.212.453
Onvoorzien	€ 100.000
Totaal	€ 10.651.915

Structurele weerstandscapaciteit

Deze weerstandscapaciteit wordt ingezet ter dekking van structurele tegenvallers, wanneer dekking op een andere manier niet lukt. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onvoorzien structureel en de onbenutte belastingcapaciteit. De begrotingsruimte kan ook tot de structurele weerstandscapaciteit gerekend worden, wanneer het meerjarenperspectief positief is. Voor de onbenutte belastingcapaciteit zit het tarief van de gemeente Westerwolde boven het redelijke peil. Hierdoor is de onbenutte belastingcapaciteit nihil.

Structurele weerstandscapaciteit	Bedrag
Onvoorzien	€ 100.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 0
Begrotingsruimte (positief saldo jaarschijf 2025) na ombuigingen	€ 78.589
Totaal	€ 178.589

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's. Een deel van de risico's wordt afgedekt door specifieke maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn het afsluiten van verzekeringen en het inrichten van de Interne Controle. Naast de afgedekte risico's, loopt een gemeente ook altijd risico's die niet kunnen worden afgedekt. Om te voorkomen dat er ingrijpende

beleidswijzigingen moeten worden doorgevoerd zijn de risico's geïncidentieel. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. Hieronder volgt een overzicht met de geïncidentieerde risico's met een toelichting erop.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in €
Leningen aan woningbouwcorporaties	I	10%	1.417.000	141.700
Leningen aan deelnemingen (scenario volledig afboeken)	I	10%	907.000	90.700
Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	10%	5.168.000	516.800
Gewaarborgde geldleningen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	12.782.000	1.278.200
				2.027.400
Onderhoud openbare ruimte (garantie basisniveau)	S	100%	4.000.000	4.000.000
Sociaal Domein	S	100%	500.000	500.000
Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	100%	426.410	426.410
Buiggelden	S	100%	300.000	300.000
Extra middelen Jeugdhulpbudget (2023 t/m 2025)	S	100%	830.000	830.000
Algemene uitkering (Plafond BCF)	S	100%	152.500	152.500
				6.208.910

Voor de begroting 2022 worden de incidentele financiële risico's geschat op € 2.027.400 en de structurele financiële risico's op € 6.208.910.

Incidentele financiële risico's

- Leningen aan woningcorporaties: voor de woningbouwcorporatie Acantus heeft de gemeente een financiële garantstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer Acantus zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.
- Leningen aan deelnemingen: de gemeente heeft leningen verstrekt aan onder andere Enexis en bezit ook aandelen van Enexis. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden en om die reden afgeboekt moeten worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.
- Overige verstrekte leningen: de gemeente heeft aan diverse instellingen en bedrijven leningen verstrekt. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.
- Gewaarborgde geldleningen: aan diverse instellingen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

Structurele financiële risico's

Onderhoud Openbaar Ruimte en gemeentelijke gebouwen

De openbare ruimte van Westerwolde is omvangrijk en vraagt veel inzet om deze in stand te houden. Door forse financiële ombuigingen in het verleden, zijn forse achterstanden ontstaan in het onderhoud die we de afgelopen jaren voor een deel hebben kunnen wegwerken. Met de beperkte beschikbare middelen wordt zo efficiënt mogelijk invulling gegeven aan het integraal beheer. De achterstanden gelden niet alleen voor de bruggen en beschoeiingen, maar ook voor het openbaar groen, de wegen, sportvelden en het onderhoud van (laan)bomen. Naast de openbare ruimte staat ook het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen onder druk. Uit onderhoudsplannen voor de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen zal duidelijk worden hoeveel financiële middelen er de komende jaren aan structureel onderhoud nodig zal zijn. De inschatting is dat er voor circa € 4 miljoen extra aan structurele middelen voor onderhoud nodig zijn.

Sociaal Domein

De financiële omvang van het sociaal domein (Jeugdzorg, Wmo en participatie) is vanaf 2016 enorm gestegen. De te besteden middelen voor de jeugdzorg, WMO en participatie leggen een groot beslag op de gemeentelijke middelen. De komende jaren moet nog steeds met een stijging rekening gehouden worden, ook al vlakt de jeugdzorg wel iets af. Het risico blijft aanwezig dat de geschatte zorgbijdragen voor het sociaal domein niet voldoende zijn en dat er extra middelen moeten worden betaald. Vooral het abonnementstarief van € 19 per maand zorgt ervoor dat steeds meer mensen een beroep gaan doen op de Wmo. Voor komend jaar wordt het risico geschat op € 500.000.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in diverse gemeenschappelijke regelingen (zie paragraaf Verbonden partijen). Bij diverse gemeenschappelijke regelingen wordt de afgelopen tijd geconstateerd dat steeds vaker een beroep op de aangesloten gemeenten wordt gedaan. De financiële bijdrage die van de gemeenten gevraagd wordt stijgt in verband met versoberde bijdragen vanuit het Rijk. Zo zien we bij een aantal gemeenschappelijke regelingen dat er aanzienlijke maatregelen genomen moeten worden om de exploitatietekorten binnen de perken te houden. Wij gaan er vanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. Het feit is dat de gemeenten moeten bijdragen in het verlies en dat dit daarmee dus een financieel risico met zich meebrengt.

Grid NV

De gemeente Westerwolde is aandeelhouder in de Grid NV (Gezamenlijke Regionale ICT Dienst). In onze begroting 2022 is een bijdrage van € 1.064.000 aan de Grid opgenomen. De begroting 2022 van de Grid wordt in het najaar van 2021 in de

aandeelhoudersvergadering van de Grid NV behandeld. De verwachting is dat de bijdrage van onze gemeente hoger uitvalt dan het geraamde bedrag van € 1.064.000.

Buiggelden

Eind 2021 wordt de voorlopige rijksbijdrage BUIG voor het jaar 2022 bekend gemaakt. De bijdrage voor het jaar 2022 wordt pas eind 2022 definitief vastgesteld. Vanaf 2020 hebben wij een overschot op de Buig-gelden van circa € 300.000. Dit voordeel hebben wij de komende jaren in onze totale exploitatie van de gemeente opgenomen. Op enig moment zal dit voordeel weer rechtgetrokken worden en daarom zal dit voordeel binnen de exploitatie als risico moeten worden opgenomen.

Extra middelen Jeugdhulpbudget 2023 t/m 2025

In 2019 heeft het kabinet besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. In 2019 gaat het om € 420 miljoen (waarvan € 20 miljoen tijdelijk aan de jeugddoelstelling beschikbaar wordt gesteld) en in 2020 t/m 2022 om jaarlijks € 300 miljoen. In samenspraak met BZK is het toegestaan deze 300 mln. structureel op te nemen. Voor Westerwolde is vanaf 2023 de algemene uitkering structureel verhoogd met € 470.000 voor de extra middelen jeugdzorg. De gemeente Westerwolde neemt zelf maatregelen ter beperking van de kosten jeugdzorg door nog meer in te zetten op het voorliggend veld.

Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen Rijk en VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel. Deze afspraken volgen op de arbitrage uitspraak van de Commissie van Wijzen. Als onderdeel van de afspraken komt er voor het jaar 2022 een bedrag van € 1,3 mld. extra beschikbaar, bovenop de eerder toegezegd € 300 mln. Het indicatiebedrag voor Westerwolde bedraagt € 2.086.691. Bij de septembercirculaire 2021 zal het definitieve bedrag worden verwerkt. In de begroting 2022 is de algemene uitkering met een bedrag van € 2.000.000 verhoogd.

De provinciale toezichthouders hebben onderling afgesproken dat voor de jaren 2023 t/m 2025 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de arbitragecommissie van uit gaat. In de meerjarenraming van de gemeente Westerwolde is de algemene uitkering voor de jaren 2023 t/m 2025 aanvullend verhoogd met resp. € 830.000, € 670.000 en € 520.000. De stelpost is echter geen financiële garantie. Het nieuwe kabinet zal moeten besluiten over de structurele financiën.

Algemene uitkering gemeentefonds

Jaarlijks ontvangt de gemeente ruim € 60 miljoen uit het gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds onder meer naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte van de gemeente. Bij de circulaire in mei, september en december kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. Een structureel risico in de algemene uitkering is de raming van de ruimte onder het BCF plafond van € 152.500. De laatste berichtgeving in de meicirculaire 2021 luidt dat deze ruimte jaarlijks minder dreigt te worden.

Werkvoorzieningschap

Vanaf 1 januari 2015 is de WSW afgesloten voor nieuwe instroom en is de wachtlijst komen te vervallen. Het uitvoeren van de reguliere dienstverbanden, heeft de gemeente aan Wedeka en Afeer overgedragen. Indicatiestelling wordt uitgevoerd door UWV. De gemeente ontvangt de rijkssubsidie voor de uitvoering van de WSW rechtstreeks van het Rijk. Wedeka komt in de concept begroting 2022 uit op een nadelig saldo van € 7.218.000, terwijl de reserve volledig uitgeput is. Het nadelig saldo komt volledig voor rekening van de deelnemende gemeenten. Het aandeel van de gemeente Westerwolde in het nadelig saldo voor 2022 is + 18,3 procent, zijnde € 1.314.000. Ook vanaf 2023 komen de tekorten van Wedeka volledig ten laste van de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor Westerwolde bedraagt in 2023 t/m 2025 respectievelijk € 1.365.000; € 1.321.000 en € 1.238.000.

Bij de start van Afeer is overeengekomen om de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan Afeer te bepalen op basis van een drietal elementen (verdeelsleutels) namelijk bijdragen voor de

uitvoering van de WSW, voor beschut werken en voor de re-integratietaak. Ten opzichte van deze huidige regeling is de bepaling van de bijdrage in het exploitatietekort opnieuw omschreven, omdat de verdeelsystematiek in de huidige regeling als gevolg van gewijzigd rijksbeleid niet meer te bepalen is. De nieuwe verdeelsystematiek voor de gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat wordt per bestuursperiode bepaald, waardoor deze voorspelbaar en tussentijds inzichtelijk en toetsbaar wordt. De concept begroting 2022 Afeer sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 28.149.000. Het aandeel van Westerwolde hierin bedraagt met de invoering van de nieuwe verdeelsystematiek € 3.479.000. De re-integratie van werkzoekenden trede 3 en hoger zijn met ingang van 2019 budgettair neutraal overgegaan naar Afeer. In hoofdlijnen komt dit neer dat de van Afeer geraamde bijdrage lumpsum ad € 950.000 vervalt en daar tegenover vervallen de diverse lasten behorend tot de uitvoering van de re-integratie van bijstandsccliënten. Ook na 2022 komen de tekorten van Afeer volledig ten laste van de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor Westerwolde bedragen voor de jaren 2023 t/m 2025 respectievelijk € 3.339.000; € 3.268.000 en € 3.160.000. In het verleden heeft Afeer (Synergion) verliezen gedekt uit het eigen vermogen. Inmiddels heeft Afeer geen eigen vermogen meer. Eventuele tegenvallers zullen moeten worden opgevangen door de deelnemende gemeenten.

Niet te kwantificeren risico's

Rechtmatigheid en interne controle

De (interne) organisatie is verantwoordelijk voor een adequate inrichting van de administratieve organisatie en interne beheersing binnen de afdelingen alsmede voor het afleggen van verantwoording. Dat vraagt niet alleen om het inhoudelijk inrichten van processen en procedures, maar ook het inschatten van risico's, het inrichten van beheersmaatregelen en het afleggen van verantwoording. Om een adequate procesgang te kunnen borgen, zullen er procesbeschrijvingen opgesteld moeten worden, (interne) controlemaatregelen aangebracht worden in de lijn en verantwoording worden afgelegd over de uitvoering van deze controles. Het geheel zal ingebed moeten worden in de totale cyclus van beheersing met een duidelijke aansturing vanuit de organisatie aan de voorkant en een evaluatie van de uitkomsten aan de achterkant op managementniveau. De urgentie is hoog met het oog op ontwikkelingen op het gebied van rechtmatigheid en het financiële perspectief van de gemeente. Vanaf 2022 moet het college van Burgemeester en Wethouders een in control statement afgeven in het kader van rechtmatigheid.

Informatiebeveiliging & Privacy

Om te kunnen voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is de beveiligingsorganisatie nu voor een deel ingericht. Er blijven hier risico's die niet gekwantificeerd kunnen worden. Dit zijn risico's zoals datalekken, cyberaanvallen, uitvallen van processen en het niet voldoen aan de AVG en BIO.

Personeelsbeleid

Steeds vaker zien we dat het lastig is om goed gekwalificeerd personeel te werven en te behouden. Het risico bestaat daarbij dat we onvoldoende expertise en/of capaciteit hebben. Door tijdelijke externe inhuur kunnen tegen extra kosten de meest kwetsbare functies worden ingevuld. Dit brengt een financieel risico met zich mee, waarvan de exacte hoogte vooraf lastig in te schatten valt. De komende periode zal vooral in het teken staan van de (door)ontwikkeling van medewerkers en teams.

Wethouderspensioenen

Beide rechtsvoorgangers van de gemeente Westerwolde kenden verschillende handelwijzen met betrekking tot het treffen van een voorziening voor de wethouderspensioenen. Niet voor alle pensioen-gerechtigden is een voorziening gevormd, veroorzaakt doordat sommige opgebouwde rechten heel oud zijn (van vóór de BBV-regelgeving) en doordat een deel van de pensioenen niet in eigen beheer is maar is ondergebracht bij een verzekeraar. Wij zijn

volop bezig om op persoonsniveau alle rechten en afspraken in beeld te brengen en waar mogelijk de handelwijzen, administratievoering en onderbouwende berekeningen te harmoniseren. Dat betekent dat er met betrekking tot deze post in de begroting inherent sprake is van een bepaalde mate van onzekerheid, die vanwege de op dit moment nog niet beschikbare informatie en documentatie niet financieel vertaald kan worden.

Covid-19 (Corona)

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. In welke mate het covid-19 virus nog tot financiële risico's kan gaan zorgen voor het jaar 2022, is op dit moment nog niet in te schatten.

Financiële Kengetallen

Op 9 juli 2015 heeft een wijziging plaatsgevonden in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Deze wijziging houdt in dat met ingang van de begroting 2016 en de jaarrekening 2015 zes kengetallen moeten worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de begroting en de jaarrekening.

Deze kengetallen zijn erop gericht om de raad op eenvoudige wijze inzicht te geven in de financiële positie (en het verloop daarvan) van de gemeente.

De zes kengetallen zijn in onderstaande tabel weergegeven en omvatten het volgende:

1. *Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.
2. *De solvabiliteitsratio*
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.
3. *Structurele exploitatieruimte*
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.
4. *Grondexploitatie*
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.
5. *Belastingcapaciteit*
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het betreft hier de woonlasten meerpersoonshuishoudens in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar), uitgedrukt in een percentage. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

Overzicht financiële kengetallen

Kengetallen	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	24 %	22 %	19 %	17 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32 %	29 %	27 %	24 %
Solvabiliteitsratio	42 %	43 %	43 %	44 %
Grondexploitatie	6 %	6 %	6 %	6 %
Structurele exploitatieruimte	0,7 %	0,3 %	0,1 %	0,1 %
Belastingcapaciteit	108 %	108 %	108 %	108 %

Met deze set van kengetallen wil de wetgever de raadsleden ondersteunen bij het geven van inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De netto schuldquote is niet primair gericht op een beoordeling van het weerstandsvermogen, maar beoogt inzicht te geven in de mate waarin de vaste schuld van de gemeente drukt op de begroting. De provinciale toezichthouder beoordeelt een schuldquote onder de 90 procent als minst risicovol. Met een netto schuldquote van rond de 24 procent kan geconstateerd worden dat de schuldenlast van de gemeente niet excessief op de begroting drukt.

De weergegeven kengetallen voor solvabiliteitsrisico, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit kunnen in de eerste plaats als aanvulling gezien worden op de beoordeling van het weerstandsvermogen. Ook mag tevens geconstateerd worden dat de risico's op de grondexploitatie beperkt zijn.

Conclusie

De gemeente Westerwolde beschikt over een incidentele weerstandscapaciteit van € 10.651.915 om de incidentele risico's van € 2.027.400 af te dekken en een structurele weerstandscapaciteit van € 178.589 teneinde de structurele risico's van € 6.208.910 op te vangen. De ruimte binnen de incidentele weerstandscapaciteit kan gebruikt worden om structurele tegenvallers gedurende een begrotingsjaar op te vangen. In het volgende begrotingsjaar wordt, waar nodig, een oplossing gezocht voor tegenvallers met een structureel gevolg. Zodoende mag geconcludeerd worden dat de gemeente Westerwolde voldoende weerstandsvermogen heeft.

Financiering

Inleiding

Het beleid van de gemeente Westerwolde voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het treasury statuut van de gemeente Westerwolde (vastgesteld 18 december 2018)

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

- het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten (geld- en kapitaalmarkt) tegen acceptabel condities;

- het beschermen van gemeentelijke vermogens- en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingsprocessen en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Dit statuut beoogt het sturen en beheersen van het verantwoord en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De wet Fido is een belangrijk wettelijke kader voor de financieringsfunctie van de gemeenten. Er is dagelijks aandacht voor het liquiditeitsbeheer van onze gemeente. Periodiek wordt de samenstelling van de leningenportefeuille bekeken. Aan de hand van een analyse van de ontwikkeling van de structurele geldstromen is een liquiditeitsplanning opgesteld, waardoor een betere sturing op het doen van werkelijke betalingen in relatie tot (verwachte) ontvangsten mogelijk is. De ontwikkeling van een gedegen liquiditeitsplanning heeft enige tijd gekost, omdat ervaring een belangrijke informatiebron is.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht decentrale overheden hun liquide middelen voortaan aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Schatkistbankieren vertaalt zich direct in een lagere staatsschuld. Iedere euro die deelnemers aan het schatkistbankieren bij de schatkist aanhoudt, vermindert de externe financieringsbehoefte van de Staat. Het draagt ook bij aan het terugdringen van risico's van bijvoorbeeld beleggingen van decentrale overheden. Verplicht schatkistbankieren voor de decentrale overheden is ingesteld om de overheidsschuld terug te dringen. De verplichting houdt volgens het kabinet echter ook haar waarde als Nederland in de toekomst weer blijft binnen de door Europa vastgestelde schuldgrens. Schatkistbankieren is dus een structurele maatregel.

Binnen de wettelijke grenzen gelden voor decentrale overheden de volgende regels:

- Gelden minder dan 0,75 procent van het begrotingstotaal mogen in eigen beheer worden gehouden. Dit geldt voor gemeenten met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen.
- Decentrale overheden kunnen te allen tijde geld aan elkaar uitlenen uit hoofde van de publieke taak.

Nieuwe berekeningswijze drempelbedrag met ingang van 1 juli 2021

In de beleidsdoorlichting schatkistbankieren van juli 2019 is onder meer geconstateerd dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkistbankieren. Het kabinet heeft in de beleidsdoorlichting het probleem erkend dat met name decentrale overheden die structureel rood staan en slechts incidenteel overtollige middelen hebben met hogere administratieve lasten te maken hebben dan gewenst is. Met een eventuele verhoging dan wel een andere berekening van het drempelbedrag wilde het kabinet aan deze bezwaren tegemoet komen. Na een overlegtraject met alle betrokken partijen is er overeenstemming bereikt om het drempelbedrag te verhogen. Dit akkoord is bevestigd in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van april jl.

Het drempelbedrag dat is vastgelegd in artikel 7 lid 2 van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden zal worden aangepast op onderstaande punten:

- een verhoging van de ondergrens van € 250.000 naar € 1 miljoen euro;
- een verhoging van het percentage begrotingstotaal t/m € 500 miljoen euro van 0,75% naar 2%.

Risicobeheer

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de “publieke taak” uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij;
- De gemeente mag middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico;
- Het gebruik van derivaten is toegestaan, maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico’s.

Rentevisie

Om een afgewogen keuze te maken welke vorm van financiering op enig moment aantrekkelijk is, mag een rentevisie niet ontbreken. Een rentevisie geeft een verwachting weer van de ontwikkeling van de rentestand in de toekomst. Wij maken gebruik van de rentevisie die de BNG regelmatig publiceert en actualiseert op haar website.

Kasgeldlimiet, financieringsbehoefte en renterisiconorm

Voor het beheersen van renterisico’s gelden twee richtlijnen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Om de renterisiconorm te kunnen bepalen is inzicht in de leningenportefeuille (ofwel de financieringsbehoefte) noodzakelijk.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de limiet aan voor de vlottende schuld van een gemeente. Onder vlottende schuld worden onder meer verstaan leningen met een looptijd tot maximaal één jaar en schulden in rekening courant verminderd met onder andere contante gelden en tegoeden in rekening courant. De kasgeldlimiet wordt bepaald door een percentage van de totale begroting van de gemeente bij aanvang van het dienstjaar. Zodra een gemeente met de omvang van de vlottende middelen deze grens structureel overschrijdt, ontstaat een verplichting de omvang van de vlottende middelen te verlagen. Dit is mogelijk door vlottende middelen te vervangen door een langlopende geldlening. Indien de gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal een overschrijding heeft van de kasgeldlimiet moet de Provincie op de hoogte worden gesteld. Voor 2022 bedraagt het begrotingstotaal € 94,1 miljoen (per dd. 14-09-2021). Het door het Ministerie vastgestelde percentage bedraagt 8,5 procent. Derhalve bedraagt de kasgeldlimiet voor onze gemeente in 2022 € 8 miljoen. Dit is dus het maximum wat de gemeente aan vlottende schuld mag hebben.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2022 bedragen de opgenomen vaste geldleningen € 23.557.600,-. Hiervan is € 1.416.785,- aan Acantus door verstrekt.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen op vaste schulden niet meer mogen bedragen dan 20 procent van het begrotingstotaal. Voor onze gemeente betekent dit een absolute norm van 20 procent van € 94,1 miljoen (stand 14 september 2021) is € 18,8 miljoen. De gehele leningenportefeuille is afgesloten met een vast rentepercentage; renteherzieningen worden vooralsnog niet verwacht. De verwachte aflossingen in 2022 bedragen ruim € 1.658 miljoen. De gemeente Westerwolde blijft dus ruimschoots binnen de renterisiconorm; ook op de lange termijn.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Componenten	2022	2023	2024	2025
1 Renteherzieningen	0	0	0	0

2	Aflossingen	1.658	1.662	1.666	1.545
3	Renterisico (1+2)	1.658	1.662	1.666	1.545
4	Renterisiconorm	18.486	18.486	18.486	18.486
5	Ruimte	17.732	17.728	17.724	17.720
<hr/>					
	Begrotingstotaal	94.012	92.261	92.069	91.614
	Percentage	20%	20%	20%	20%
	Renterisiconorm	18.802	18.452	18.413	18.322

Kasbeheer

Het kasgeldbeheer heeft betrekking op geldstromenbeheer en saldo- en liquiditeitenbeheer korter dan één jaar. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk via één bank, de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), uitgevoerd. Door gebruikmaking van de overeenkomst financiële dienstverlening van deze bank wordt een optimaal rendement bereikt. Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken, wordt:

- het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden voldaan;
- het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank (BNG).

Rentelasten in de begroting

Om een eenduidige handelswijze tussen gemeenten met betrekking tot rente in de begroting en jaarstukken te bevorderen is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) op dit punt per 1 januari 2018 aangepast. Vanaf deze datum mogen enkel de verwachte werkelijke rentelasten, gesaldeerd met de verwachte rentebaten, worden opgenomen in de begroting en worden doorberekend aan de vaste activa. Daarnaast wordt het berekenen van een rentevergoeding over het eigen vermogen en de voorzieningen afgeraden.

Gevolg hiervan is dat gemeenten die verhoudingsgewijs veel activa financieren met eigen vermogen, zoals bij onze gemeente het geval is, nog slechts een lage "omslagrente" over de activa mogen berekenen. In het geval van de gemeente Westerwolde is dit omslagpercentage berekend op 0,5 procent. Enkel in het geval van projectfinanciering, dat is wanneer een lening extern is aangetrokken voor de financiering van een specifiek project, mag de werkelijke rente aan een activum worden toegerekend. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de financiering van de RSG nieuwbouw.

Renteschema

De rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening in de begroting is uiteengezet in onderstaand renteschema.

Berekening renteomslag		
Externe rentelasten lange termijn financiering	€ 327.797	
Externe rentelasten korte termijn financiering	€ -	
<i>Totale externe rentelasten</i>		€ 327.797 +
Externe rentebaten lange termijn financiering	€ 150.341	
Externe rentelasten korte termijn financiering	€ 10.000	
<i>Totale externe rentebaten</i>		€ 160.341 -
	<i>Rentesaldo</i>	€ 167.457 +
Af: rentelasten grondexploitatie		
	2% over € 150.863,-	€ 3.017 -
Af: rentelasten van projectfinanciering die rechtstreeks aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend		€ 218.087 -
Bij: rentebaten van doorverstrekte leningen waarvoor een specifieke lening is aangetrokken		€ 65.587 +
	<i>Totaal aan de taakvelden toe te rekenen rente</i>	€ 11.940
De totale boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd (1/1/2022)	€ 65.275.721	
Dit resulteert in een renteomslag-percentage van	0,02%	
Na afronding op een half procent hanteren we een renteomslag-percentage van		0,50%

Taakveld Treasury

Alle rentelasten en -baten worden in eerste instantie centraal begroot op het taakveld Treasury. Van daaruit wordt het rentesaldo toegerekend aan de verschillende taakvelden. Omdat de renteomslag op een half procent wordt afgerond, ontstaat er een renteresultaat op het taakveld Treasury. De berekening is als volgt:

Berekening renteresultaat op het taakveld Treasury		
Renteomslag: 0,5% over € 65.275.721	€ 326.379	
Werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente	€ 11.940	
Voordelig renteresultaat i.v.m. afronding renteomslag op 0,5%		€ 314.439 +
Bij: ontvangen baten uit deelnemingen (dividend)		€ 162.000 +
Af: rentelast deelnemingen (renteomslag)	€ 7.821	-
	<i>Voordelig resultaat op het taakveld Treasury</i>	€ 468.618

Administratieve organisatie, interne controle en verantwoordelijkheden

In het treasurystatuut zijn de functies, verantwoordelijkheden en bevoegdheden opgenomen. Er wordt gewerkt op basis van de algemene uitgangspunten zoals opgenomen in het treasurystatuut.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen geeft een dwarsdoorsnede van de begroting. Lasten van onderhoud van kapitaalgoederen kunnen op diverse programma's voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een groot deel van de begroting gemoed. Daarom zijn voor een helder en volledig overzicht het beleidskader en de hieruit voortvloeiende financiële consequenties van de belangrijkste kapitaalgoederen in deze paragraaf samengevat.

In de openbare ruimte wordt gewoon, gewerkt en gerecreëerd. Voor al die activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig. Deze worden als volgt ingedeeld:

- Infrastructuur (wegen, straten, pleinen, rioleringen, kunstwerken, waterwegen en havens);
- Voorzieningen (openbaar groen, begraafplaatsen, sportfaciliteiten, verlichting);
- Gemeentelijk vastgoed (scholen, sportgebouwen, gemeentehuis, welzijn, cultuur etc.).

De gemeenteraad geeft de kaders aan voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, water, riolering, wegen, kunstwerken (bruggen) en gebouwen. Dat kan zij doen in nota's en beleidsplannen, maar in geval van kleinere wijzigingen ook in deze paragraaf.

Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is in diverse nota's verwoord:

- Bomenbeleidsplan;
- Nota openbare verlichting;
- Nota openbare ruimte;
- Nota bruggenonderhoud;
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan;
- Nota onderhoud gemeentelijke gebouwen;
- Regionaal Waterplan;
- Afvalwaterplan/Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025.

Behalve deze nota's zijn er diverse beheerplannen voor specifieke onderdelen als wegen, verlichting, bruggen, waterlopen en groen. Dit zijn feitelijk de inventarisaties en uitvoeringsplannen van de verschillende beleidsnota's en worden door het college vastgesteld.

Bomenbeleidsplan

De gemeente heeft momenteel 65.000 bomen langs gemeentelijke wegen in het digitale beheerspakket geregistreerd. Daarnaast zijn er nog meer dan 30.000 bomen in parken, coulissen en bospercelen. Kaders voor de bescherming, het behoud en diversiteit van de bomen staan in dit beleidsplan opgenomen.

Nota openbare verlichting

In april 2019 is het beleidsplan openbare verlichting 2019-2023 door de raad vastgesteld. In het plan zijn de beleidskeuzes uitgewerkt naar een vijf jarig uitvoeringsplan. De hoofddoelstellingen betreffen: energiebesparing op stroomverbruik, vervanging verouderde installaties en masten, toepassen dynamische verlichtingssystemen, reductie van lichtvervuiling en inzichtelijker maken van exploitatiekosten.

Nota openbare ruimte

De nota openbare ruimte (NOR) is in september 2020 door de raad vastgesteld. De NOR bevat de kaders van de verschillende disciplines (groen, wegen, bruggen, oevers, etc.) en is bedoeld om een integraal beeld te geven van de kaders voor het beheer- en onderhoud van de objecten in de openbare ruimte. Op basis van meldingen en wegininspecties wordt jaarlijks een selectie gemaakt van wegen, wandel- en fietspaden die voor onderhoud in aanmerking komen. Binnen de beschikbaar gestelde budgetten zullen we zo goed mogelijk uitvoering geven aan de maatregelen. Dit kan op onderdelen leiden tot herprioritering.

Nota bruggenonderhoud

Eind 2021 wordt de nota bruggenonderhoud ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Op basis van meldingen en bruginspecties wordt jaarlijks een selectie gemaakt van bruggen die voor onderhoud in aanmerking komen. De bruggen in slechte staat en bruggen op strategisch belangrijk plekken die onderhoud nodig hebben, krijgen de grootste prioriteit. De meeste bruggen bevinden zich in een matig tot redelijke staat van onderhoud. Binnen de beschikbaar gestelde budgetten willen we zo goed mogelijk uitvoering geven aan

de maatregelen. Dit kan op onderdelen leiden tot herprioritering. In de begroting is geen rekening gehouden met vervanging van bruggen.

Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

In juni 2021 is het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) door de raad vastgesteld. In het GVVP staan de kaders opgenomen hoe de gemeente met bepaalde keuzes omgaat zoals zonebeleid, bebording, belijning, etc. Een belangrijk onderdeel van het GVVP is het risico gestuurd aanpakken van gevaarlijke knelpunten in de openbare ruimte. In 2022 wordt de top 5 van gevaarlijke punten aangepakt.

Nota onderhoud gemeentelijke gebouwen

In de 'Nota Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen Westerwolde' is al het groot- en planmatig onderhoud opgenomen voor alle gemeentelijke gebouwen. Ook wordt hierin de landelijke verduurzamingsopgave opgenomen dat van toepassing is op gemeentelijke gebouwen (minimaal label C in 2023 en minimaal label A in 2030). Alle gemeentelijke gebouwen worden daarmee opgenomen in een voorziening.

Regionaal Waterplan

In 2019 is samen met gemeenten in Groningen en Drenthe een nieuw bestuurlijk Waterakkoord gesloten. Afgeleid daarvan is in 2020 een regionaal waterplan opgesteld voor de gemeenten in Oost-Groningen samen met het Waterschap met een looptijd tot en met 2025. Daarvan afgeleid is in Westerwolde eind 2020 een eigen verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) door de raad vastgesteld.

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025

Het verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025 is in december 2020 door de raad vastgesteld en heeft een looptijd tot en met 2025. De reiniging en inspecties die in 2021 zullen worden afgerond leiden tot een uitvoeringsplan van vijf jaar. De eerste jaarschijf zal in 2022 worden uitgevoerd. Met name het renoveren en eventueel vervangen van slechte delen van het vrijvervalriool staat op de planning. Het telemetrie systeem is vernieuwd en de gegevens die daarmee worden verzameld geven een goed beeld van de werking van ons rioolstelsel. Ook is er een netwerk van waterpeilbuizen aangelegd om het grondwater te meten om maatregelen in het kader van de klimaatverandering te kunnen nemen.

Vervangingsinvesteringen in tractiemiddelen

Team openbare werken beschikt over een hoeveelheid materieel (voertuigen, tractie, werkmaterieel en gereedschappen) wat wordt ingezet bij het uitvoeren van beheer- en onderhoudstaken in de openbare ruimte. Om ook in de toekomst het wagen- en machinepark voor de buitendienst adequaat op peil te houden en de bijbehorende kosten in beeld te brengen, is de gemeente begonnen met het opstellen van een meerjarig vervangingsplan. De te verwachten noodzakelijke investeringen op basis van leeftijd, inzet en technische onderhoudstoestand van het materieel worden hierin aangegeven. Dit plan is nog niet gereed.

Alle tractiemiddelen bereiken op een gegeven moment een punt waarop ze vervangen moeten worden, omdat de reparaties en onderhoudskosten te hoog worden, de dienstverlening niet meer kan worden gegarandeerd of bepaalde taken niet meer kunnen worden uitgevoerd. Omdat op dit moment een gedeelte van het materieel sterk verouderd en/of versleten is, kan de vervanging ervan niet meer wachten totdat het meerjarig vervangingsplan vastgesteld is. Sinds enkele jaren worden kapitaallasten van tractiemiddelen die zijn afgeschreven gereserveerd, totdat herinvestering plaatsvindt (MIP 1931). Van tractiemiddelen die daarvoor al waren afgeschreven, maar die nog niet zijn vervangen, zijn de kapitaallasten vrijgevallen ten gunste van het begrotingsresultaat. Bij

herinvestering moeten er dus nieuwe middelen beschikbaar komen. Daarnaast zijn de wel beschikbare middelen in sommige gevallen onvoldoende omdat de aanschafprijzen in de loop van de jaren fors zijn gestegen. Omdat het niet gaat om uitbreiding van het wagen- en machinepark maar om vervanging, horen deze kosten niet thuis in het MIP, maar in de begroting. Het gaat in totaal om een bedrag van € 29.000 wat extra voor kapitaallasten in de begroting is opgenomen.

De volgende vervoermiddelen en machines moeten urgent worden vervangen:

1. **3 x Opel Vivaro**

De onderhoudskosten van deze voertuigen uit 2008 zijn erg hoog. Daarnaast betaalt de gemeente, vanwege de leeftijd, voor deze auto's fijnstofbelasting omdat ze niet meer voldoen aan de gestelde milieueisen. Zonder deze bedrijfswagens heeft de buitendienst onvoldoende 'transportmogelijkheden', kan zij niet efficiënt haar taken uitvoeren en adequaat reageren op meldingen en storingen. Er wordt voorgesteld hiervoor een investeringskrediet van 3 x € 40.000 = € 120.000 beschikbaar te stellen. Deze voertuigen waren al afgeschreven toen werd begonnen met het reserveren van vrijvallende kapitaallasten. De extra kapitaallasten ad. € 12.300 per jaar (afschrijving in 10 jaar, restwaarde € 1.000 per voertuig) zijn nu in de begroting opgenomen.

2. **Vrachtwagen – Westerwolde Zuid**

Deze wagen is boekhoudkundig nog niet afgeschreven doordat in het verleden een te lange afschrijvingstermijn is gehanteerd. Hij is technisch echter wel afgeschreven. De gemeente staat voor hoge reparatiekosten vanwege slijtage. De vrachtwagen is op dit moment een onstabiele factor in de uitvoering van de gemeentelijke taken in het groen, bermen, sloten en wegen. Ook de gladheidbestrijding wordt problematisch. Wij moeten er rekening mee houden dat tijdens de winter kosten gemaakt moeten worden voor het extra inhuren van vrachtwagens met strooiers. Ondanks dat deze vrachtwagen boekhoudkundig nog niet is afgeschreven stellen wij voor deze vervroegd te vervangen en hiervoor een investeringskrediet van € 260.000 beschikbaar te stellen. De kapitaallasten bedragen € 26.000 per jaar (afschrijving in 10 jaar, restwaarde € 13.000). Omdat wij verwachten dat de inruil kan plaatsvinden tegen de boekwaarde, zal er geen sprake zijn van boekverlies en kunnen de kapitaallasten van de oude vrachtauto worden ingezet ter gedeeltelijke dekking van de nieuwe kapitaallasten. Omdat de beschikbare kapitaallasten onvoldoende zijn, is er € 5.700 extra in de begroting opgenomen.

3. **2 getrokken zoutstrooiers en 3 x opzetstrooiers**

De zoutstrooiers zijn technisch afgeschreven. Aan het begin van het strooiseizoen moeten hoge kosten gemaakt worden om de strooiers weer 'op te lappen'. Worden deze niet vervangen dan is de continuïteit in de gladheidbestrijding niet te garanderen, met mogelijk als gevolg dat delen van de gemeente niet op tijd gestrooid kunnen worden. Wij stellen voor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 220.000, te weten 2 x € 35.000 voor de getrokken zoutstrooiers en 3 x € 50.000 voor de opzetstrooiers. De kapitaallasten bedragen € 23.100. Voor een deel van de vervanging zijn vrijgevallen kapitaallasten beschikbaar, maar voor een deel ook niet omdat deze strooiers al eerder boekhoudkundig waren afgeschreven. Er is € 11.000 extra in de begroting opgenomen.

Lasten kapitaalgoederen				
Programma's	2022	2023	2024	2025
1 Veiligheid	3.545	3.545	3.545	3.545

2 Openbaar gebied	589.934	499.189	513.306	461.621
3 Bedrijvigheid en duurzaamheid	6.521	6.521	6.521	6.521
4 Onderwijs	964.658	939.425	919.122	895.988
5 Sport, cultuur en recreatie	315.420	315.420	270.063	333.489
6 Sociaal domein	141.365	141.365	141.255	137.946
7 Milieu en gezondheid	712.260	711.326	680.753	628.064
8 Wonen	72.257	72.257	72.257	72.257
9 Inwoners en bestuur	3.017	3.017	3.017	3.017
10 Algemene dekkingsmiddelen	-221.104	-215.104	-209.104	-203.104
11 Overhead	46.888	38.193	18.355	13.913
12 VPB	0	0	0	0
13 Onvoorzien	0	0	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Activa indirecte producten	2.634.762	2.515.154	2.419.090	2.353.258
Kapitaallasten Staat van activa	2.634.762	2.515.154	2.419.090	2.353.258
Waarvan gedekt door reserve	-315.253	-332.403	-302.298	-367.303
Totaal	2.319.509	2.182.751	2.116.792	1.985.955

Bedrijfsvoering Westerwolde

Bedrijfsvoering algemeen

Na 2 jaar te werken in een nieuwe omgeving welke corona-proof is lijkt het erop dat een deel van deze manier van werken structureel wordt. Deels om bestemmingen te voorkomen, deels omdat werkend Nederland en ook binnen de gemeente Westerwolde een combinatie als zeer prettig wordt ervaren. Deze nieuwe manier van werken heeft invloed op de bedrijfsvoering. Naast het faciliteren van zaken, is het ook van belang om grip te houden op de manier van werken op afstand. Zaken als beveiliging en archivering zijn hierbij van belang. 2022 zal het jaar worden waarin we dit gaan formaliseren en optimaliseren. Dit in combinatie met het verbeteren van onze processen conform de uitwerking van het accountantsrapport over het boekjaar 2020.

HRM

- Het jaar 2020 en 2021 heeft HRM volop zijn aandacht gericht op de impact voor medewerkers en werkplekken als gevolg van de wereldwijde COVID 19 crisis. In 2021 heeft HRM weer extra inzet gepleegd op voorlichting, thuiswerkmaatregelen en uitwerking van de 1,5 meter samenleving op de werkplekken.
- Een aantal zaken zullen in 2021 en 2022 aan de orde zijn.
- Verder vergroten daadkracht HRM d.m.v. het verbeteren van de managementinformatie
- Zicht krijgen en houden op gebied van o.a. formatiebeheer en kosten t.b.v. personeel van derden.
- De aanbevelingen uit het in 2019 uitgevoerde Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) dragen eveneens bij aan het vergroten van het veilig kunnen werken, de welzijn en vitaliteit van de medewerkers. In een meerjarenplan is opgenomen waar we in 2020, 2021 en de jaren daarna ons op zullen inzetten.
- Het leveren van een bijdrage aan de onlangs vastgestelde visie en de ontwikkeldoelen van de organisatie.
- Verdere ontwikkeling van beleid ten aanzien van veiligheid, gezondheid en welzijn (o.a. Arbobeleid en medewerkerstevredenheidsonderzoek)
- Sociaal jaarverslag 2020
- Formatiebeleid vastgesteld en stroomlijnen van vacaturestelling en inhuur tijdelijk personeel
- Evalueren gesprekkencyclus en eerste aanzet tot strategisch personeelsbeleid

Vanuit goed werkgeverschap volgen wij de landelijke ontwikkeling nauwgezet als het gaat over de doorontwikkeling plaats- en tijdsafhankelijk werken (ook wel vaak als "thuiswerken" aangeduid). Waar zich situationele en financiële mogelijkheden voordoen, zullen wij de nodige aanpassingen en wijzigingen die deze doorontwikkeling met zich meebrengt nader uitwerken in concrete voorstellen. We verwachten op langere termijn wel dat in de huidige arbeidsvoorwaarden aanpassingen noodzakelijk zijn om als werkgever concurrerend en aantrekkelijk te blijven.

Daarnaast zal het team HRM zich in 2022 richten op:

Beheer kant:

- Formatie op orde brengen: het HR 21 functieonderhoud van functieboek
- Dashboards op de bedrijfsvoering: dynamische actuele managementinformatie ontwikkelen
- Thuiswerkbeleid en daarop af gestemde (secundaire) arbeidsvoorwaardenpakket

Ontwikkelkant:

- Leiderschap ontwikkeling (verdieping persoonlijk leiderschap en teamontwikkeling)
- Strategische personeelsplanning
- Vitaal personeel op de juiste plek

Informatievoorziening en automatisering

De leereffecten van de afgelopen corona periode hebben duidelijk laten zien dat Informatie, Communicatie en Technologie hand in hand gaan. Door inzet van moderne video vergadermogelijkheden is gebleken dat er veel valt te winnen in efficiency (woon-werkverkeer) en effectiviteit. Ook heeft het op afstand samenwerken met moderne computersystemen een enorme vlucht genomen. Dat betekende wel iets voor de huidige inrichting van die computersystemen. Leveranciers spelen op deze beweging in door systemen steeds meer op afstand (Software as a Service; SaaS) beschikbaar te stellen. Vaak is dan een computer met een browser voldoende.

Met meer computersystemen op afstand betekent het ook dat er meer aandacht moet zijn voor de technische inrichting van informatieveiligheid. Moeten we toestaan dat er thuis wordt geprint, of dat mails met gevoelige informatie "zomaar" kunnen worden doorgestuurd? Dit wordt ondervangen in een governance plan dat samen met de

buurgemeenten in 2021 en 2022 wordt opgesteld. De conclusies van zo'n plan komen terug in de technische inrichting van bijvoorbeeld een veilig mailprogramma.

Met deze nieuwe toekomstige werkelijkheid, wordt ook nagedacht over hoe de techniek er straks uit komt te zien. Nu is het nog een situatie waarbij de medewerkers inloggen op de "grote" computers die bij het GRID staan. Dit levert voor nieuwe ICT best wel wat problemen op, zo is de huidige omgeving bijvoorbeeld nooit gemaakt om er op grote schaal mee te video vergaderen. De nieuwe wereld schetst een beeld waarbij de A(utomatisering) steeds meer op afstand komt te staan. Grote leveranciers van datacentra (Amazon, Google, IMB en Microsoft) bieden oplossingen die veel goedkoper zijn. Er is een duidelijke verschuiving gaande van het kostenpatroon in de ICT waardeketen. Het zijn vooral de kleinere datacentra, zoals bijvoorbeeld het GRID, die moeite zullen hebben het hoofd boven water te houden en wellicht een veranderende rol krijgen.

Ook voor de ICT systemen die speciaal voor een specifiek domein zijn gemaakt, zoals de Omgevingswet, de gemeentelijke website en zaakgericht werken, leiden de technische innovaties tot verandering. Ook daar worden de nieuwe producten vaak als een SaaS oplossing aangeboden. Dat maakt het voor de gemeente aan de ene kant gemakkelijker (de leverancier zorgt ervoor dat de software up to date is en goed draait), en aan de andere kan moeilijker (gegevens zoals bijvoorbeeld het Burgerservicenummer moet worden gedeeld met 5 andere systemen). De verwachting is dat bij elke nieuwe aanbesteding of vervanging van ICT hulpmiddelen er steeds vaker voor een SaaS oplossing zal worden gekozen. Tevens wordt deze beweging door de centrale overheid ondersteund door de inzet van VNG's "Common Ground" waar ICT systemen en inrichtingen aan moeten voldoen conform het werken onder architectuur.

Vanuit informatievoorziening en automatisering zijn we in 2021 gestart met een heroriëntatie van de inzet van technische hulpmiddelen (nu vooral verstrekt door het GRID), een versterkte inzet van Informatieveiligheid en Privacy maatregelen (security by design) en de verschuiving van informatievraagstukken van centraal naar decentraal. Het adagium hierbij is dat "ICT moet voor ons werken in plaats van andersom".

Reeds in 2020 en 2021 is de gemeente begonnen om de dienstverlening met een goed werkende ICT-organisatie verder te optimaliseren, met behulp van een passende strategie. Met de ICT-organisatie wordt bedoeld het geheel van informatiemanagement, automatisering, informatieveiligheid, applicatiebeheer, databeheer en de documentaire informatievoorziening. Deze aanscherping van de ICT organisatie zal ook in de komende periode volop aandacht krijgen om te kunnen aansluiten op de interne klantwensen en om aan te sluiten op de nieuwe technische werkelijkheid.

Om bovenstaande te concretiseren heeft de gemeente een programma opgesteld. Dit programma omvat onder andere de volgende aandachtspunten:

- Transparantie van de Raad: implementatie van de begrotingsapp, stembarometer en voldoen aan de digitale duurzaamheid en -toegankelijkheid.
- Financieel domein: ICT ondersteuning op de P&C cyclus, implementatie van digitale facturen, inzet van business intelligence om rapportage te vergemakkelijken.
- Sociaal domein: inzet van E-dienstverlening, ondersteuning van gebiedsgericht werken en inzet van business intelligence om monitoring te optimaliseren.
- Nieuwe digitale werkplek: ondersteuning bieden om plaats- en tijdsafhankelijk veilig te kunnen werken in het kader van "het nieuwe werken" met apparaten die alleen aan een browser en internet verbinding voldoende hebben. Tevens hierbij voorbereid zijn bij een eventuele verhuizing met minder werkplekken dan er medewerkers zijn.
- Vernieuwing telefonie oplossing: zorgen voor de vervanging van de huidige, afgeschreven, telefonie oplossing die aansluit op de nieuwe digitale werkplek.
- Digitaal samenwerken: implementatie van het digitale samenwerkingsplatform Office 365 waarbij samengewerkt kan worden in documentcreatie en ook vloeiend mee video vergaderd kan worden.

- Digitaal op orde brengen van domein Openbaar gebied: ICT ondersteuning van de Digitale Omgevingswet, zorg dragen dat de ruimtelijke basisregistraties (BOR, BGT, BAG en BRO) op elkaar zijn afgestemd en het inrichten van een Vastgoed- en Grondzakenregistratie systeem.
- Wettelijke verplichtingen: voorbereiding op de Wet Open Overheid en Wet Digitale Overheid.
- Door ontwikkelen zaakgericht werken: Nu veel processen worden ondersteund door zaakgericht werken ontstaat de behoefte door te groeien naar de volgende stap; informatiegestuurd werken. Met de inzet van business intelligence worden hiermee de eerste stappen gezet.

Informatiebeveiliging & Privacy

Digitale risico's zijn nog steeds even groot en niet echt veranderd. De digitale dreiging van landen in de vorm van spionage en sabotage zijn een voortdurende en blijvende dreiging voor onze nationale veiligheid. Ook het risico van grootschalige uitval van vitale processen is nog steeds aanwezig. Verder geeft het dreigingsbeeld aan dat de effecten van criminaliteit zoals ransomware, maatschappij-brede effecten kunnen hebben. Informatiebeveiliging gaat verder dan ICT alleen. Beveiliging van gegevens en systemen is een taak van de hele organisatie en gaat niet alleen over de technische maatregelen zoals het slim inrichten van processen en procedures. Het gaat ook over de mensen in onze organisatie, de manier waarop zij met risico's omgaan en om kennis en bewustzijn.

Of de dreiging nu komt van een onbewuste medewerker, een criminele organisatie of een stroomstoring: de technische en organisatorische maatregelen om schade te voorkomen, te beperken en te vermijden zijn hetzelfde. Risicomanagement is de basis van een goede informatiebeveiliging.

Verantwoordelijkheden

De rol van bestuurders en managers ten aanzien van risicomanagement is nu nog explicieter. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging van de gemeente en het beschermen van de privacy van onze inwoners. De manager is verantwoordelijk voor de inrichting van processen en systemen en het wel of niet accepteren van risico's. Voor de risico die niet geaccepteerd worden gaan we maatregelen uitvoeren om de belangrijkste risico's terug te brengen tot een acceptabel niveau. Het strategisch informatiebeveiligingsbeleid is de basis voor het ontwikkelen van een tactisch beleid gebaseerd op de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Er zijn maatregelen die nog niet uitgevoerd zijn. Hierdoor lopen we risico's. Deze risico's gaan we prioriteren. Deze geprioriteerde risico's en bijbehorende maatregelen vormen dan het jaarplan voor 2022.

Risicomanagement

De basis van informatiebeveiliging en privacy is risicomanagement. Op basis van de risico's die we als gemeente lopen, richten we beveiliging in. We kunnen niet alles implementeren maar door middel van risicomanagement worden de prioriteiten zichtbaar. Uitgangspunt is dat er een cultuur gemaakt wordt waarin we letten op risico's en hierop, kunnen, mogen en durven handelen. Het draait om vertrouwen, eigenaarschap, kennis, kunde en eigenschappen en het continu verbeteren ervan.

CIO team

Ter ondersteuning en uitvoering van de verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging is er een ambtelijk team opgericht. Dit zogenaamde CIO-team wordt geregeld door de CISO (Chief Information Security Officer) en bestaat uit een groep medewerkers uit verschillende taakvelden die tot informatiebeveiligingsbeheerders voor hun taakveld zijn benoemd. Ook de privacy officer/functionaris gegevensbescherming is lid van dit team voor het onderdeel privacy. De leden van dit team zorgen ervoor dat de geprioriteerde BIO maatregelen en overlappende maatregelen voor privacy voor hun taakveld uitgevoerd worden. Verder zorgt dit team ervoor dat we ons jaarlijks verantwoorden door middel van de Eenduidige

Normatief Single Information Audit (ENSIA). De leden van dit team willen we goed ondersteunen, zodat ze hun rol goed uit kunnen voeren. In 2022 gaan we nog meer aandacht besteden aan bewustwording. Dit doen we door het invoeren van een doorlopend bewustwordingsprogramma.

Externe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen gaan de komende jaren een rol spelen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy:

- Het werken aan een stevig digitale paspoort die werkt als volwaardig digitaal identiteitsbewijs;
- Verhogen van de digitale weerbaarheid om ons beter te weren tegen o.a. de steeds meer toenemende aantal cyberaanvallen die voor grote financiële- en imago schade kunnen leiden.
- Datahandel: Toenemende toezicht op het doorverkopen van data, profilering, het adverteren op basis van gedragsprofiel en in relatie tot Internet of Things.
- Digitale overheid: Meer aandacht voor databeveiliging, het ontwikkelen van smartcities, verkiezingen & micro targeting en informatiebeveiliging en privacy in relatie tot samenwerkingsverbanden.
- Er wordt steeds meer gekozen voor Cloud- en SaaSoplossingen. Hierdoor worden we steeds afhankelijker van hoe leveranciers omgaan met privacy en informatiebeveiliging. Een goed leveranciersmanagement en het maken van goede afspraken met leveranciers zal steeds belangrijker worden. Ook op het toetsen van het nakomen van de afspraken.

Voor informatiebeveiliging en privacy is nog geen structureel budget meegenomen in de begroting. In 2022 gaan we op zoek naar mogelijkheden om hier alsnog middelen voor beschikbaar te stellen zodat de kosten voor informatiebeveiliging en privacy beide structureel in de begroting opgenomen gaan worden. We verwachten dat er structureel een bedrag van €50.000,- voor nodig is om de risico's met betrekking tot informatiebeveiliging op een acceptabel niveau te krijgen en te houden..

Communicatie

De wereld verandert. De manier waarop mensen met elkaar omgaan verandert. En de gemeente Westerwolde verandert mee. We leven in een netwerkmaatschappij. Een wereld waarin mensen altijd in verbinding staan via (sociale) netwerken. En waarin verschillende veranderingen tegelijk gebeuren. Ook in de communicatie is er de afgelopen jaren veel gebeurd.

Belangrijke ontwikkelingen zijn:

- meer eigen verantwoordelijkheid;
- inwoners die meer met eigen ideeën en plannen komen;
- een overheid die mee doet in plaats van inwoners die meedoen in plannen van de overheid;
- meer verschillende nieuwsbronnen en communicatiekanalen waar mensen met elkaar praten;
- overheden en organisaties hebben steeds minder over mensen te zeggen;
- mensen willen steeds vaker weten wat de overheid allemaal doet en wat dit voor hen betekent.

Bij deze ontwikkelingen hoort een gemeente die weet wat er speelt bij de inwoners en zich aansluit bij acties van inwoners. Een gemeente die duidelijk maakt waar ze voor staat en die informatie uit zichzelf bekendmaakt. En een gemeente die luistert naar haar inwoners en het gesprek met hen aangaat. Online en offline.

De komende jaren gaan we daarom meer in gesprek. En niet alleen maar vertellen. We vinden het belangrijk dat onze inwoners, ondernemers, organisaties, verenigingen en anderen zich welkom, gehoord en belangrijk voelen. We vragen onze inwoners bij het begin

van het maken van onze plannen al om mee te denken. Om zo te horen wat zij ervan vinden. Om hier als organisatie beter in te worden heeft team communicatie geholpen met het betrekken van inwoners bij verschillende grote projecten. Ook heeft team communicatie een schrijfwijzer laten maken. En helpt zij collega's met het schrijven van brieven en teksten die makkelijk te begrijpen zijn.

De medewerkers van team communicatie geven advies aan het gemeentebestuur, het management en de medewerkers. Het team let op nieuwe ontwikkelingen en bekijkt welke ontwikkelingen hen kunnen helpen om de doelen van de gemeente te bereiken.

Branding en Promotie

Westerwolde is een nieuwe gemeente en heeft veel te bieden. Denk aan toerisme, recreatie, cultuurgeschiedenis en natuur. We zijn altijd bezig het merk Westerwolde op de kaart te zetten. Om zo meer toeristen, inwoners en ondernemers naar onze gemeente te krijgen. Samen met onze inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen laten we zien wat Cittaslow Westerwolde zo aantrekkelijk maakt.

Doelstellingen

- Van "vertellen" naar "in gesprek gaan". We willen onze medewerkers communicatiever en omgevingsbewuster maken. Hiervoor gaat team communicatietrainingen faciliteren in omgevingsbewustzijn;
- We willen dat onze inwoners onze brieven en teksten begrijpen. Daarom zetten we onze schrijfcoaches in om onze medewerkers te ondersteunen om op B1 niveau te schrijven. We passen ook onze standaardbrieven aan naar dit taalniveau;
- Buiten naar binnen halen. Weten wat er buiten het gemeentehuis speelt zodat we hierop kunnen inspelen;
- Alert zijn op nieuwe ontwikkelingen en afwegen welke van deze ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen van de gemeente. Door het constant toetsen van het strategisch communicatieplan kan er eenvoudig worden ingesprongen op veranderingen in de omgeving.

Dienstverlening

Wat onze inwoners en ondernemers van ons mogen verwachten is verwoord in de Kernvisie van Westerwolde. In deze Kernvisie zijn vier leidende principes van dienstverlening opgenomen. De vier principes zijn een afgeleide van de 10 beloften van Westerwolde die in het dienstverleningsconcept 'gewoon doun' zijn geformuleerd.

Vier leidende principes van dienstverlening:

1. Onze taal is eerlijk, duidelijk en direct

In alle contacten met onze klanten zijn wij helder. De klant weet wat hij kan verwachten. En ook wat wij van de klant verwachten. Ook als de boodschap minder positief is. We komen onze afspraken na. Ja is ja, nee is nee.

2. We gaan respectvol met elkaar om

Klanten voelen zich welkom en serieus genomen. Wij luisteren naar onze klanten en voelen mee. Wij kijken verder dan de vraag en benaderen onze klanten met respect.

3. We durven voorbij de regels te kijken

In ons werk moeten wij ons houden aan de wet. Tegelijkertijd weerhoudt ons dit er niet van om verder te kijken dan de regels. We hebben oog voor wat de klant wil. We denken in mogelijkheden en gaan samen met de klant op zoek naar oplossingen.

4. We gaan naar de mensen toe

Wij weten wat er speelt in onze gemeente. Waar het meerwaarde heeft, gaan wij naar onze klanten toe. Onze onlinediensten zijn zo toegankelijk dat klanten hier de voorkeur aan geven.

Telefonie:

- Het servicelevel bij telefonie is op dit moment 66,4 procent (66 procent van de calls wordt opgenomen binnen 30 seconden). Doorgroei naar 80% blijft ons doel.

- Het percentage in 1e contact afgehandeld is gestegen van 37% (in 2020) naar 42,2% (1e halfjaar 2021). Bij telefoonverkeer voor het sociaal domein is afhandeling door het KCC (nog) niet te realiseren. Houden we hier rekening mee, dat ligt het percentage van afhandeling al op 50,5%, ons streefdoel.
- Er worden stappen ondernomen om het KCC toegang te geven tot informatieschermen om statusinformatie te kunnen geven. Het gesprek met de vakafdelingen wordt weer opgepakt, om kennisoverdracht te optimaliseren.

Burgerzaken:

- Door het werken op afspraak zijn de wachttijden voor onze klanten afgenomen. 91 % van onze klanten die een afspraak hebben gemaakt, wordt binnen 5 minuten geholpen.
- (Burgerzaken) producten worden zoveel mogelijk gedigitaliseerd (implementeren en doorontwikkelen van E-diensten en E-formulieren) waardoor baliebezoek door onze inwoners steeds minder noodzakelijk wordt. Door de doorontwikkeling van E-diensten wordt het aantal controlemomenten door de Backoffice burgerzaken gereduceerd waardoor efficiënter werken mogelijk is.
- In 2021 zal, in voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezing van 2022, een begin gemaakt worden met het optimaliseren van de organisatie van de verkiezing. De verkiezing zal breder binnen de organisatie uitgezet worden.

Online:

- Ieder mens heeft het recht om mee te doen in de maatschappij. Gebruik maken van de mogelijkheden van het internet, computers en smartphones hoort daar bij. Voor ons betekent dit concreet dat de techniek, vormgeving, tekst en het kleurgebruik van onze websites, apps én online documenten moet voldoen aan de gestelde eisen. In 2022 voeren we een onderzoek uit naar westerwolde.nl. De resultaten gebruiken we om de toegankelijkheid verder te optimaliseren.
- In 2022 gaan we een aantal onderzoeksinstrumenten standaard gebruiken in ons werk. Zodat we de kwaliteit van onze informatie en online diensten beter kunnen meten en verbeteren.
- In 2022 vindt de migratie plaats naar een nieuwe versie van ons content managementsysteem (CMS): Drupal voor gemeenten 9. Dit stelt ons in staat om onze online diensten verder door te ontwikkelen. En om de vormgeving en gebruiksvriendelijkheid te verbeteren.

BRP-straat:

- Ook in 2022 zal de nadruk liggen op de doorontwikkeling van de BRP straat waarbij gefocust wordt op de ontwikkeling van de medewerkers.
- Op dit moment wordt samen met de ketenpartners onderzocht of het mogelijk is om de eerste inschrijving eerder in het proces te laten plaatsvinden (streven is dag drie; op dit moment is dat op dag vijf).
- Vanuit de BRP-straat wordt de aansluiting gezocht bij de verschillende ontwikkelprogramma's in de keten.
- In 2021 is de BRP straat tijdelijk gehuisvest in Emmen. In 2022 zal de BRP straat weer gehuisvest zijn op het aanmeldcentrum Ter Apel. Onderzocht wordt of dit in een bestaande , tijdelijke of nieuwe locatie zal zijn.

Juridische zaken

Het taakveld juridisch zaken besteedt een groot gedeelte van haar tijd aan reactieve werkzaamheden, zoals vergunningverlening, bezwaar en beroep, handhaving, asiel gerelateerde onderwerpen en rechtszaken. In overige tijd werken we aan het opstellen van beleid dat wenselijk is en borgen van kwaliteitszorg en mediation.

Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijk of publiekrechtelijk rechtspersoon waarin wij als gemeenten een bestuurlijk en financieel belang hebben. Dat zijn vooral de Gemeenschappelijke Regelingen, Stichtingen en Naamloze Vennootschappen waar we deel vanuit maken.

Onze financiële risico's liggen dus niet alleen in onze eigen activiteiten maar ook in deze samenwerkingsverbanden.

Gemeenschappelijke regelingen

Een Gemeenschappelijke regeling (GR) is een publiekrechtelijke vorm van deelnemen. De betrokkenheid verschilt per regeling sterk, maar in elke regeling hebben we een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur, deze leden zijn aangewezen door het college of de raad. In een groot aantal van deze regelingen hebben we ook zitting in het Dagelijks bestuur.

We lopen in de GR'en een financieel risico. De tekorten in de GR'en worden in principe naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten. De gemeente Westerwolde neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

Naam	Wedeka Bedrijven
Vestigingsplaats	Stadskanaal
Verbonden Partijen	Gemeenten Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Veendam en Midden Groningen.
Bestuurlijk belang	Mensen met een arbeidshandicap een passende werkomgeving bieden en/of begeleiding bieden indien de werkomgeving bij een reguliere werkgever is. Dit gebeurt in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening.
Financieel belang	De bijdrage in het nadelig saldo van Wedeka van onze gemeente voor 2022 bedraagt € 1.314.000, -.
Financiële kengetallen	Gegevens begroting 2022: Eigen vermogen: 1-1 701.000,- / 31-12 € 651.000,-; Vreemd vermogen: 1-1 € 12.057.000,-/ 31-12 € 12.576.000,-; De ontwerpbegroting 2022 sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 7,2 miljoen. Dit verlies zal volledig door de deelnemende gemeenten moeten worden betaald. Voor onze gemeente betekent dit voor 2022 een bijdrage in het exploitatietekort van € 1.314.000, -.
Voornemens 2022	In 2020 heeft het bestuur van Wedeka de directie de opdracht te geven om een bedrijfsplan te ontwikkelen voor de periode 2020-2030. In het bedrijfsplan wordt de ontwikkeling van het afnemend personeelsbestand in de komende 10 jaar afgezet tegen de ontwikkeling van de omzet en de kosten van de bedrijfsvoering. In het afgelopen jaar zijn meerdere scenario's ontwikkeld voor de toekomst van Wedeka. Wedeka zelf heeft een bedrijfsplan ontwikkeld volgens een scenario afbouw en een scenario ombouw. Dit laatste scenario gaat uit van de doorontwikkeling van Wedeka naar een leer-werkbedrijf waarin

enerzijds wordt ingezet op nieuwe dienstverlening, zoals de uitvoering van arbeidsmatige dagbesteding en anderzijds via gerichte maatregelen wordt ingezet op kostenbesparingen.

Tegen de tijd dat de begroting 2022 in uitvoering gaat, zal er helderheid over de koers zijn. Er liggen grofweg nog drie smaken op tafel: Afbouw, Ombouw en Opsplitsing, waarbij de afgelopen maanden veel energie gestoken is in het goed onderzoeken van de effecten voor individuele gemeenten van dat laatste scenario. De besluiten hierover staan gepland voor eind 2021.

Naam	Afeer
Vestigingsplaats	Winschoten
Verbonden Partijen	Gemeenten Oldambt, Pekela en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Mensen met een arbeidshandicap een passende werkomgeving bieden en/of begeleiding bieden indien de werkomgeving bij een reguliere werkgever is. Dit gebeurt in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening en de Participatiewet, zover het gaat om de re-integratietaken en het nieuwe beschut werken.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het na aftrek van de Rijkssubsidie overblijvende nadelige saldo. De financiële bijdrage van de gemeente Westerwolde wordt geraamd voor 2022 op € 3.479.000,-.
Financiële kengetallen	Gegevens begroting 2022: Eigen vermogen: 1-1 63.000,- Vreemd vermogen: 1-1 € 9.730.000,- Het verwachte resultaat over 2022 is € 0,00 na resultaat bestemming.
Voornemens 2022	Conform hetgeen is opgenomen in het startdocument "met vereende kracht doorpakken / Werk in Uitvoering 2018 – 2023" wil Afeer blijven voldoen aan haar opdracht om te zorgen voor arbeidsparticipatie voor zowel de Wsw doelgroep als de te re-integreren werkzoekenden (inclusief beschut werk medewerkers).

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VR Groningen)
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De VR is op 1 januari 2014 ontstaan na splitsing van de "oude" regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen (V&GR) in een nieuwe VR Groningen en de PG&Z. Binnen de VR Groningen werken de Groninger gemeenten samen op het gebied van brandweerbijstand en rampenbestrijding (crisisbeheersing). De VR Groningen is zelf

	uitvoerende organisatie.
Financieel belang	<p>Financieel belang: aansprakelijkheid indien de Veiligheidsregio Groningen niet aan haar verplichtingen kan voldoen. De geraamde gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio bedraagt in 2022 € 2.080.707(inclusief FLO-regeling).</p> <p>De bijdragen aan de GHOR, crisisbeheersing en de gemeentelijke kolom worden bepaald aan de hand van het aantal inwoners. De bijdrage aan het programma brandweer en is naar een verdeelsleutel op basis van het aandeel voor brandweezorg in het gemeentefonds. In de gemeentelijke bijdrage 2021-2023 is een bedrag inbegrepen voor FLO-kosten van € 1.050.000. Conform afspraak wordt deze ingezet t.b.v. het oplossen van de negatieve algemene reserve.</p>
Financiële kengetallen	Het begroot resultaat over 2022 bedraagt nul euro.
Voorname 2022	<p>Ook in 2022 blijft de centrale huisvesting een belangrijk thema. Ondanks de coronacrisis is Veiligheidsregio Groningen op dit punt steeds goed in gesprek gebleven met de gemeente Groningen. Doel is om een locatie te ontwikkelen die past binnen de uitgangspunten van brandweezorg in het stedelijk gebied en in ieder geval ruimte biedt aan de kantoorfuncties van Veiligheidsregio Groningen en GGD Groningen. In 2021 wil de Veiligheidsregio belangrijke stappen zetten op dit thema.</p> <p>De coronacrisis dwong de Veiligheidsregio tot het zoeken van nieuwe structuren op het gebied van crisisbeheersing, bevolkingszorg en (crisis)communicatie. Met de opgedane kennis gaat de Veiligheidsregio Groningen voort op de ingeslagen weg. Ook zetten we nieuwe stappen op weg naar een toekomst bestendige Brandweezorg. Landelijke ontwikkelingen, ingewikkelde dossiers zoals de taakdifferentiatie maar ook regionale en lokale vraagstukken hebben zonder meer invloed op de brandweerorganisatie.</p>
Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Binnen de PG&Z werken de Groninger gemeenten samen op het gebied van de publieke (jeugd)gezondheidszorg. De GGD is de uitvoerende organisatie en heeft de taak te zorgen voor de bescherming en bevordering van de gezondheid van de Groninger burgers. Het algemeen bestuur wordt gevormd door één collegelid per deelnemende gemeente.
Financieel belang	De bijdrage aan de PG&Z is voor 2022 geraamd op € 854.534,-(€ 118.481,- RIGG + € 736.053,- GGD).

Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 2.091.000,- / 31-12 € 2.121.000,- Vreemd vermogen 1-1 € 17.655.000,- / 31-12 € 17.535.000,-
Voornemens 2022	De inhoudelijke ambitie van de GGD richt zich in 2022 op speerpunten als beschermen en bestrijden van uitbraken van infectieziekten, de Eerste 1000 dagen, aardbevingen en gezondheid, Omgevingswet en het regionaal gezondheidsakkoord. Naast de begroting maken we met elke gemeente dienstverleningsafspraken in de vorm van DVO's. Tevens is het de bedoeling onze prestaties steeds inzichtelijker te maken met monitoringsgegevens.
Naam	Eems Dollard Regio (EDR)
Vestigingsplaats	Bad Nieuwe Schans
Verbonden Partijen	Grensoverschrijdend samenwerkingsverband in het noordelijk Nederlands-Duits grensgebied.
Bestuurlijk belang	Op allerlei terreinen contacten in de regio tussen mensen, overheden, ondernemingen en organisaties tot stand te brengen en te versterken. In de E.D.R.-raad is de gemeente Westerwolde vertegenwoordigd met 1 lid.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westerwolde wordt over het jaar 2022 geraamd op € 4.000,- .
Financiële kengetallen	-
Voornemens 2022	Grensoverschrijdende werkgelegenheidsprojecten.
Naam	GKB
Vestigingsplaats	Assen
Verbonden Partijen	De GKB werkt voor de inwoners van 20 gemeenten in de provincies Drenthe, Overijssel, Groningen en Flevoland.
Bestuurlijk belang	De GKB is een overheidsinstelling voor hulp bij schulden, preventie van schulden, inkomensbeheer en sociale kredietverlening.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westerwolde over het jaar 2022 is geraamd op € 204.616,-. Op dit moment is nog niet duidelijk of de overeenkomst met het GKB wordt verlengt.
Financiële kengetallen	-
Voornemens	Ook in het jaar 2022 zullen de door de raad gestelde kaders uit het in

2022	2020 vastgestelde beleidsplan schuldhulpverlening leidend zijn, waarbij de nadruk van de uitvoering zal blijven liggen op preventie, vroegsignalering, terugdringing van schulden en nazorg. Omdat de vierjarige raamovereenkomst met de GKB per 1 januari 2022 eindigt wordt, in het belang van onze inwoners, bekeken hoe we de goede samenwerking met de GKB ook na genoemde datum kunnen voortzetten. Hierbij wordt de geldende (inkoop-)regelgeving in acht genomen
Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)
Vestigingsplaats	Veendam
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten en de provincie
Bestuurlijk belang	De Omgevingsdienst Groningen borgt dat de VTH-taken op het gebied van milieu, bouwen en wonen kwalitatief op een hoogwaardig niveau worden uitgevoerd. Zij doet dit in opdracht van 12 gemeenten in Groningen en de provincie Groningen. De ODG verzorgt deze taken ook voor risicobedrijven in De provincies Friesland en Drenthe. Van de Omgevingsdienst Groningen worden alleen de basis- en milieutaken afgenomen. De Wabo-taken worden door de gemeente zelf uitgevoerd.
Financieel belang	Over 2022 dient de gemeente € 564.000,- bij te dragen aan de ODG.
Financiële kengetallen	E.V. € 614.000, E.V. eind 2022 € 605.000 V.V. € 4.376.000,-, V.V. eind 2021 € 4.495.000,-.
Voornemens 2022	Per 1 januari 2022 gaat de ODG over op het nieuwe financieringsmodel, waarin wordt begroot op basis van output en afgerekend op begrotingsbasis. De inzet van de ODG wordt geleverd op basis van milieurisico's en een gelijk speelveld voor bedrijven in de regio. Drie jaar na invoering van dit model worden in een evaluatie de ervaringen en mogelijke verdere ontwikkeling van dit model besproken. Naast invoering van het nieuwe financieringsmodel, zullen ook de invoering van de Omgevingswet, ontwikkelingen op het gebied van stikstof (PAS) en zeer zorgwekkende stoffen (waaronder PFAS) veel van de ODG vragen. Dit betekent o.a. intensivering van de samenwerking met ketenpartners en het werken met een veranderd instrumentarium. Doorontwikkeling van de dienst staat met deze opgaven op gespannen voet met onze productieafspraken en de wens tot financiële terughoudendheid. De ODG zal zich daarnaast blijven inspannen om de reguliere werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies op kwalitatieve en efficiënte manier uit te voeren. Dit alles ten behoeve van de veilige en schone leefomgeving in Groningen. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is er nog veel onzekerheid over het toekomstig verloop en bijbehorende maatregelen

van de coronapandemie. Indien er in 2022 nog steeds sprake is van maatregelen dan zou dit kunnen leiden tot aanvullende kosten en/of verlies van productie.

Naam	Centrumregeling beschermd wonen
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Intergemeentelijke samenwerking rondom de taken vanuit de beleidsterreinen "inloop GGZ" "Beschermd Wonen" en "begeleiding maatschappelijke opvang & vrouwenopvang"
Financieel belang	Budget van het Rijk gaat rechtstreeks naar de centrumgemeente Groningen
Financiële kengetallen	De meerjarenraming van Beschermd wonen laat een geprognoseerde nullijn zien. Het streven is om uit te komen met het rijksbudget. Gezien de onzekerheden rondom de wet langdurige zorg (wlz) en het woonplaatsbeginsel is er nog geen reële meerjarenraming op te leveren.
Voornemens 2022	In 2019 is er een subregionaal (Oost-Groningen) plan opgesteld voor de uitvoering van de decentralisatie Beschermd Wonen per 1 januari 2021. In 2021 is gestart met de decentralisatie van beschermd wonen naar de gemeenten toe. De middelen beschermd wonen worden benut om ons lokaal voor te bereiden op de uitvoering van Beschermd wonen en Opvang. Tot op heden is het nog niet mogelijk geweest om te proefdraaien met het verdeelmodel. Het advies is om het model nog niet toe te passen in 2022 en het resultaat van 2022 te verdelen op basis van inwoneraantallen. De planning is om het verdeelmodel in 2023 in de regio Groningen te implementeren.

Naam	Publiek vervoer Groningen Drenthe)
Vestigingsplaats	Assen
Verbonden Partijen	Alle Groninger en Drentse gemeenten en het OV-bureau Groningen Drenthe
Bestuurlijk belang	Is het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.
Financieel belang	De bijdrage van onze gemeente voor 2022 bedraagt € 27.341(incl BTW).

Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 23.000,- 31-12 € 22.000,- Vreemd vermogen 1-1 € 344.000,- 31-12 € 344.000,-.
Voorname 2022	Er moet door de opdrachtgevers nog een beslissing genomen worden inzake het verlengen van de vervoerovereenkomsten of het opnieuw aanbesteden van het vervoer. De huidige overeenkomsten lopen namelijk tot 31 juli 2022. Er zal vroegtijdig in 2021 een besluit genomen moeten worden om te verlengen c.q. opnieuw aan te besteden. Wanneer er in 2021 een besluit wordt genomen om de vervoerovereenkomsten met de vervoerders te verlengen zal in 2022 steeds meer nadruk liggen op doorontwikkeling van het vervoerssysteem. Bijvoorbeeld de MaaS pilot zal in Groningen en Drenthe volop in uitvoering zijn en allerlei aanknopingspunten voor doorontwikkeling van het vervoerssysteem en daarmee tevens mogelijkheden tot sociale inclusie van Wmo-geïndiceerden en leerlingen die gebruik van het leerlingenvervoer opleveren. Echter wanneer er in 2021 een besluit wordt genomen om de vervoerovereenkomsten met de vervoerders niet te verlengen zal 2022 volledig in het teken van de nieuwe aanbesteding staan. Dit zal dus verstrekkinge gevolgen hebben voor de focus van Publiek Vervoer Groningen Drenthe.

Naamloze/Besloten Vennootschappen

Bij besluit van 25 juni 2013 is het BBV aangepast waar het de voorschriften betreft die voor de paragraaf verbonden partijen gelden. De paragraaf dient op grond van die aanpassing een overzicht te bevatten van alle verbonden partijen waaraan de provincie of gemeente deelneemt met de volgende informatie:

- De naam en vestigingsplaats;
- Het openbaar belang dat op deze wijze wordt behartigd;
- De geraamde veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de provincie of gemeente in de verbonden partij heeft;
- Het eigen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- Het geraamde resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

Naam	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Verbonden Partijen	Nederlandse overheidsinstellingen waaronder alle Nederlandse gemeenten
Bestuurlijk belang	De NV BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De gemeente heeft geen zetel in het bestuur van de BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel	De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft

belang	van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een Waterschap. Onze gemeente bezit 29.055 aandelen met een nominale waarde van € 72.637,50. (€ 2,50 per aandeel). Dividend opbrengst over 2022 wordt geraamd op € 50.000.
Financiële kengetallen	Gegevens uit de jaarrekening 2020 BNG: Eigen vermogen 1-1 € 4.887 mln., 31-12 € 5.097 mln. Vreemd vermogen 1-1 € 144.802 mln., 31-12 € 155.262 mln.
Voornemens 2022	Het coronavirus heeft vergaande gevolgen voor iedereen in de samenleving en dus ook voor de klanten van de BNG. Gemeenten zien hun inkomsten dalen en hun uitgaven stijgen. Woningcorporaties worden geconfronteerd met de vraag of huurders de huur nog kunnen betalen. De coronacrisis raakt de zorgsector financieel in het hart. We zitten als samenleving middenin een crisis. Wij doen vanuit BNG Bank wat mogelijk is om onze klanten te helpen, om onze bijdrage te leveren. We zorgen bovenal voor continuïteit van onze dienstverlening. We hebben voldoende toegang tot liquiditeit om kredieten te verstrekken. We benaderen klanten proactief. We doen mee met sector brede initiatieven. Zo kunnen kleinere klanten 6 maanden uitstel krijgen van aflossingen op hun lopende leningen tot 2,5 miljoen euro.
Naam	Enexis Holding NV (voorheen NV Essent)
Vestigingsplaats	's – Hertogenbosch
Verbonden Partijen	Zes provincies en 110 gemeenten
Bestuurlijk belang	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland diende Essent uiterlijk voor 1 januari 2011 gesplitst te worden in een Netwerk en een Productie- en Levering Bedrijf. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij het economisch eigendom de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis. De afsplitsing van het netwerkbedrijf vanuit Essent naar haar publieke aandeelhouders is geëffectueerd op 30 juni 2009 via een uitkering in natura. Essent heeft daarmee 100 procent van de aandelen in de Vennootschap Enexis Holding uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van hun aandelenbezit.
Financieel belang	De gemeente bezit 222.642 aandelen met een nominale waarde van € 1,- per aandeel. Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde(energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding NV. Wettelijk is minimaal 40 procent eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50 procent eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de

	<p>'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding NV. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>
Financiële kengetallen	<p>Laatst bekende gegevens 2021 Enexis: Eigen vermogen 01-01 € 4.088 mln. Vreemd vermogen 01-01 € 4.435 mln.</p>
Voornemens 2022	<p>Enexis beheert (via haar dochtervennootschap Enexis Netbeheer BV) het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.</p>
Naam	CSV Amsterdam BV (voorheen Claim Staat Vennootschap BV)
Vestigingsplaats	's – Hertogenbosch
Verbonden Partijen	Zes provincies en 110 gemeenten
Bestuurlijk belang	<p>Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.
Financieel belang	<p>Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 8.035.783,-. Die nog resteert op de escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>
Financiële	Gegevens begroting 2022:

kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 293.000,-, 31-12 € 0 . Vreemd vermogen 1-1 € 25.000, 31-12 € 0.
Voornemens 2022	<p>CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.</p> <p>In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>
Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Vestigingsplaats	's – Hertogenbosch
Verbonden Partijen	Zes provincies en 110 gemeenten
Bestuurlijk belang	<p>Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.</p> <p>Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE").</p> <p>In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen.</p> <p>In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.</p> <p>PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale</p>

	<p>Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.</p>
Financieel belang	<p>Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.499.000) (art 2.:81 BW).</p>
Financiële kengetallen	<p>Gegevens begroting 2022: Eigen vermogen 1-1 € 1.499.000,-, 31-12 € 0. Vreemd vermogen 1-1 € 5.000,-, 31-12 € 0. Het financieel resultaat 2022 na belasting is € 0.</p>
Voornemens 2022	<p>Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2022 (of eerder indien mogelijk) zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>
Naam	N.V. Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle 20 Groninger gemeenten, de gemeente Tynaarlo gedeeltelijk en de provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Zorg voor duurzame beschikbaarheid van schoon drinkwater tegen een maatschappelijk verantwoord en een zo laag mogelijk kostendekkend tarief.
Financieel belang	Onze gemeente bezit 11 aandelen met een nominale waarde van € 5.500. (€ 500 per aandeel). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Voornemens 2022	Waterbedrijf Groningen richt zich op een duurzame winning, zuivering en distributie van schoon, veilig en smaakvol water.
Naam	Afvalsturing Friesland NV (Omrin)
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Verbonden Partijen	De aandelen van de Afvalsturing Friesland NV zijn in handen van de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta en Westerwolde, de Noord-Veluwsse gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder. Tenminste driemaal per jaar vindt een aandeelhoudersvergadering plaats.
Financieel belang	-
Voornemens 2022	Het afvalbeleid van gemeenten uitvoeren via inzameling, verwerking en valorisatie van huishoudelijk afval op de meest duurzame wijze.
Naam	Grid N.V.
Vestigingsplaats	Scheemda
Verbonden Partijen	De aandeelhouders zijn de gemeenschappelijke regeling Veendam, Pekela, Oldambt en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de NV is opgedragen aan een directie onder toezicht van de raad van commissarissen bestaande uit vier leden
Financieel belang	Onze gemeente bezit 20 procent van de aandelen (€ 9.000,-) van € 1,- nominaal.
Financiële kengetallen	Onze bijdrage aan GRID voor het jaar 2022 bedraagt € 1.064.358.
Voornemens 2022	-

Stichtingen en verenigingen

Stichtingen en vereniging zijn ook vormen van privaatrechtelijke deelnemingen. In een aantal verenigingen en stichtingen heeft de gemeente bestuursdeelname en ook een financiële verbondenheid.

Te weten in de:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vereniging Groningse gemeenten (VGG)

Daarnaast zijn er ook een aantal stichtingen, waarin de gemeente deelneemt.

- Stichting Centrum voor de kunsten Zuid Groningen
- Stichting Bedrijvenpark Zuid-Groningen

- Stichting Openbaar Onderwijs Oost Groningen.

Naam	Bedrijvenpark Zuid-Groningen
Vestigingsplaats	Sellingen
Verbonden Partijen	Gemeente Stadskanaal en Gemeente Westerwolde
Bestuurlijk belang	Ontwikkelen werkgelegenheid door middel van exploitatie bedrijventerrein
Financieel belang	Exploitatie fase 1 is met winst afgerond.
Financiële kengetallen	-
Voornemens 2022	De stichting wordt "slapende" gehouden.

Naam	Agenda voor Veenkoloniën
Vestigingsplaats	Stadskanaal
Verbonden Partijen	Gemeenten Veendam, Pekela, Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Aa en Hunze en Emmen, de waterschappen Hunze en Aa's en Velt en Vecht en de provincies Groningen en Drenthe
Bestuurlijk belang	Het verbeteren van de sociaal-economische ontwikkeling van de Veenkoloniën.
Financieel belang	De bijdrage in de kosten van het projectbureau en de proceskosten voor 2022 bedraagt € 7.200.
Financiële kengetallen	-
Voornemens 2022	De Agenda voor de Veenkoloniën heeft de inzet om, zij het op incidentele basis en vooral met inzet van bestuurlijke contacten, een wezenlijke bijdrage aan de verbetering van de sociaaleconomische problematiek in de Gronings-Drentse Veenkoloniën en daarmee ook het imago te leveren.

Grondbeleid

Algemeen

De nota grondbeleid 2020-2024 biedt een kader voor de (grond) positie die gemeente actief of passief wil gaan innemen om haar doelstelling van leefbare, vitale en duurzame omgeving te kunnen bewerkstelligen.

Met de vaststelling van de omgevingsvisie zal worden gekeken of de nota grondbeleid tussentijds een aanvulling behoeft/moet worden geactualiseerd.

Beleidsharmonisatie

Voor de verdere uitvoering van de genoemde kadernota, wordt gewerkt met/aan uniforme prijzen voor uitgifte en huur. De daaraan verbonden overeenkomsten zullen eveneens uniform zijn.

Bestaande huur- en bruikleenovereenkomsten zullen zo mogelijk worden geharmoniseerd.

Financiële positie

De bedrijfs- en bouwkavels zijn na afwaardering opgenomen onder de materiële vaste activa gronden en terreinen. In 2022 worden de grondexploitaties voor bedrijventerrein Zuid Groningen en het Woningbouwplan Boermarke Vlagtwedde-fase 2 vastgesteld. Voor de voorbereidingskosten is in 2021 een voorbereidingskrediet aangewend.

Tussentijdse winstneming

Gelet op de huidige situatie met betrekking tot de grondexploitatie (er is geen activiteit) is van winstneming geen sprake.

Bestemmingsreserve grondzaken

De bestemmingsreserve grondzaken is ingesteld om negatieve exploitatieresultaten en risico's zoals waardevermindering van gronden op te vangen. Daarnaast is het de bedoeling de reserve aan te wenden voor het adequaat inspelen op ontwikkelingen op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Het saldo van de bestemmingsreserve grondzaken bedraagt per 1 januari 2022 € 50.000,-.

De stand van de reserve Grondzaken bedraagt per 1 januari 2022	€ 50.000,-
Toevoeging 2022	€ 0,-
Rente 2022	€ 0,-
Geprognosticeerde stand per 31 december 2022	€ 50.000,-

Vorraad gronden

Kavels Sellingen Dorp

De kavels van het bedrijventerrein "Sellingen Dorp", waar een combinatie van wonen en werken tot de mogelijkheden behoort, zijn momenteel te koop. Aan het einde van 2022 bedraagt de waarde van het complex (13.960 m²) na aftrek van de voorziening (€ 160.000,-) € 42.000,- (circa € 3,- p/m²).

Bedrijventerrein Zuid Groningen- 2e fase

Onderdeel van de materiële vaste activa gronden en terreinen zijn een tweetal percelen grond in Ter Apelkanaal die voor de realisering van de tweede fase van het Bedrijventerrein Zuid Groningen zijn gereserveerd.

De kosten van aankoop en de bijkomende kosten (rentelasten, waterschapslasten, kosten planontwikkeling, kosten bestemmingsplan enzovoort.) bedragen in de voorziening per 31 december 2021 € 1.732.059,-. De waarde van deze gronden, gerekend naar de verkoopprijs van landbouwgrond is € 846.000,- (281.952 m² á € 3,-). De inbrengwaarde van deze gronden bedraagt € 1.691.712. De bruto waarde/kostprijs van dit plan zal worden opgenomen in de vast te stellen Grondexploitatie Bedrijventerrein Zuid Groningen – 2e fase. De vaststelling van deze grondexploitatie zal in 2022 plaatsvinden. Vervolgens wordt de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd.

Blijham- grond Blouw –Schoollaan

De realisatie van het appartementencomplex is inmiddels afgerond. In de exploitatie is eveneens de bouw van twee woningen onder een kap opgenomen. Na realisatie door de

aannemer kan de grondexploitatie kosten neutraal worden afgerond. Geraamde opbrengst € 74.000 (d.m.v. A-B-C levering).

Boermarke 2 Vlagtwedde

Woningbouwlocatie voor ca 20 woningen. Oppervlakte ca 2,42 ha.

Boekwaarde € 72.684,- (Dit wordt gecorrigeerd met de nog vast te stellen Grondexploitatie).

De kosten voor ontwikkeling en de bijkomende kosten (planontwikkeling, bestemmingsplan rentelasten, waterschapslasten, enzovoort.) bedragen € 40.000,-. In 2021 is hiervoor een voorbereidingskrediet opgenomen. De inbrengwaarde van deze gronden, gerekend naar de verkoopprijs van landbouwgrond is

€ 72.684,- . De bruto waarde/kostprijs van dit plan zal worden overgenomen in de vast te stellen Grondexploitatie Boermarke fase 2 Vlagtwedde. De vaststelling van deze grondexploitatie zal in 2022 plaatsvinden. Vervolgens wordt de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd.

Overige kavels en gronden

De gemeente bezit een aantal percelen grond verspreid over de gemeente. Er zal een heroverweging plaatsvinden over wat met deze percelen grond gedaan moet worden.

Bijlagen

Staat van reserves en voorzieningen

STAAT VAN DE RESERVES EN VOORZIENINGEN						
STAAT D 2022						
NAAM RESERVE / VOORZIENING	Plafond reserve	Saldo per 1 januari	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Verminder- ing ivm activa	Saldo per 31 december
Rubriek A, Algemene reserves						
1 Algemene reserve		9.339.462	104.583	695.568	0	8.748.477
Subtotaal rubriek A		9.339.462	104.583	695.568	0	8.748.477
Rubriek B, Bestemmings reserves						
1 B.R. automatisering/informatisering	300.000	300.001	0	0	0	300.001
2 B.R. fiscaal	300.000	298.610	0	0	0	298.610
3 B.R. Grondzaken		50.000	0	0	0	50.000
4 B.R. COA gelden		300.000	0	0	0	300.000
5 B.R. beheer openbare ruimte		2.398.349	0	0	0	2.398.349
6 B.R. duurzaamheid		537.844	0	5.000	0	532.844
7 B.R. leerlingafhankelijk OBS		178.217	3.307	0	0	181.524
8 B.R. personeel OBS		2.142.826	257.008	0	0	2.399.834
9 B.R. zorgfonds basisonderwijs		12.410	0	0	0	12.410
10 B.R. gebouwafhankelijk OBS		147.403	8.720	0	0	156.123
11 B.R. MFA Vlagtwedde		114.736	0	0	0	114.736
12 B.R. MFA Sellingen		15.911	0	0	0	15.911
13 B.R. OHBA		109.895	0	0	0	109.895
14 B.R. wegen		4.240	0	0	0	4.240
15 B.R. Sandjers park		9.529	0	0	0	9.529
16 B.R. omgevingswet	1.000.000	360.650	0	130.000	0	230.650
17 B.R. onderwijshuisvesting		4.605.381	200.000	4.773	0	4.800.608
18 B.R. sociaal domein		244.123	0	0	0	244.123
19 B.R. woonvisie		1.609.694	0	0	0	1.609.694
20 B.R. groot onderhoud gebouwen		1.302.000	0	413.073	0	888.927
21 B.R. gebundelde uitkering		16.191	0	0	0	16.191
Subtotaal rubriek B		14.758.010	469.035	552.846	0	14.674.199
Rubriek C, Voorzieningen						
1 VZ pensioenen wethouders		3.094.939	171.423	0	0	3.266.362
2 VZ vervanging rioleringen		1.922.791	0	0	0	1.922.791
3 VZ groot onderhoud gebouwen vesting Bourt.		4.807	0	0	0	4.807
4 VZ groot onderhoud rioleringen		1.722.000	784.829	0	0	2.506.829
5 VZ wachtgeldverplichting vm. collegeleden		267.276	0	0	0	267.276
6 VZ groot onderhoud scholen		848.210	0	0	0	848.210
7 VZ materiële vaste activa		1.947.560	0	0	0	1.947.560

8 VZ achtergestelde lening Emslandermeer	1.830.075	0	0	0	1.830.075
9 VZ voorraden	141.716	0	0	0	141.716
10 VZ Dubieuze debiteuren	1.606.393	0	0	0	1.606.393
Subtotaal rubriek C	13.385.767	956.252	0	0	14.342.019
Rubriek D, Gebonden (bestemmings- -)reserves					
1 Geb. bestemmingsreserves (diversen)	8.941.834	0	0	315.253	8.626.581
Subtotaal rubriek D	8.941.834	0	0	315.253	8.626.581
Totaal rubriek A,B,C en D	46.425.073	1.529.870	1.248.414	315.253	46.391.276

	573.618			
Benv	573.618	1.248.414	315.253	
Staat D	573.618	1.248.414	315.253	
	0	0	0	

33.039.306

Liquiditeitsplanning

**OVERZICHT
LIQUIDITEITSPANNING
2022**

	JAN	FEB	MRT	APRIL	MEI	JUNI	JULI	AUG
BEGIN SALDI *	598.432	614.517	219.442	2.429.902	142.547	3.225.117	3.613.302	174.522
ONTVANGSTEN								
- Alg. uitkering	5.760.050	4.776.085	5.968.955	4.918.815	5.996.855	4.801.750	5.879.160	6.111.160
- belastingen	46.210	133.635	2.200.755	720.820	3.982.590	1.105.230	720.820	3.669.630
- rijksuitkeringen Samenleving	1.966.100	1.270.416	1.357.822	1.864.678	2.386.048	882.725	988.996	593.833
- DUO	851.085	512.610	590.030	807.285	433.290	509.940	428.289	486.674
- overige ontvangsten	164.260	272.105	143.260	274.110	143.260	536.285	203.250	160.810
	8.787.705	6.964.851	10.260.822	8.585.708	12.942.043	7.835.930	8.220.514	11.022.107
UITGAVEN								
- crediteuren betalingen	7.881.380	4.277.535	3.940.510	6.984.725	5.621.570	6.291.090	9.749.690	4.687.300
- salarissen - personeel	901.430	919.585	929.695	942.025	977.695	992.360	929.460	911.520
- salarissen - onderwijs	288.690	299.855	301.400	302.110	441.725	299.490	300.200	300.200
- afdr. belastingdienst	409.710	418.940	441.340	431.520	466.180	466.180	466.180	466.180
- investeringen	1.214.100	1.214.100	1.214.100	1.214.100	1.214.100	1.214.140	1.214.140	1.214.100
- Uitkeringen samenleving	1.086.430	1.232.594	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
	11.781.740	8.362.609	7.827.044	10.874.480	9.721.270	10.263.260	13.659.670	8.579.300
FINANCIEEL								
- rente afl. betalingen			-226.485		-138.580	-556.000		-86.190
- rente ontvangst	10.120	2.683	3.167	1.417	377	374	376	378
- kasgeld(leningen)	3.000.000	1.000.000					2.000.000	
- Grondexploitatie						3.371.140		
- Compensatiefonds								
	3.010.120	1.002.683	-223.318	1.417	-138.203	2.815.514	2.000.376	-85.812
EIND SALDI	614.517	219.442	2.429.902	142.547	3.225.117	3.613.302	174.522	2.531.517

Overzicht recapitulatie programma/taakvelden

Overzicht recapitulatie programma/taakvelden

Begrotingsjaar
2022

Nr	Programma	Lasten	Baten	Taakveld	Lasten	Baten	Activiteiten	
1	Veiligheid	2.558.643	118.042	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.186.136	39.500	Brandweer, VRG Rampenbestrijding Brandweergarage Ter Apel	2.
				1.2 Openbare orde en veiligheid	372.507	78.542	Veiligheidsmaatregelen APV en bijz. wetten Opvangcentrum Coa Politiebureau Ter Apel	
2	Openbaar gebied	6.297.876	67.354	2.1 Verkeer en Vervoer	3.193.243	50.074	Verhardingen, algemeen Groot onderhoud wegen Klein onderhoud wegen Verhardingen, asfalt Verhardingen, klinkerwegen- en betonwegen Verhardingen, zandwegen- en puinwegen Verhardingen, rijwielpaden Inritten Kabels en leidingen Bruggen Openbare verlichting Gladheidsbestrijding Openbaar vervoer en verkeersveiligheid Bebording Straatmeubilair	1.
				5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.104.634	17.280	Openbaar groen Bermen en sloten	2.
3	Bedrijvigheid en duurzaamheid	618.595	29.000	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	78.623	29.000	Weekmarkt Ter Apel Weekmarkt Vlagtwedde	
				3.4 Economische promotie	539.973		Economische promotie Beleid recreatie en toerisme Marketing en promotie recreatie en toerisme Cittaslow	
4	Onderwijs	9.810.422	7.086.340	4.1 Openbaar basisonderwijs	5.681.624	5.788.710	Openbaar basisonderwijs, ABB Openbaar basisonderwijs, personeel Willem Lodewijckschool, Bourtange Basisschool Interschool	4.

							Plaggenborg, Jipsinghuizen Op d'Esch, Sellingen De Vlinder, Ter Apel De Klimop, Ter Apelkanaal De Clockeslach, Vlagtwedde
				4.2 Onderwijshuisvesting	1.778.250	199.200	Huisvesting openbaar onderwijs Huisvesting bijzonder onderwijs Huisvesting RSG Ter Apel Huisvesting Dollard College Bellingwolde Huisvesting VO asielonderwijs Westermarke Gymnastieklokale algemeen Gymnastieklokaal Wedde Gymnastieklokaal De Vlinder Gymnastieklokaal Kapelweg Gymnastieklokaal Sellingen Gymnastieklokaal Bourtange Gymnastieklokaal Ter Apelkanaal
				4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.350.548	1.098.430	Bijzonder basisonderwijs, algemeen Lokaal onderwijsbeleid Onderwijsondersteuning Onderwijsachterstandenbeleid Logopedie Leerlingenvervoer Leerplicht Expl. Peuterspeelzaal de Plaggenborg Expl. Peuterspeelzaal Bourtange (Dikkertje Dap) Expl. Kindercentrum Ter Apel (Speeldoos) Expl. Peuterspeelzaal TAK (Takjes) Expl. Peuterspeelzaal Hanetangerweg (Nijntjes) Expl. Peuterspeelzaal Bellingwedde
5	Sport, cultuur en recreatie	4.276.968	492.888	2.3 Recreatieve havens	90.772	2.980	Vaarrecreatie
				2.4 Economische havens en waterwegen	167.753		Vaarwegen
				5.1 Sportbeleid en activering	376.174	32.500	Sportstimulering
				5.2 Sportaccommodaties	1.541.305	181.585	Zwembad Ter Apel Zwembad Sellingen Sporthal Ter Apel

							Sportzaal Vlagtwedde Sporthal de Meet Sportcomplex Blijham Sportterreinen, algemeen Sportterreinen Bellingwedde Sportterrein Vlagtwedde Sportterrein Sellingen Sportterrein 't Heem Sportterrein Jipsingbourtange Tennisbanen IJsbanen
				5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	528.618	13.846	Subsidies muziekscholen Subsidies cultuur
				5.4 Musea	255.795	151.101	Streekmuseum De OudeWolden Kamp De Beetse
				5.5 Cultureel erfgoed	449.150	14.294	Subsidies cultureel erfgoed Molens Huis te Wedde Oude Stelmakerij Sellingen Vesting Bourtange
				5.6 Media	736.450	96.583	Subsidies bibliotheken Hesse bibliotheek Bibliotheek de Meet Bibliotheek de Koningsspil
				5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	130.951		Dr. Mansholtspark Speeltuinen en speelweiden Monumentenzorg algemeen Hertenkamp Vriescheloo
6	Sociaal domein	44.607.829	8.690.841	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.399.500	124.206	Jeugdbeleid Ouderenbeleid Algemeen maatschappelijk werk Buurtwerk Kinder- en peuteropvang Welzijn Algemeen Bureau Slachtofferhulp Huisvesting Steunstees Vluchtelingen en statushouders Algemene voorzieningen (WMO) Buurthuis Wedde Buurthuis Vriescheloo Buurthuis Rhederbrug

							Buurthuis Veelerveen Buurthuis de Meet Jeugdgebouw Blijham Jeugdgebouw Wedde Jeugdgebouw Bourtange Jeugdgebouw Sellingen Jeugdgebouw Ter Apel (De Pitt) Jeugdgebouw Ter Apel (Hebe) Jeugdgebouw Vlagtwedde		
				6.2	Wijkteams	1.197.222	Eerstelijnsloket (WMO) Eerstelijnsloket (Jeugd) Centra voor Jeugd en Gezin		
				6.3	Inkomensregelingen	9.752.706	7.890.100	Algemene bijstand Uitvoering IOAW/IOAZ Uitvoering Bijstand zelfstandigen Bijzondere bijstand en armoedebeleid Kwijtscheldingen Fraudebestrijding	7. 1.
				6.4	Begeleide participatie	9.927.841		Sociale werkvoorziening	9.
				6.5	Arbeidsparticipatie	1.494.970	164.568	Werkdeel WWB Inburgering nieuwkomers TDC	1.
				6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.297.856		Maatwerkvoorzieningen materieel (WMO)	1.
				6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	8.609.597	360.000	Maatwerkvoorzieningen immaterieel (WMO) PGB immaterieel (WMO) Eigen bijdragen immateriële voorzieningen (WMO) Schuldhulpverlening	7.
				6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	561.632		PGB immaterieel (Jeugd)	
				6.81	Geëscaleerde zorg 18+	168.700	131.967	Opvang en beschermd wonen (WMO)	
				6.82	Geëscaleerde zorg 18-	8.197.804	20.000	Transitiearrangement nieuwe taken (Jeugd)	8.
7	Milieu en gezondheid	8.230.446	8.076.935	7.1	Volksgezondheid	1.016.537	29.830	Gezondheid	1.
				7.2	Riolering	2.787.797	3.807.661	Riolering Vlagtwedde	

							Riolering Bellingwedde Riolering	2.
				7.3 Afval	3.314.483	4.134.434	Afval: halen Afval: brengen Afval: verwerking Afval: indirect Afval: niet verhaalbaar Afval: baten	1.
				7.4 Milieubeheer	937.194		Milieubeleid en-beheer Ongediertebestrijding en kadavers	
				7.5 Begraafplaatsen en crematoria	174.436	105.010	Lijkbezorging Baten Lijkbezorging Gebouwen begraafplaatsen Exploitatie begraafplaatsen	
8	Wonen	2.090.566	398.717	8.1 Ruimtelijke ordening	463.266		Controle en handhaving ruimtelijke ordening Ruimtelijke ordening Omgevingswet Omgevingsplan Digitaal stelsel omgevingswet	
				8.3 Wonen en bouwen	1.627.300	398.717	Krimp Algemeen volkshuisvestingsbeleid Omgevingsvergunningen Controle en handhaving volkshuisvesting Geografische informatievoorziening Duurzaamheid Wonen en Leven (lokaal leefbaarheidsplan)	
9	Inwoners en bestuur	4.728.122	370.642	0.1 Bestuur	1.805.475		Raad en fracties Raadsondersteuning (incl.griffie) Burgemeester en wethouders Voormalig personeel / bestuurders Bestuurlijke samenwerking en internationale contacten	
				0.2 Burgerzaken	2.292.090	210.569	Burgerlijke stand Basisregistratie personen Persoonsdocumenten Overige leges BRP-straat Ter Apel Straatnaamgeving en kadastrale informatie	1.

							Verkiezingen en referenda
				0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	630.557	160.073	Woningen en overige gebouwen Landerijen en gronden
Algemene dekkingsmiddelen	205.238	68.159.272	0.5 Treasury		-211.865	256.754	Treasury
			0.61 OZB woningen		256.832	5.493.035	Uitvoering Wet WOZ OZB eigenaren - woningen OZB eigenaren - niet woningen
			0.62 OZB niet-woningen			788.171	OZB gebruikers niet-woning
			0.64 Belastingen overig		142.417	27.500	Invorderingskosten gem. belastingen
			0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		20.087	61.214.812	Uitkering gemeentefonds Integratie-uitkering deelfonds sociaal domein
			0.8 Overige baten en lasten		-2.233		Algemene baten en lasten Saldo kostenplaatsen
			3.4 Economische promotie			379.000	Forensenbelasting Toeristenbelasting
Overhead	9.913.922	171.000	0.4 Overhead		9.913.922	171.000	Beleidsadvisering Beleidscyclus Gemeentesecretaris Ondernemingsraad Extern advies Publieksvoorlichting, communicatie en representatie Online dienstverlening Catering Sellingen Catering Wedde Personeels- en salarisadministratie Opleiding personeel Arbeidsvoorwaarden en rechtspositie personeel Functiewaarderingsysteem Organisatie Arbeidsomstandigheden Advisering overlegstructuren Telefonie Telefonische dienstverlening Postbehandeling

							Kantoorbenodigdheden Archief Automatisering en systeembeheer Overhead, overig Financiële administratie Personeelsvoorzieningen Leidinggeven Gemeentehuis Wedde Gemeentehuis Sellingen Meldingen openbare ruimte Gebouw en terrein werkplaats Sellingen Gebouw en terrein werkplaats Ter Apel Gebouw en terrein werkplaats Vriescheloo Goederen werkplaatsen Bedrijfswagens	
	Onvoorzien	100.000		0.8 Overige baten en lasten	100.000		Onvoorziene uitgaven	
	Mutaties reserves	573.618	1.563.667	0.10 Mutaties reserves	573.618	1.563.667	Mutaties reserves	
	Totaal	94.012.246	95.224.698		94.012.246	95.224.698		94.

Lasten en baten per programma per taakveld

Begroting
2022

Programma	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
1 Veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.186.136	39.500	-2.146.636
	1.2 Openbare orde en veiligheid	372.507	78.542	-293.965
	Subtotaal Veiligheid	2.558.643	118.042	-2.440.601
2 Openbaar gebied	2.1 Verkeer en Vervoer	3.193.243	50.074	-3.143.169
	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.104.634	17.280	-3.087.354
	Subtotaal Openbaar gebied	6.297.876	67.354	-6.230.522
3 Bedrijvigheid en duurzaamheid	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	78.623	29.000	-49.623
	3.4 Economische promotie	539.973		-539.973
	Subtotaal Bedrijvigheid en duurzaamheid	618.595	29.000	-589.595
4 Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs	5.681.624	5.788.710	107.086
	4.2 Onderwijshuisvesting	1.778.250	199.200	-1.579.050
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.350.548	1.098.430	-1.252.119
	Subtotaal Onderwijs	9.810.422	7.086.340	-2.724.082
5 Sport, cultuur en recreatie	2.3 Recreatieve havens	90.772	2.980	-87.792
	2.4 Economische havens en waterwegen	167.753		-167.753
	5.1 Sportbeleid en activering	376.174	32.500	-343.674
	5.2 Sportaccommodaties	1.541.305	181.585	-1.359.720
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	528.618	13.846	-514.772
	5.4 Musea	255.795	151.101	-104.694
	5.5 Cultureel erfgoed	449.150	14.294	-434.856
	5.6 Media	736.450	96.583	-639.867
	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	130.951		-130.951
Subtotaal Sport, cultuur en recreatie	4.276.968	492.888	-3.784.080	
6 Sociaal domein	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.399.500	124.206	-3.275.294
	6.2 Wijkteams	1.197.222		-1.197.222
	6.3 Inkomensregelingen	9.752.706	7.890.100	-1.862.606
	6.4 Begeleide participatie	9.927.841		-9.927.841
	6.5 Arbeidsparticipatie	1.494.970	164.568	-1.330.402
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.297.856		-1.297.856
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	8.609.597	360.000	-8.249.597
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	561.632		-561.632
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	168.700	131.967	-36.733
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	8.197.804	20.000	-8.177.804
Subtotaal Sociaal domein	44.607.829	8.690.841	-35.916.987	
7 Milieu en gezondheid	7.1 Volksgezondheid	1.016.537	29.830	-986.707
	7.2 Riolering	2.787.797	3.807.661	1.019.864
	7.3 Afval	3.314.483	4.134.434	819.951
	7.4 Milieubeheer	937.194		-937.194
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	174.436	105.010	-69.426
	Subtotaal Milieu en	8.230.446	8.076.935	-153.511

gezondheid				
8 Wonen	8.1 Ruimtelijke ordening	463.266		-463.266
	8.3 Wonen en bouwen	1.627.300	398.717	-1.228.583
Subtotaal Wonen		2.090.566	398.717	-1.691.849
9 Inwoners en bestuur	0.1 Bestuur	1.805.475		-1.805.475
	0.2 Burgerzaken	2.292.090	210.569	-2.081.521
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	630.557	160.073	-470.484
Subtotaal Inwoners en bestuur		4.728.122	370.642	-4.357.480
Algemene dekkingsmiddelen	0.5 Treasury	-211.865	256.754	468.619
	0.61 OZB woningen	256.832	5.493.035	5.236.203
	0.62 OZB niet-woningen		788.171	788.171
	0.64 Belastingen overig	142.417	27.500	-114.917
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	20.087	61.214.812	61.194.725
	0.8 Overige baten en lasten	-2.233		2.233
	3.4 Economische promotie		379.000	379.000
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen		205.238	68.159.272	67.954.034
Overhead	0.4 Overhead	9.913.922	171.000	-9.742.922
Subtotaal Overhead		9.913.922	171.000	-9.742.922
Onvoorzien	0.8 Overige baten en lasten	100.000		-100.000
Subtotaal Onvoorzien		100.000		-100.000
Mutaties reserves	0.10 Mutaties reserves	573.618	1.563.667	990.049
Subtotaal Mutaties reserves		573.618	1.563.667	990.049
		94.012.246	95.224.698	1.212.452

Incidentele lasten en baten

Progr.	Omschrijving	Bedrag 2022		Bedrag 2023		Bedrag 2024		Bedrag 2025	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2	Provinciale subsidie Munnekemoer-Oost	20	20						
2	Inrichten gemeentelijk gronddepot	180							
3	LEADER-project	106							
5	Uitvoeringsbudget sportakkoord	20	20						
5	Onderhoud vesting Bourtange	25	25						
6	Pilot ambulante Jeugdhulp	300		200		100			
7	Duurzame landbouw, mip 1909	5							
7	Uitvoeringsbudget lokaal preventieakkoord	20	20						
8	Uitvoering omgevingsplan	130		100					
8	Fonds leefbare dorpen Westerwolde, mip 1911	75							
9	Inhuur personeel verkiezingen	15							
9	Groot onderhoud gebouwen	413	413						
11	Afsluiten archieven voormalige gemeenten, mip 1903	175							
	Totaal	1.485	498	300	0	100	0	0	0

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Pr	Omschrijvin g programma	Reserve	2022		2023		2024		dotati
			dotaties	onttrekkingen	dotaties	onttrekkingen	dotaties	onttrekkingen	
1	Veiligheid	Alg.Res. FLO- negatieve voorziening VRG 2020 t/m 2024		117.354		117.354		117.354	
<i>Totaal programma 1</i>				117.354		117.354		117.354	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Optimaliseren parkeren plein Molenweg		1.111		1.111		1.111	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Voet/fietspad Emslandermeer		6.552		6.552		6.552	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Verduurzamen openbare verlichting		12.051		12.051		12.051	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Verbeterplan Wollingboerweg		886		886		886	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Koppeling Runde - Ruiten Aa		1.322		1.322		1.322	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. OV Bellingwolde Noord		650		650		650	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. OV fietsroutes		3.357		3.357		3.357	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Herinrichting centrum Blijham		4.824		4.824		4.824	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug vesting Bourtange, Vriesseweg		7.750		7.750		7.750	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug vesting Bourtange, Friessche Poort		20.800		20.800		20.800	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Bosbrug, Ter Apel		2.250		2.250		2.250	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug Klein Ulsda, renovatie	36.000	6.000		6.000		6.000	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Oeverbeschoeiing Westerwolde- Zuid		36.250		36.250		36.250	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug vesting Bourt. Vriesseweg (brug 3)		8.480		8.480		8.480	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug vesting Bourtange Munstersche poort		21.200		21.200		21.200	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug Bourtangersluis		0		433		433	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Westerstraatbrug Ter Apel		0		16.717		16.717	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Oeverbeschoeiing Barnflair Oost/West		47.377		47.377		47.377	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug 6e verlaat Zandberg	13.422	4.720		4.720		4.720	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. RSG inrichting openbare ruimte		6.436		6.436		6.436	
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Aanschaf werkvlotten		856		856		856	

2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. 5 jarenplan beschoeiingen							
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Renovatie fietsbrug Barnflair		3.104		3.104			3.104
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. GRP project Zuiderstr./Noorderstr. (K)	121.564	4.863		4.863			4.863
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Stalen brugdeel fietsbrug 096	21.025			841			841
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Betonpalen onderbouw fietsbrug 097	18.650			746			746
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Renovatie stalen brugdeel fitesbrug 097	27.645			1.106			1.106
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Renovatie de Meet	115.154			4.606			4.606
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Fiets-voetpad Spetsebrugweg	6.659			148			148
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Brug Buiskoolweg Hebrecht	59.386			2.375			2.375
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Vervanging beregeningspompen	5.024			502			502
2	Openbaar gebied	Geb. Rsv. Renovatie twee tennisbanen in TA	12.706			635			635
Totaal programma 2			437.235	200.838	0	228.948	0	228.948	
3	Bedrijvigheid en duurzh	Geb. Rsv. Marktgebouw Ter Apel		1.134		1.134			1.134
3	Bedrijvigheid en duurzh	Geb. Rsv. Dagrecr. Terr. Sellingerbeetse		646		646			646
3	Bedrijvigheid en duurzh	Geb. Rsv. Markt TA tourist info/openbaar toilet		4.741		4.741			4.741
Totaal programma 3			0	6.521	0	6.521	0	6.521	
4	Onderwijs	B.R. leerlingafhankelijk OBS	3.307		3.307		3.307		3.307
4	Onderwijs	B.R. personeel OBS	257.008		257.008		257.008		257.008
4	Onderwijs	B.R. gebouwfafhankelijk OBS	8.720		8.720		8.720		8.720
4	Onderwijs	B.R. onderwijshuisvesting - huurvergoeding H Gerardus		4.773		4.773			4.773
4	Onderwijs	B.R. onderwijshuisvesting - verbouwing Westermarke							
4	Onderwijs	B.R. onderwijshuisvesting	200.000		200.000		200.000		200.000
4	Onderwijs	Geb. Rsv. Uitbreiding toestelbergingen		4.593		4.593			4.593
4	Onderwijs	Geb. Rsv. Kindercentrum Bourtange		4.727		4.727			4.727
Totaal programma 4			469.035	14.093	469.035	14.093	469.035	14.093	469.035
5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Renovatie sporthal TA		7.992		7.992			7.992

5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Zwembad Moekesgat aanpassing entree		327		327		327
5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Afdekken diepe bad Moekesgat		4.793		4.793		4.793
5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Zwembad Moekesgat verduurzaming		4.351		4.351		4.351
5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Kunstgrasveld Ter Apel		38.622		38.622		16.185
5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Oude stelmakerij Sellingen		3.625		3.625		3.625
5	Sport, cultuur en recreatie	Geb. Rsv. Verbouwing infocentrum Bourtange		2.485		2.485		2.485
Totaal programma 5			0	62.195	0	62.195	0	39.758
6	Sociaal domein	Algemene reserve - Uittreedsom GR VKB	104.583		104.583		104.583	
6	Sociaal domein	Geb. Rsv. Stimulering jeugd, skatevoorziening TA		1.870		1.870		1.870
Totaal programma 6			104.583	1.870	104.583	1.870	104.583	1.870
8	Wonen	Geb. Rsv. Woonplan, restant maatregelen		1.143		1.143		1.143
8	Wonen	Br. Omgevingswet, DSO/Omgevingsplan		130.000		100.000		
8	Wonen	Geb. Rsv. Woonplan seniorenwoningen Sellingen		938		938		938
Totaal programma 8			0	132.081	0	102.081	0	2.081
OV		Geb. Rsv. Kantoormeubilair		1.545		1.545		1.545
OV		Geb. Rsv. Aanschaf vergadersystemen	23.005	7.668		7.668		0
OV		Geb. Rsv. Werk/vergaderruimtes gemeentehuis		5.253		5.253		5.253
Totaal overhead			23.005	14.466	0	14.466	0	6.798
KPL	Kostenplaats	Geb. Rsv. Optimalisering werkklimaat + fietsenstalling		7.000		7.000		7.000
Totaal kostenplaatsen			0	7.000	0	7.000	0	7.000
Eindtotaal			1.033.858	556.418	573.618	554.528	573.618	424.423 469.0

Berekening EMU-saldo en geprognostiseerde balans

EMU-Saldo

Op basis van art. 20, lid 1, sub c van het BBV moet er een berekening van het aandeel van de gemeente in het EMU-saldo worden opgesteld.

Het EMU-saldo is het gezamenlijk begrotingstekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen.

Het saldo wordt weergegeven in procenten van het bruto binnenlands product (BBP). Het tekort van een land mag maximaal 3% van het BBP bedragen.

Omschrijving	2021	2022	2023
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.g. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.047	222	86
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.173	2.341	2.107
3. Mutatie voorzieningen	1.314	1.251	926
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)			
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-3.906	-868	-1.095

Geprognostiseerde balans

Op basis van art. 20, lid 1, sub b van het BBV moet in de begroting een geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar opgenomen worden die tenminste de posten bevat om het EMU-saldo te kunnen berekenen.

Geprognostiseerde balans (bedragen x € 1.000)	01.01.2022	31.12.2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	510	487
Materiële vaste activa	67.844	66.232
Financiële vaste activa	9.567	9.281
<i>Overige voorraden</i>		
Voorraden	151	151
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	9.226	9.218
Liquide middelen	600	600
Overlopende activa	1.300	1.300
Totaal activa	89.198	87.269
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	37.240	36.460
Voorzieningen	7.600	8.100
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	23.558	22.709
Viottende passiva		
Netto viottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	8.800	8.000
Overlopende passiva	12.000	12.000
Totaal passiva	89.198	87.269

Beleidsindicatoren

Inleiding

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 is de gemeente voortaan gehouden om in de programmabegroting de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. In de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 24 maart 2016 zijn 39 verplicht

op te nemen beleidsindicatoren benoemd. De beleidsindicatoren 1 t/m 5 (zie programma 1) worden bij de gemeenten zelf berekend.
Onderstaande gegevens zijn gedownload van de website www.waarstaatjegemeente.nl
De gemeente hoeft geen extra inspanning te leveren als de bronhouder de gegevens niet verstrekt heeft.

Bij programma	Omschrijving programma	Beleidsindicator	Omschrijving beleidsindicator	Eenheid	Bron	Periode	2022	Info Nederland	Bij taakvel
1	Veiligheid	Beleidsind. 1.06	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2020	9	11	
1	Veiligheid	Beleidsind. 1.08	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	7,7	2,3	
1	Veiligheid	Beleidsind. 1.09	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	5,8	4,6	
1	Veiligheid	Beleidsind. 1.10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	2,6	2,3	
1	Veiligheid	Beleidsind. 1.11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	5,8	6,2	
1	Veiligheid	Beleidsind. 6.22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2019	1	1	
3	Bedrijvigheid en duurzaamheid	Beleidsind. 3.14	Funcziemenging	%	LISA	2020	43,1	53,2	
3	Bedrijvigheid en duurzaamheid	Beleidsind. 3.16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2020	151,1	158,4	
4	Onderwijs	Beleidsind. 4.17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2019	1,8	2,4	
4	Onderwijs	Beleidsind. 4.18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2019	13	26	
4	Onderwijs	Beleidsind. 4.19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	2019	3,2	2	
5	Sport, cultuur en recreatie	Beleidsind. 5.20	Niet-Sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	2016	62,2	48,7	
6	Sociaal domein	Beleidsind. 6.21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	2020	594,1	795,9	
6	Sociaal domein	Beleidsind. 6.23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2019	6	6	
6	Sociaal domein	Beleidsind. 6.24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbev. ten opzichte van de beroepsbev.	CBS	2020	60,6	68,4	
6	Sociaal domein	Beleidsind. 6.27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2020	321,8	459,7	
6	Sociaal domein	Beleidsind. 6.28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	2020	281,4	202	
6	Sociaal domein	Beleidsind.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle	CBS	2020	10,8	11,9	

	6.29			jongeren tot 18 jaar				
6 Sociaal domein	Beleidsind. 6.30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2020	1,6	1,2	
6 Sociaal domein	Beleidsind. 6.31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2020	0,3	0,4	
6 Sociaal domein	Beleidsind. 6.32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	2020	960	700	
7 Milieu en gezondheid	Beleidsind. 7.33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	2019	140	161	
7 Milieu en gezondheid	Beleidsind. 7.34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	2019	6,2	20,1	
8 Wonen	Beleidsind. 8.36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2020	0,8	8,9	
9 Inwoners en bestuur	Beleidsind. 8.37	Demografische druk	%	CBS	2020	87,1	70,1	
9 Inwoners en bestuur	Beleidsind. 8.38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2021	929	NB	
9 Inwoners en bestuur	Beleidsind. 8.39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2021	929	NB	
10 Algemene dekkingsmiddelen	Beleidsind. 8.35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2020	183	270	
11 Overhead	Beleidsind. 0.01	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2022	9,4	n.b.	
11 Overhead	Beleidsind. 0.02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2022	8,6	n.b.	
11 Overhead	Beleidsind. 0.03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	2022	708	n.b.	
11 Overhead	Beleidsind. 0.04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2022	11,4	n.b.	
11 Overhead	Beleidsind. 0.05	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	2022	10,5	n.b.	

MIP projecten 2022 - 2025

Programma 2 Openbaar gebied	Mip nummer	2201
------------------------------------	-------------------	------

Naam project:	Verduurzaming openbare verlichting Westerwolde (deel F).
----------------------	--

Beleidsargumentatie: (waarom?)	De gemeente Westerwolde heeft nog veel oude lichtmasten met traditionele energie-onzuinige lampen, die nodig aan vervanging toe zijn. Vervanging scheelt én energie én storingen én onderhoud, omdat LED verlichting zeer energiezuinig is, nagenoeg geen storingen geeft en weinig tot geen onderhoud nodig heeft. Verspreid in Westerwolde staat nog verouderde en energieverslindende openbare verlichting.
Projectomschrijving: (wat gaan we doen?)	Verspreid in Westerwolde een deel van de oude verlichting vervangen door Led verlichting. Vervanging kan gaan om het gehele lichtpunt, of alleen het armatuur of alleen de mast.
Is er een wettelijke verplichting?	Ja : BW deel 6 : het waarborgen van de veiligheid en zorgplicht mbt openbare verlichting.

Totaal benodigd bedrag	Lichtmasten netto incl. € 5.000 projectleiding	€	100.000
	Armatuuren netto	€	150.000
	Totaal benodigd krediet	€	250.000
Vorbereidingskrediet? (percentage of bedrag)	Nee		
Dekking	De kapitaallasten kunnen worden gedekt binnen de bestaande begroting openbare verlichting.		
Afschrijven in:	Lichtmasten in 40 jaar, LED armaturen in 25 jaar. Lichtmasten: kapitaallasten € 3.000,- per jaar. Armatuuren: kapitaallasten € 6.750,- per jaar. Totale kapitaallasten € 9.750,- per jaar.		
BTW toets:	BTW is volledig compensabel.		
Toename onderhouds- of exploitatiekosten	n.v.t.		

Tijdpad: voorbereiding investering	2022-2023 2022-2023 in deelopdrachten
Beslag op eigen uren: vorbereiding investering	100 uren projectleiding x € 50 = € 5.000,-

Prioritering MT:	
-------------------------	--

Programma 5	Sport Cultuur Recreatie	Mip nummer	2202
--------------------	--------------------------------	-------------------	-------------

Naam project:	Projecten internationalisering
----------------------	--------------------------------

Beleidsargumentatie: (waarom?)	Na de gemeentelijke herindeling is Westerwolde in de provincie Groningen de grensgemeente bij uitstek geworden. In het Collegeprogramma 2018-2022 wordt ingezet op het versterken van de (internationale) samenwerking. Naast de gemeenten Rhede (Ems) en Haren (Ems), waarmee reeds jaren een partnerschapsrelatie wordt onderhouden, grenst de gemeente ook aan Bunde, Dörpen en Lathen. In het herindelingsadvies en het collegeprogramma zijn daarom ambities geformuleerd om te komen tot een stevige 'grensagenda'. Als onderlegger daarvoor dient de 'Notitie Internationale Contacten Gemeente Westerwolde', die in 2017 waarmee de gemeenteraden van Vlagtwedde en Bellingwedde hebben ingestemd. In de notitie worden ambities en ontwikkelingslijnen uitgewerkt om te komen tot een actief, gemoderniseerd en effectief internationaal beleid met als speerpunt de 'grensagenda' met de Duitse buurgemeenten.
Projectomschrijving: (wat gaan we doen?)	In het kader van internationalisering zullen vanaf 2022 de volgende activiteiten worden uitgevoerd: a) activiteiten partnerschapscomité nieuwe stijl, b) opzetten van een overlegstructuur op locatie (themapgebonden), c) werkbezoeken (zowel ambtelijk als bestuurlijk), d) educatieve projecten (taal, leer-werk trajecten, uitwisseling), e) ontwikkeling grensoverschrijdend cultuurhistorisch netwerk en f) sociaal-economische samenwerking, waarbij wordt ingezet op grensoverschrijdende contacten tussen ondernemers en grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling.
Is er een wettelijke verplichting?	Neen.

Totaal benodigd bedrag	€ 10.000,- per jaar voor de periode 2022-2026.
Vorbereidingskrediet? (percentage of bedrag)	n.v.t.
Dekking	Onderzocht wordt of onderdelen in aanmerking komen voor subsidie.
Afschrijven in:	Ineens.
BTW toets:	
Toename onderhouds- of exploitatielasten	

Tijdpad: voorbereiding investering	
Beslag op eigen uren: voorbereiding investering	400 uren vanuit de formatie van P&P

Prioritering MT:	gemiddeld
-------------------------	-----------

Programma 5	Sport Cultuur Recreatie	Mip nummer	2203
--------------------	--------------------------------	-------------------	-------------

Naam project:	Jaarlijks budget Cultuurnota Westerwolde 2022-2026
----------------------	--

Beleidsargumentatie: (waarom?)	'Cultuur' richt zich op alle facetten van het gemeentelijk cultuurbeleid. Naast regulier beleid zetten we expliciet in op 'cultuurhistorie & landschap'. Westerwolde heeft veel te bieden op deze terreinen. In de jaren 2022-2026 (nieuwe cultuurnota) gaan we verschillende onderdelen van het beleid uitvoeren met jaarlijks ruimte voor zelfstandige projecten. Leidraad voor het cultuurbeleid is de 'Cultuurnota Westerwolde 2022-2026', waarin op onderdelen het cultuurbeleid en de ambities zijn beschreven. Om de nota in de komende jaren ten uitvoer te kunnen brengen is een jaarlijks budget geraamd van € 30.000,-)
Projectomschrijving: (wat gaan we doen?)	De Cultuurnota Westerwolde wordt in 2021 uitgewerkt in de vorm van een nota met uitvoeringsplan en financiële paragraaf. Binnen deze kaders wordt in de komende jaren geprioriteerd en afgestemd met het college. In elk geval staan de volgende zes onderwerpen op de agenda: a) revitalisering Grensland-Schansenland; b) een versterkt museaal beleid (geharmoniseerd); c) de verdere uitwerking van het landschapsconvenant en d) de verdere uitbouw van Kamp de Beetse, e) de opwaardering van de musea in de vesting Bourtange en f) de versterking van het erfgoedbeleid (monumenten, archeologie; Omgevingswet). Daarnaast dienen zich jaarlijks kleinere ad hoc-projecten aan die passen binnen de beleidskaders en waarbij het relevant is dat de gemeente zich daarbij aansluit dan wel een initiërende dan wel coördinerende rol speelt.
Is er een wettelijke verplichting?	Gedeeltelijk.

Totaal benodigd bedrag	30.000,- per jaar voor de periode 2022 - 2026.
Vorbereidingskrediet? (percentage of bedrag)	n.v.t.
Dekking	
Afschrijven in:	ineens
BTW toets:	
Toename onderhouds- of exploitatielasten	

Tijdpad: voorbereiding investering	
Beslag op eigen uren: voorbereiding investering	1000 vanuit formatie Samenleving

Prioritering MT:	Hoog (wettelijke verplichtingen) / gemiddeld.
-------------------------	---

Raadsbesluit

Raadsvoorstel

Datum 28 september
collegevergadering : 2021

Datum 3 november
raadsvergadering : 2021

Omschrijving bijlagen: Programmabegroting 2022

Onderwerp

Programmabegroting 2022

Besluit

1. De programmabegroting 2022 en het daarbij behorende meerjarenperspectief t/m 2025 vast te stellen;
2. De Mip-kredieten op de doen lijst beschikbaar te stellen, nrs. 2202 en 2203 moeten eerst nog ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd alvorens tot uitvoering kan worden overgegaan;
3. Investeringskredieten beschikbaar te stellen voor het doen van vervangings-investeringen;
3 bedrijfswagens, totale investering € 120.000
1 vrachtwagen, totale investering € 260.000
2 getrokken zoutstrooiers en 3 opzetstrooiers, totale investering € 220.000

Samenvatting

Hierbij bieden wij u de begroting voor 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 aan op basis van de uitgangspunten, zoals verwoord in de Kadernota en het collegeprogramma.

De begroting 2022 is gebaseerd op de meicirculaire 2021 en heeft een batig saldo van ruim 1,2 miljoen euro. Meerjarig is het beeld ook sluitend, maar is sprake van een grillig beeld, waarbij 2024 een tekort toont.

Dit wisselend beeld wordt onder andere veroorzaakt door de compensatie voor de Jeugdhulp, die voor het jaar 2022 volledig is verwerkt, maar op de langere termijn mede afhankelijk is van het beleid van het nieuwe kabinet, waardoor behoedzaam is geraamd; temeer daar wijzigingen rond het zogenoemde woonplaats-beginsel de nodige onzekerheden met zich meebrengen. Deze onzekerheden spelen ook rond het btw-compensatiefonds en de herverdeeffecten van het Gemeentefonds.

Voor het sociaal domein is in deze begroting een taakstellende bezuiniging opgenomen van € 200.000,- oplopend tot € 500.000 in 2025. Met name de kosten voor de huishoudelijke hulp blijven nog steeds stijgen.

Ook in deze begroting zijn onder andere noodzakelijke investeringen in ruimtelijk- en gebouwenbeheer, onderhoud van overige kapitaalgoederen en onderwijshuisvesting nog niet verwerkt. Wel hebben we verdergaande bezuinigingen op het huidige dienstverlening- en voorzieningenniveau in onze gemeente kunnen afwenden en lijkt de financiële impact van de Covid-19 crisis vooralsnog beperkt te zijn. Onze algemene bestemmingsreserve blijft hierbij boven de kritische ondergrens zitten, waarmee er samen met de gebonden- en bestemmingsreserves voldoende weerstandsvermogen in takt blijft om risico's te kunnen afdekken.

Gelet op de onzekerheden rond de financiële positie beperken wij ons ook dit jaar tot het uitvoeren van investeringen die wettelijk verplicht en/of strikt noodzakelijk zijn en een aantal noodzakelijke vervangingsinvesteringen. Kortom, we voeren nog steeds een voorzichtig maar uitgebalanceerd financieel beleid. Met deze begroting bieden we dan ook voldoende financiële basis in een onzekere tijd, waarbij we voor het komende jaar een extra bezuinigingsopgave hebben weten te beperken.

Volgend jaar zal er naar verwachting ook meer duidelijkheid ontstaan over de keuzes die we moeten maken rond vastgoed, ruimtelijk beheer in relatie tot onze visie op dienstverlening. Als er meer zicht is op een structurele verbetering van onze financiële situatie hebben we

ook meer mogelijkheden om te blijven werken aan onze aantrekkelijkheid als werkgever. Ondanks de huidige onzekerheden rond de financiële middelen zien we dit met vertrouwen tegemoet, omdat gedurfde keuzes op basis van visie ons nieuwe mogelijkheden en perspectieven zullen verschaffen en we hebben bewezen flexibel en verantwoordelijk te kunnen zijn.

Financiën

De begroting 2022 heeft voordelig saldo van € 1.212.453. De saldi van de meerjarenraming bedragen respectievelijk € 67.168 voordeel in 2023, € 259.435 nadeel in 2024 en € 78.589 voordeel in 2025.

De programmabegroting 2022 is gebaseerd op de meicirculaire 2021

Mip projecten 2022 - 2025

Er is een drietal Mip projecten in de begroting opgenomen ter uitvoering. Voor een nadere onderbouwing van de MIP-projecten verwijzen wij u naar de bijlage achterin de begroting. Twee Mip projecten te weten 2202 en 2203 moeten eerst nog ter besluitvorming aan de raad te worden voorgelegd alvorens men tot uitvoering kan overgaan. De dekking van alle Mip projecten is al wel in de begroting opgenomen.

Vervangingsinvesteringen

In de begroting 2022 wordt voorgesteld aan de raad om de volgende investeringskredieten beschikbaar te stellen voor het doen van vervangings-investeringen. De benodigde kapitaallasten zijn al in de begroting opgenomen;

1. 3 bedrijfswagens, totale investering € 120.000
2. 1 vrachtwagen, totale investering € 260.000
3. 2 getrokken zoutstrooiers en 3 opzetstrooiers, totale investering € 220.000

De saldi van de jaren 2022 t/m 2025 zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Jaar	Resultaat
2022	€ 1.212.453 (overschot)
2023	€ 67.168 (overschot)
2024	€ 259.435 (tekort)
2025	€ 78.589 (overschot)

Aanpak/uitvoering

Voor de behandeling van de begroting 2022 is de volgende planning opgesteld:

Bespreken concept-programmabegroting 2022 in MT	15/22 september 2021
Eerste bespreking concept-programmabegroting 2022 in college	21 september 2021
Tweede bespreking concept-programmabegroting 2022 in college	28 september 2021
Digitale verzending concept-programmabegroting 2022 aan de raad	29 september 2021
Bespreken concept-programmabegroting met de afstemmingsgroep financiën	13 oktober 2021
Indiening technische vragen via griffie@westerwolde.nl	20 oktober 2021

	(uiterlijk tot 12.00 uur)
Beantwoording en verzending technische vragen aan griffie@westerwolde.nl	28 oktober 2021 (16.00 uur)
Begrotingsvergadering	3 november 2021
Verzending van programmabegroting 2022 incl. bijlagen aan de Provincie Groningen	vóór 15 november 2021

Wij gaan er van uit de gemeenteraad voldoende informatie en heldere kaders aangereikt te hebben om de controlerende taak adequaat te kunnen uitvoeren en stellen daarom uw gemeenteraad voor te besluiten tot vaststelling van de programmabegroting 2022 en het daarbij behorende meerjarenperspectief t/m 2025.

Wedde, 3 november 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Westerwolde,

Harby Scheper,	Jaap Velema,
Gemeentesecretaris	burgemeester

No. .

De raad van de gemeente Westerwolde;

op voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 28 september 2021,
no.Z/21/133714/DV.21-322 , afdeling Dienstverlening;

type eventuele tekst;

b e s l u i t :

1. De programmabegroting 2022 en het daarbij behorende meerjarenperspectief t/m 2025 vast te stellen;
2. De Mip-kredieten op de doen lijst beschikbaar te stellen, nrs. 2202 en 2203 moeten eerst nog ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd alvorens tot uitvoering kan worden overgegaan;
3. Investeringskredieten beschikbaar te stellen voor het doen van vervangings-investeringen;
3 bedrijfswagens, totale investering € 120.000;

1 vrachtwagen, totale investering € 260.000;
2 getrokken zoutstrooiers en 3 opzetstrooiers, totale investering € 220.000.

Aldus besloten in de openbare
vergadering van 3 november 2021.

De raad voornoemd,

raadsgriffier voorzitter

Afkortingenlijst

Afkortingen in de begroting 2022

3 D's De drie decentralisaties in het sociaal domein

ABB Administratie Beheer Bestuur (rijksvergoeding onderwijs)

AR Algemene Reserve

Arhi Algemene regels herindeling

AWBZ Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

BAG Basisregistraties Adressen en Gebouwen

BBV Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten

Bbz Besluit Bijstand zelfstandigen

BCF Btw- compensatiefonds

BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BR	Bestemmingsreserve
BRP	Basisregistratie Personen
BSN	Burger Service Nummer
BUIG	Bundeling uitkeringen inkomensvoorziening gemeenten
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CASO	Centrale Administratie Salaris en Onderwijs
CBS	Centraal Bureau Statistiek
Cittaslow	is het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren.
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CJGV	Centrum Jeugd Gezin en Veiligheid

COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
-----	-------------------------------------

DMS	Documentmanagementsysteem
-----	---------------------------

DVO	Dienstverlenings overeenkomst
-----	-------------------------------

EDBF	Eems Dollard Business Forum
------	-----------------------------

EDR	Eems Dollard Regio
-----	--------------------

EHS	Ecologische Hoofdstructuur
-----	----------------------------

EMU	Economische en Monetaire Unie
-----	-------------------------------

Energie potentiekkaart	een gedetailleerd overzicht van (on-)geschikte locaties per energiebron voor een bepaald gebied
---------------------------	---

Fido	(Wet) Financiering decentrale overheden
------	---

GBA	Gemeentelijke basisadministratie
-----	----------------------------------

GGD	Gemeenlijke Gezondheids Dienst
-----	--------------------------------

GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie
CITO	Centraal Instituut voor Toets Ontwikkeling
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GS	Gedeputeerde Staten
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HRM	term die gebruikt wordt voor personeelsbeleid, personeelszaken, personeelsmanagement
IBT	Interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IKB	Individueel keuze budget
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen

KCC	Klantcontactcentrum
-----	---------------------

KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
------	---

L.D.D.	Levering Diensten Derden
--------	--------------------------

MFA	Multifunctionele accommodatie
-----	-------------------------------

MIP	Meerjaren Investerings Plan
-----	-----------------------------

MKB	Midden en Klein Bedrijf
-----	-------------------------

WPG	Wet publieke gezondheidszorg
-----	------------------------------

NASB	Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
------	--------------------------------------

NUP	Nationaal Uitvoerings Programma
-----	---------------------------------

OAB	Onderwijs Achterstandenbeleid
-----	-------------------------------

OBS	Openbaar onderwijs
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODG	Omgevingsdienst Groningen
OKE	Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OLP	Onderwijs Leer Pakket
OOR	Onderhoud Openbare Ruimte
OZB	Onroerende Zaakbelasting
PGB	Persoonsgebonden budget
PIOFACH	Personeel Informatievoorziening Organisatie Financiën Automatisering Communicatie Huisvesting
PI	Penitentiaire inrichting
POTERNE	Ondergrondse bomvrije gang door een fort of vesting met een functie als toegangs- of uitvalspoor
POP	Persoonlijk Ontwikkelings Plan

RWE	Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk
-----	---

RWLP	Regionaal Woon en LeefbaarheidsPlan
------	-------------------------------------

RO	Ruimtelijke ordening
----	----------------------

SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
-------	--

SOZOG	Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost en Zuidoost Groningen
-------	--

SW	Sociale Werkvoorziening
----	-------------------------

TA	Ter Apel
----	----------

TDC	Trainings Diagnose Centrum
-----	----------------------------

Terra Mora	Moerasland
------------	------------

VDI	Virtual Desktop Infrastructuur
-----	--------------------------------

VGR	Veiligheidsregio Groningen
-----	----------------------------

vGRP	Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan
------	---------------------------------------

VNO-NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO) en het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (NCW).
VMBO	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VPB	Vennootschapsbelastingplicht
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	Werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WKR	Werkkosten regeling
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOG	Waardebehoud Onroerend Goed
WON	Wet Onafhankelijk Netbeheer
WOZ	(Wet) Waardering Onroerende Zaken
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WUP	Wabo-uitvoeringsplan
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel